

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

RAPORT O SYTUACJI BANKÓW W I PÓŁROCZU 2017 R.

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Październik 2017

Opracowanie:

Andrzej Kotowicz

przy współpracy

Departamentu Bankowości Komercyjnej i Specjalistycznej oraz Instytucji Płatniczych

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

SPIS TREŚCI

NAJWAŻNIEJSZE SPOSTRZEŻENIA I WNIOSKI	4
1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	12
2. POZYCJA KAPITAŁOWA.....	19
3. POZYCJA PŁYNNOSCIOWA	23
4. WYNIKI FINANSOWE.....	26
5. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU AKTYWÓW.....	35
6. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO.....	48
7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	55
8. STRUKTURA WALUTOWA I TERMINOWA BILANSU	60
SPIS TABEL.....	62
SPIS WYKRESÓW.....	63
WYCENA RYNKOWA NAJWIĘKSZYCH BANKÓW I ICH INWESTORÓW STRATEGICZNYCH	66

NAJWAŻNIEJSZE SPOSTRZEŻENIA I WNIOSKI¹

W I półroczu 2017 r. sytuacja sektora bankowego pozostawała stabilna, czemu sprzyjało m.in. przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki, dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy, nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów oraz środowisko niskich stóp procentowych.

Wzmocnienie bazy kapitałowej

Ograniczona liczba banków nie spełniających wymagań regulacyjnych

W I półroczu br. odnotowano dalsze wzmocnienie bazy kapitałowej (fundusze własne wzrosły z 175,5 mld zł na koniec ub.r. do 183,0 mld zł na koniec czerwca br., tj. o 4,3%; współczynnik kapitału Tier I wzrósł z 16,1% do 17,0%, a łączny współczynnik kapitałowy z 17,7% do 18,5%).

Na koniec czerwca br. 5 banków spółdzielczych nie spełniało minimalnych wymagań regulacyjnych (1 w zakresie funduszy własnych i współczynników kapitałowych, a 4 tylko w zakresie współczynników kapitałowych), przy czym ich łączny udział w aktywach sektora bankowego był marginalny (0,3%). Pomimo, że liczba i udział banków nie spełniających wymagań regulacyjnych była niewielka, to sam fakt występowania tego zjawiska należy uznać za niekorzystny.

Pomimo relatywnie zadowalającej sytuacji bieżącej rekomendowane jest utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków jej dalsze wzmocnienie, co dla części banków może stanowić istotne wyzwanie w sytuacji obserwowanego obniżenia zyskowności sektora bankowego.

Ponadto, banki muszą liczyć się z aktualizacją zaleceń w sprawie dodatkowego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka związanego z portfelem walutowych kredytów dla gospodarstw domowych zabezpieczonych hipotecznie; podwyższeniem wagi ryzyka do 150% dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej, w przypadku której wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej uzależniona jest od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiągniętych przez dłużnika oraz nałożeniem bufora ryzyka systemowego w wysokości 3% z zastosowaniem do wszystkich ekspozycji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Dobra sytuacja w zakresie bieżącej płynności banków

Sytuacja w zakresie bieżącej płynności pozostaje dobra. Podstawowe miary płynności pozostają względnie stabilne i utrzymują się na zadowalających poziomach (dodatnia luka płynności krótkoterminowej zmniejszyła się z 198,9 mld zł na koniec ub.r. do 179,1 mld zł na koniec czerwca br., a współczynnik płynności krótkoterminowej z 1,62 do 1,50, ale nadal znacznie przekraczał wymagane minimum określone na poziomie 1,00). Jednocześnie wszystkie banki spełniały obowiązującą normę LCR na poziomie 80% (w przypadku banków spółdzielczych występowała grupa banków, która nie spełniała wymaganej normy na poziomie jednostkowym, ale były one członkami IPS i miały zgodę KNF na stosowanie grupowej normy LCR, która była spełniona).

---

¹ Uwaga: wszystkie dane UKNF prezentowane w „Raporcie” pochodzą z bazy danych z dnia 3 sierpnia 2017 r. w związku z czym nie uwzględniają późniejszych korekt sprawozdań finansowych.

Nadal utrzymuje się nadwyżka depozytów sektora niefinansowego nad kredytami udzielonymi temu sektorowi (na koniec czerwca br. relacja kredytów do depozytów tego sektora wynosiła 97,9%).

Pomimo zadowalającej sytuacji w zakresie bieżącej płynności, stale zalecane są działania zmierzające do wzrostu stabilności źródeł finansowania.

Znaczne obniżenie wyników na skutek zawyżenia ubiegłorocznej bazy statystycznej (sprzedaż udziałów w VISA Europe), rozliczenia przez część banków całości rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków oraz dodatkowego miesiąca objętego podatkiem od aktywów

Zrealizowany przez sektor bankowy w I półroczu br. wynik finansowy netto okazał się znacznie niższy niż w analogicznym okresie ub.r. (wynik finansowy netto sektora bankowego wyniósł 6 867 mln zł i był o 1 454 mln zł, tj. o 17,5% niższy niż w analogicznym okresie ub.r.; pogorszenie wyników odnotowano w 189 podmiotach skupiających 80,6% aktywów sektora; 15 podmiotów wykazało stratę w łącznej wysokości 240 mln zł).

Obniżenie wyniku finansowego netto nastąpiło na skutek zmniejszenia pozostałego wyniku działalności bankowej, a w mniejszym stopniu na skutek wzrostu kosztów działania oraz obniżenia dodatniego salda pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych, i wynikało z zawyżenia ubiegłorocznej bazy statystycznej na skutek rozliczenia w II kwartale 2016 r. sprzedaży udziałów w VISA Europe, rozliczenia przez część banków w I półroczu br. całości rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków oraz dodatkowego miesiąca objętego podatkiem od aktywów. Gdyby nie te czynniki to zrealizowany w I połowie br. wynik finansowy netto byłby wyższy niż zrealizowany w analogicznym okresie ub.r. W przeciwnym kierunku oddziaływał głównie wzrost wyniku odsetkowego, a w mniejszym stopniu wyniku z tytułu opłat i prowizji oraz obniżenie ujemnego salda odpisów i rezerw.

W I półroczu br. odnotowano obniżenie wyniku działalności bankowej sektora bankowego (o 606 mln zł; -1,9%), co nastąpiło na skutek silnego obniżenia wyniku z pozostałej działalności bankowej (-3 219 mln zł; -51,2%), podczas gdy wynik odsetkowy uległ zwiększeniu (o 2 051 mln zł; 11,1%), tak jak i wynik z tytułu opłat i prowizji (o 562 mln zł; 9,0%). Obniżenie wyniku z pozostałej działalności bankowej to przede wszystkim efekt wysokiej bazy statystycznej wynikającej ze wskazanego już rozliczenia w II kwartale ub.r. sprzedaży udziałów w VISA Europe (dodatki przychód w wysokości 2 465 mln zł). Dodatkowo na obniżenie wyniku wpłynął niższy wynik zrealizowany na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży, niższe przychody z tytułu dywidend oraz zmiana sposobu ujmowania niektórych transakcji w jednym z dużych banków (polegająca na ich przesunięciu do wyniku z tytułu opłat i prowizji). Z kolei poprawa wyniku odsetkowego, który osiągnął rekordowy poziom w historii, nastąpiła dzięki dokonany w ostatnich kwartałach zmianom w polityce depozytowo-kredytowej polegającym na obniżeniu oprocentowania depozytów, przy jednoczesnym podniesieniu oprocentowania części kredytów. W rezultacie odnotowano wzrost przychodów odsetkowych (o 1 797 mln zł; 6,8%), przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów odsetkowych (-255 mln zł; -3,2%). Zwiększeniu przychodów sprzyjał też wzrost wolumenów biznesowych w niektórych obszarach. Natomiast wzrost wyniku z tytułu opłat i prowizji wynikał ze wzrostu w niektórych bankach przychodów z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek, sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, obsługi rachunków bankowych, kart płatniczych i kredytowych, obsługi funduszy inwestycyjnych, działalności maklerskiej i organizacji

emisji, etc., jak też wskazana wyżej zmiana w jednym z banków sposobów ujmowania niektórych transakcji.

Wzrost kosztów działania (o 845 mln zł; 6,0%) wynikał głównie ze wzrostu wpłat na rzecz BFG (o 414 mln zł; 36,3%), w związku z rozliczeniem przez część banków w kosztach I półroczu całości rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków. Dodatkowym czynnikiem wzrostu kosztów było uchwalenie w ub.r. ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych, która w bieżącym roku objęła cały okres I półroczu, podczas gdy roku ubiegłym styczeń nie był objęty tym podatkiem (w I półroczu br. 19 banków zapłaciło z tego tytułu podatek w łącznej wysokości 1 794 mln zł, podczas gdy w ub.r. w kwocie 1 432 mln zł). W okresie tym odnotowano również wzrost kosztów pracowniczych (o 308 mln zł; 3,9%).

Zmniejszenie ujemnego salda odpisów i rezerw (-299 mln zł; -7,0%) wynikało ze spadku poziomu salda tworzonych rezerw, salda odpisów z tytułu aktywów finansowych oraz salda odpisów z tytułu aktywów niefinansowych. W przeciwnym kierunku oddziaływało natomiast pogorszenie wyniku z tytułu IBNR.

Obserwowane zmiany przełożyły się na poprawę marży odsetkowej (z 2,27 w I półroczu ub.r. do 2,38 w I półroczu br.). Jednak pozostałe z podstawowych miar efektywności działania uległy pogorszeniu, w szczególności odnotowano wzrost wskaźnika kosztów (z 53,42 do 57,81), obniżenie ROA (z 1,02 do 0,79) oraz ROE (z 9,39 do 7,33).

Spadek dochodów w niektórych obszarach, jak też wzrost obciążeń oraz wzrost wymagań regulacyjnych, stanowi istotne wyzwanie dla niektórych banków i wymaga podjęcia przez nie działań, które zapewnią im odpowiedni poziom zyskowności (niski poziom zyskowności niektórych banków jest też konsekwencją błędów popełnionych przez nie w ubiegłych latach).

Na podstawie planów finansowych banków komercyjnych w br. należy oczekiwać obniżenia wyniku finansowego netto sektora bankowego (o około 10%), ale mając na uwadze znaczne zdolności adaptacyjne banków do nowych warunków działania, nie można wykluczyć, że faktycznie zrealizowany wynik będzie lepszy od tego, jaki wynika z przedłożonych planów.

Wzrost skali działania sektora bankowego

Po raz pierwszy od 1999 r. udział inwestorów krajowych w aktywach sektora bankowego był wyższy od udziału inwestorów zagranicznych

Przyspieszenie tempa wzrostu gospodarczego w połączeniu ze stabilną sytuacją przedsiębiorstw, dalszą poprawą sytuacji na rynku pracy, dalszą poprawą nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów, jak też środowisko niskich stóp procentowych sprzyjały zwiększeniu skali działania sektora bankowego w niektórych obszarach.

Odnotowany w I półroczu br. nominalny przyrost sumy bilansowej (o 39,0 mld zł, tj. o 2,3%) był niższy niż w analogicznym okresie ub.r., ale wynikało to z obserwowanego w tym okresie umocnienia złotego względem walut głównych. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut względem złotego² przyrost (o 60,8 mld zł, tj. o 3,6%) okazał się wyższy niż w analogicznym okresie ub.r. Należy dodać, że podobnie, jak w latach ubiegłych, silny wpływ na odnotowany przyrost miał

---

² Do ustalenia tempa wzrostu wybranych pozycji bilansu skorygowanego o zmiany kursów walut przyjęto ich poziom z końca czerwca br., przy czym ze względu na ograniczenia systemu sprawozdawczego, prezentowane dane należy traktować jako przybliżone szacunki.

wzrost sumy bilansowej w banku państwowym charakterystyczny dla początku roku. Głównymi obszarami przyrostu po stronie aktywów były kredyty dla sektora niefinansowego, a po stronie zobowiązań depozyty sektora budżetowego.

Banki kontynuowały działania zmierzające do wzrostu efektywności działania w drodze optymalizacji zatrudnienia i sieci sprzedaży. Proces ten był wzmocniony przez dokonane w minionych okresach przejścia i fuzje oraz rozwój bankowości elektronicznej. W rezultacie w I półroczu br. doszło do zmniejszenia liczby zatrudnionych w sektorze bankowym (o 2,2 tys. osób) oraz sieci sprzedaży (o 609 placówek). Mając na uwadze globalne trendy należy liczyć się z tym, że proces ten będzie kontynuowany.

Poziom koncentracji nie uległ istotnej zmianie (udział 10-ciu największych banków w aktywach sektora marginalnie wzrósł i na koniec czerwca br. wynosił 70,6%, choć ich udział w kredytach dla sektora niefinansowego oraz w depozytach sektora niefinansowego marginalnie się obniżył do odpowiednio 69,9% i 74,6%).

W związku ze sfinalizowaniem w czerwcu br. przejścia kontroli nad Bankiem Pekao SA przez kapitał polski (PZU SA i PFR SA) doszło do zasadniczej zmiany struktury własnościowej sektora bankowego. W rezultacie po raz pierwszy od 1999 r. udział inwestorów krajowych w aktywach sektora bankowego był wyższy od udziału inwestorów zagranicznych i na koniec czerwca br. wynosił 54,6% (wobec 43,4% na koniec ub.r.).

Przyspieszenie tempa wzrostu kredytów

Odnotowany w I półroczu br. przyrost akcji kredytowej (wartość kredytów ogółem zwiększyła się o 24,9 mld zł, tj. o 2,1%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 42,7 mld zł, tj. o 3,7%), był dwukrotnie wyższy niż w analogicznym okresie ub.r. Wynikało to głównie ze wzrostu kredytów dla sektora przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, a w mniejszym stopniu ze wzrostu kredytów dla sektora finansowego.

W I półroczu br. wartość portfela kredytów gospodarstw domowych w ujęciu nominalnym uległa jedynie ograniczonemu zwiększeniu (o 6,9 mld zł, tj. o 1,1%), ale wynikało to z umocnienia złotego, skutkującego obniżeniem wyrażonego w złotych stanu kredytów walutowych (stanowiących 24,3% całości portfela tych kredytów). Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut odnotowany przyrost stanu kredytów był wyższy (17,6 mld zł, tj. 2,7%), a zarazem wyższy niż w analogicznym okresie ub.r. (o około 20%).

Tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych pozostaje relatywnie stabilne. Wprawdzie w ujęciu nominalnym w I półroczu br. odnotowano zmniejszenie stanu portfela tych kredytów (-3,0 mld zł, -0,7%), ale wynikało to ze wskazanego umocnienia złotego. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut stan kredytów mieszkaniowych wzrósł (o 6,9 mld zł, tj. o 1,8%), a odnotowany przyrost był wyższy (o około 7%) niż w analogicznym okresie ub.r. (również dane AMRON-SARFIN i BIK wskazują na wzrost akcji kredytowej). Rozwojowi akcji kredytowej sprzyja środowisko niskich stóp procentowych, poprawa sytuacji na rynku pracy oraz względna stabilizacja cen na rynku nieruchomości. Dodatkowo popyt wzmocniony jest przez program „Mieszkanie dla Młodych”. W strukturze walutowej portfela odnotowano dalsze zmniejszenie udziału kredytów walutowych (z 41,4% na koniec ub.r. do 37,9% na koniec czerwca br.), jak też obniżenie stanu zadłużenia w walucie oryginalnej (zadłużenie z tytułu kredytów CHF zmniejszyło się z 32,6 mld CHF na koniec ub.r. do 31,4 mld CHF na koniec czerwca br.).

Utrzymuje się relatywnie wysokie tempo wzrostu kredytów konsumpcyjnych. Odnotowany w I półroczu br. przyrost stanu portfela kredytów konsumpcyjnych (o 5,4 mld zł, tj. o 3,6%; skorygowany o 5,9 mld zł, tj. o 3,9%) był wyższy (o około 10%) niż w analogicznym okresie ub.r. Zwiększeniu akcji kredytowej sprzyja poprawa sytuacji na rynku pracy, rekordowo wysoki poziom optymizmu konsumentów, niskie stopy procentowe, poprawa jakości kredytów, jak też modyfikacja strategii działania części banków w kierunku większego udziału krótkoterminowych kredytów detalicznych. Dodatkowym czynnikiem, który może mieć korzystny wpływ na rozwój akcji kredytowej w tym obszarze jest uruchomiony w ub.r. Program „Rodzina 500+”, który może zwiększać skłonność części gospodarstw domowych do zwiększenia swojego zadłużenia, jak też skłonność banków do rozszerzenia akcji kredytowej. Należy jednak mieć na uwadze, że poprawa sytuacji finansowej gospodarstw domowych, jak też Program „Rodzina 500+” mogą też prowadzić do wzrostu realizacji potrzeb konsumpcyjnych przez gospodarstwa domowe w oparciu o środki własne, zwłaszcza w przypadku zaspokajania potrzeb konsumpcyjnych o niższej wartości.

Tempo wzrostu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych uległo przyspieszeniu, przy czym odnotowany w I półroczu br. przyrost stanu tych kredytów (o 4,5 mld zł, tj. o 4,1%; skorygowany 4,9 mld zł, tj. 4,7%) był znacznie wyższy od zrealizowanego w analogicznym okresie ub.r. (o około 80%).

Obserwowane w I półroczu br. przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki sprzyjało rozszerzeniu akcji kredytowej w obszarze kredytów dla przedsiębiorstw, których przyrost (o 14,5 mld zł, tj. o 4,2%; skorygowany o 20,1 mld zł, tj. o 5,9%) był znacznie wyższy od odnotowanego w analogicznym okresie ub.r. (o około 120%). Przyrost obserwowany był zarówno w obszarze kredytów dla dużych przedsiębiorstw, jak i kredytów dla MSP, przy czym z punktu widzenia celu udzielenia kredytu wzrost akcji kredytowej obserwowano głównie w obszarze kredytów na działalność bieżącą oraz inwestycyjną. W kontekście dynamiki akcji kredytowej, należy mieć na uwadze badania NBP, które wskazują na spadek zainteresowania przedsiębiorstw kredytem i to pomimo jego wysokiej dostępności i historycznie najniższej ceny, co wynika z ich ogólnie dobrej sytuacji finansowej, jak też z rozwoju alternatywnych form finansowania działalności oraz finansowania rozwoju części przedsiębiorstw kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych w oparciu o środki z grupy macierzystej.

W ocenie NBP obecne tempo wzrostu akcji kredytowej z jednej strony nie powinno prowadzić do narastania nierównowag oraz zagrażać stabilności finansowej, a z drugiej nie powinno stanowić bariery dla rozwoju gospodarki.

Jakość portfela kredytowego pozostaje stabilna

Jakość portfela kredytowego pozostaje stabilna. W I półroczu br. odnotowano zmniejszenie stanu kredytów zagrożonych (o 1,1 mld zł, tj. o -1,5%), ale po części był to efekt zmiany zasad rachunkowości z PSR na MSR/MSSF w jednym z banków, co skutkowało wyłączeniem z kategorii zagrożone części portfela kredytowego. Obniżenie stanu kredytów zagrożonych w połączeniu ze wzrostem portfela kredytowego doprowadziło do zmniejszenia udziału kredytów zagrożonych (z 6,1% na koniec ub.r. do 5,9% na koniec czerwca br.).

Zmniejszenie stanu kredytów ze stwierdzoną utratą wartości odnotowano w portfelu kredytów dla przedsiębiorstw oraz kredytów mieszkaniowych, a wzrost w portfelu kredytów konsumpcyjnych i pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych. Jakość kredytów dla sektora finansowego i

budżetowego pozostawała wysoka (udział kredytów zagrożonych w tych portfelach był marginalny).

W I półroczu br. odnotowano nieznaczny spadek stanu zagrożonych kredytów mieszkaniowych (o 0,1 mld zł, tj. o -0,1%), ale w związku ze zmniejszeniem nominalnej wartości całego portfela (na skutek umocnienia złotego) ich udział w portfelu nie uległ zmianie (2,9%). W okresie tym odnotowano też nieznaczny spadek stanu kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (o 0,4 mld zł) i ich udziału w portfelu (do 2,7%). Trzeba jednak mieć na uwadze, że spadek stanu kredytów zagrożonych (jak i opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni) wynikał z umocnienia złotego, co skutkowało zmniejszeniem stanu kredytów zagrożonych w portfelu kredytów walutowych (o 0,4 mld zł), podczas gdy stan zagrożonych kredytów złotych nieznacznie wzrósł (o 0,2 mld zł). Ponadto, w kontekście wysokiej bieżącej jakości kredytów mieszkaniowych na tle innych portfeli, UKNF stale podkreśla, że należy mieć na uwadze iż portfel ten generuje szereg rodzajów potencjalnego ryzyka, które może zmaterializować się w przyszłości (w szczególności trzeba mieć na uwadze dominującą rolę tych kredytów w bilansie sektora bankowego, wysoki udział kredytów walutowych, wysokie LTV części portfela kredytowego, jak też kwestie społeczne i prawne związane z realizacją zabezpieczeń).

Jakość portfela kredytów konsumpcyjnych pozostaje stabilna. Jednak w I półroczu br. odnotowano wzrost stanu kredytów zagrożonych (o 0,8 mld zł, tj. o 4,6%), jak też nieznaczny wzrost ich udziału w portfelu kredytowym (z 11,5% na koniec ub.r. do 11,6% na koniec czerwca br.). W okresie tym odnotowano też zwiększenie stanu kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (o 0,7 mld zł, tj. o 3,6%), choć ich udział w portfelu kredytowym nie uległ zmianie (i na koniec czerwca br. wynosił 11,9%).

Jakość pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych pozostaje stabilna. Jednak w I półroczu br. odnotowano wzrost stanu kredytów zagrożonych w portfelu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (o 0,6 mld zł, tj. o 5,0%) oraz nieznaczny wzrost ich udziału (z 10,0% na koniec ub.r. do 10,1% na koniec czerwca br.).

Jakość portfela kredytów dla przedsiębiorstw uległa poprawie. W I półroczu br. odnotowano zmniejszenie stanu zagrożonych kredytów przedsiębiorstw (o 2,3 mld zł, tj. -7,3%) oraz zmniejszenie ich udziału w portfelu (z 9,2% na koniec ub.r. do 8,2% na koniec czerwca br.). Z punktu widzenia skali działania przedsiębiorstw poprawę jakości odnotowano zarówno w portfelu kredytów dla MSP (stan kredytów zagrożonych zmniejszył się o 1,3 mld zł, a ich udział w portfelu obniżył z 11,1% do 9,8%), jak i kredytów dla dużych przedsiębiorstw (stan kredytów zagrożonych obniżył się o 1,0 mld zł, a ich udział w portfelu z 6,8% do 6,0%). Należy jednak mieć na uwadze, że ten korzystny obraz po części wynikał ze wskazanej już zmiany zasad rachunkowości w jednym z banków, skutkującym wyłączeniem z kategorii zagrożone części portfela kredytów dla MSP.

Dalszy wzrost portfela papierów skarbowych

W I półroczu br. odnotowano dalszy wzrost najpłynniejszych aktywów (13,9 mld zł, tj. o 2,7%). Wzrost wynikał ze zwiększenia portfela papierów skarbowych (o 18,9 mld zł) oraz przejściowego wzrostu lokat w banku centralnym (o 9,9 mld zł), przy czym większość przyrostu papierów skarbowych wystąpiła w podmiotach, które od ubiegłego roku podlegają ustawie podatku od niektórych instytucji finansowych. Nieznacznie szybszy przyrost aktywów płynnych niż innych aktywów doprowadził do marginalnego wzrostu ich udziału w sumie bilansowej (z 29,8% na koniec ub.r. do 29,9% na koniec czerwca br.).

Wzrost zobowiązań i kapitałów

Zmniejszenie tempa wzrostu depozytów sektora niefinansowego

Odnotowany w I półroczu br. wzrost sumy bilansowej sektora bankowego wyraził się również we wzroście jego zobowiązań (o 32,9 mld zł, tj. o 2,2%; skorygowany o 52,0 mld zł, tj. o 3,4%) oraz kapitałów (o 6,2 mld zł; tj. o 3,4%). Wzrost zobowiązań wynikał głównie z przyrostu depozytów sektora budżetowego, a w znacznie mniejszym stopniu z przyrostu depozytów gospodarstw domowych.

W I półroczu br. odnotowano zmniejszenie stanu depozytów sektora niefinansowego (o 11,7 mld zł, tj. o -1,1%; skorygowane -3,2 mld zł, tj. o -0,3%), podczas gdy w analogicznym okresie ub.r. odnotowano przyrost depozytów. Zmniejszenie stanu depozytów nastąpiło na skutek głębszego niż we wcześniejszych latach okresowego odpływu depozytów przedsiębiorstw (-22,8 mld zł, tj. -7,8%) oraz obniżenia tempa wzrostu depozytów gospodarstw domowych (przyrost o 8,8 mld zł, tj. o 1,2%). Jednocześnie w strukturze terminowej depozytów odnotowano dalszy wzrost udziału depozytów bieżących (z 58,1% na koniec ub.r. do 60,3% na koniec czerwca br.). Obecnie trudno jest stwierdzić, czy obserwowane w ostatnich miesiącach obniżenie tempa wzrostu bazy depozytowej jest zjawiskiem trwałym, czy też przejściowym. W szczególności przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki oraz poprawa nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów mogły skłonić część przedsiębiorstw do rozszerzenia skali działania i inwestycji w oparciu o środki własne, ulokowane dotychczas w bankach. Niewątpliwie rozwój bazy depozytowej pozostaje jednak pod presją środowiska niskich stóp procentowych oraz zmniejszenia przez banki oprocentowania depozytów, co wpływa na spadek skłonności do oszczędzania w bankach oraz poszukiwania alternatywnych form oszczędności i inwestycji, a zarazem powoduje zmniejszenie przyrostu depozytów z tytułu odsetek od już złożonych lokat. Dodatkowo powrót zjawisk inflacyjnych spowodował, że realne oprocentowanie depozytów stało się ujemne, co wywiera dodatkową presję na poszukiwanie alternatywnych form oszczędzania.

W I półroczu br. odnotowano zmniejszenie nominalnego stanu depozytów oraz kredytów sektora finansowego (o 4,4 mld zł, tj. o -1,7%), ale po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut odnotowano nieznaczny wzrost stanu tych środków (o 3,2 mld zł, tj. o 1,3%). W długim okresie stan tych środków pozostaje względnie stabilny, co z kolei prowadzi do stopniowego zmniejszenia ich udziału w strukturze zobowiązań i w całej sumie bilansowej (na koniec czerwca br. stanowiły one 15,8% ogółu zobowiązań oraz 14,1% sumy bilansowej).

Podobnie, jak w latach ubiegłych, na początku roku odnotowano silny napływ lokat sektora rządowego, które lokowane są w banku państwowym (na koniec czerwca br. stan tych środków był o 47,2 mld zł, tj. o 74,4% wyższy niż na koniec ub.r.). Należy jednak mieć na uwadze, że napływ tych środków ma charakter okresowy i jest bardzo silnie skoncentrowany, w rezultacie czego rola tych środków w finansowaniu działalności banków pozostaje ograniczona.

Stan pozostałych zobowiązań nie uległ większym zmianom.

Otoczenie makroekonomiczne tworzy sprzyjające warunki dla działania banków, ale w otoczeniu zewnętrznym utrzymuje się szereg źródeł ryzyka i niepewności

Obserwowane w I półroczu br. przyspieszenie tempa wzrostu polskiej gospodarki przekłada się na dalszą poprawę na rynku pracy (rekordowo niska stopa bezrobocia) oraz poprawę sytuacji gospodarstw domowych i nastrojów konsumentów, które kształtują się na rekordowo wysokim poziomie (istotną rolę odgrywa też Program „Rodzina 500+”, który znacząco zwiększył dochody

części gospodarstw domowych), jak też poprawę sytuacji i nastrojów przedsiębiorstw. Tym samym można uznać, że otoczenie makroekonomiczne sprzyja rozwojowi sektora bankowego.

Należy jednak mieć na uwadze, że w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki znajduje się szereg źródeł niepewności i potencjalnego ryzyka, przy czym do kluczowych można zaliczyć: rozwój sytuacji makroekonomicznej w głównych gospodarkach (kraje strefy euro, USA, Chiny), działania głównych banków centralnych (EBC i FED oraz PBC, BOJ, BOE, SNB), ryzyko związane z wyjściem W. Brytanii z UE, zmiany cen surowców, ryzyko związane z ewentualnym wzrostem protekcjonizmu oraz ryzyko geopolityczne (Korea Północna, Bliski Wschód, Ukraina). Realizacja niekorzystnych scenariuszy może prowadzić do wzrostu awersji do ryzyka, a w konsekwencji do osłabienia złotego, zwiększenia premii za ryzyko dla polskich aktywów (skutkującego ich przeceną), wzrostu rentowności polskich papierów skarbowych, a w przypadku kumulacji negatywnych zjawisk może też prowadzić do pogorszenia koniunktury w Polsce.

Źródłem niepewności i potencjalnego ryzyka są również zmiany o charakterze regulacyjnym, które mogą oddziaływać zarówno pozytywnie, jak i negatywnie na sytuację gospodarstw domowych, przedsiębiorstw oraz banków. Wydaje się jednak, że w przypadku większości tych czynników banki mają możliwość adaptacji, w krótkim lub średnim okresie.

1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE³

Przyspieszenie tempa wzrostu polskiej gospodarki

Po obserwowanym w 2016 r. obniżeniu tempa wzrostu gospodarki, w I połowie 2017 r. doszło do jego ponownego przyspieszenia (według wstępnych szacunków GUS tempo wzrostu PKB w I połowie br. wyniosło 4,0% wobec 3,0% w analogicznym okresie ub.r.). Podstawowym czynnikiem wzrostu gospodarki pozostawał silny popyt konsumpcyjny (w I półroczu wzrósł o 4,8% w stosunku do analogicznego okresu ub.r.), który był wspierany przez dalszą poprawę sytuacji na rynku pracy, wypłaty świadczeń społecznych w ramach Programu „Rodzina 500+” i rekordowy poziom optymizmu konsumentów. Jednocześnie obserwowano wyhamowanie spadku inwestycji, choć odnotowany w tym obszarze wzrost należy uznać za marginalny (w skali całego półrocza wyniósł on 0,3%), co w ocenie przedsiębiorstw wynikało m.in. z niepewności, rosnących kosztów pracy oraz wzrostu cen surowców.

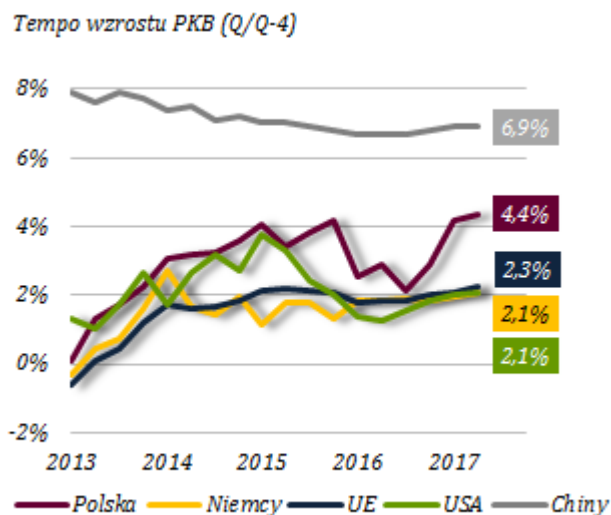
Poprawa prognoz wzrostu gospodarczego

Bieżąca prognoza NBP (z lipca br.) wskazuje na utrzymanie się umiarkowanego tempa wzrostu polskiej gospodarki w nadchodzących okresach, przy czym do końca br. należy oczekiwać utrzymania przyspieszenia tempa wzrostu, a w kolejnych latach jego pewnego obniżenia (według projekcji NBP tempo wzrostu PKB w latach 2017-2019 wyniesie odpowiednio: 4,0%, 3,5% i 3,3%). Sprzyjać temu ma szybki wzrost konsumpcji (wspieranej przez dalszą poprawę sytuacji na rynku pracy oraz Program „Rodzina 500+”), oczekiwane ożywienie inwestycji (wspierane zmniejszeniem niepewności oraz napływem środków z budżetu UE z nowej perspektywy finansowej 2014-2020), jak też obserwowana poprawa koniunktury w otoczeniu polskiej gospodarki.

W ocenie NBP głównym źródłem niepewności i ryzyka jest rozwój sytuacji w otoczeniu polskiej gospodarki (w szczególności niepewność związana ze zmianami w polityce gospodarczej i monetarnej USA, spowolnieniem wzrostu gospodarczego w Chinach, sytuacją systemu finansowego w strefie euro oraz zmianami cen surowców energetycznych), a realizacja niekorzystnych scenariuszy mogłaby wywierać negatywną presję na polską gospodarkę.

³ Szerzej zob. m.in.: „Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju”, GUS; „Raport o inflacji”, NBP; „Program konwergencji”, MF; „Raport o stabilności systemu finansowego”, NBP; „Produkt krajowy brutto. Szacunek wstępny”, GUS; „Obroty handlu zagranicznego ogółem i według krajów”, GUS; „Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych”, GUS; „Komunikat z posiedzenia Rady Polityki Pieniężnej”, NBP; „Budownictwo mieszkaniowe”, GUS; „Informacja o cenach mieszkań i sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych w Polsce”, NBP; „Monthly Bulletin”, ECB.

Wykres 1.
Tempo wzrostu PKB

Źródło: OECD

Sytuacja sektora przedsiębiorstw pozostaje stabilna

Przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki znalazło odzwierciedlenie we wzroście produkcji przemysłowej (o 5,7% w skali całego I półrocza), sprzedaży detalicznej (o 6,9%) oraz produkcji budowlano-montażowej (o 7,6%).

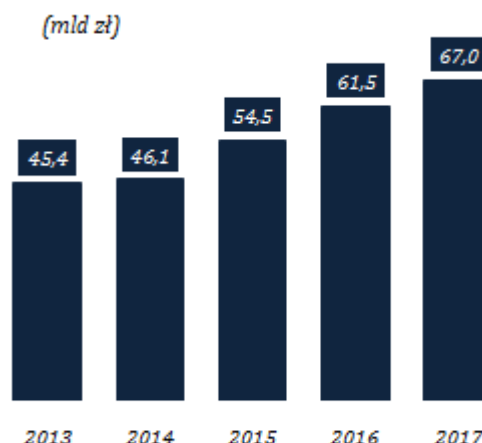
Sytuacja finansowa sektora przedsiębiorstw pozostawała stabilna (zysk netto wzrósł o 8,8% do 67,0 mld zł; zysk netto wykazało 73,4% ogółu przedsiębiorstw; wskaźniki płynności I i II stopnia uległy nieznacznemu obniżeniu).

Dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy

Na rynku pracy obserwowano dalszą poprawę, co przejawiało się we wzroście zatrudnienia (w I półroczu br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było o 4,3% wyższe niż w analogicznym okresie ub.r.), spadkiem bezrobocia do poziomu najniższego od 25 lat (w czerwcu br. stopa rejestrowanego bezrobocia wynosiła 7,1%, a wg BAEL 4,5%) oraz wzrostem wynagrodzeń (przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w I półroczu br. wyniosło 4 434 zł i było o 5,0% wyższe niż w analogicznym okresie ub.r.) oraz ich siły nabywczej (o 3,0%).

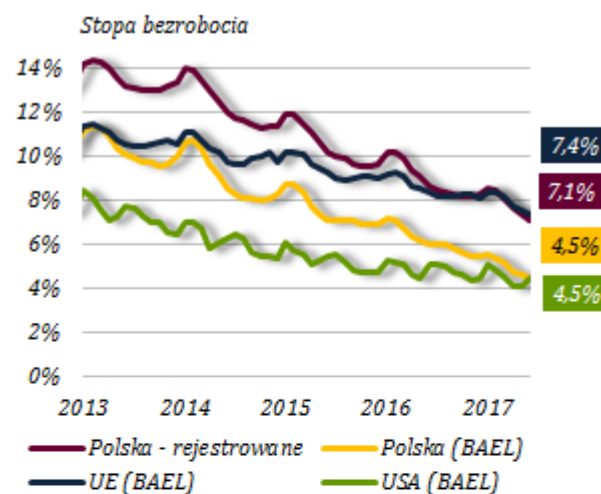
Z drugiej strony, w związku z powrotem zjawisk inflacyjnych odnotowano stagnację lub spadek przeciętnych rent i emerytur w ujęciu realnym (w pozarolniczym systemie ubezpieczeń społecznych nie uległy one zmianie w stosunku do analogicznego okresu ub.r., a w przypadku rolników indywidualnych obniżyły się o 0,9%).

Wykres 2.
Wynik finansowy netto sektora przedsiębiorstw

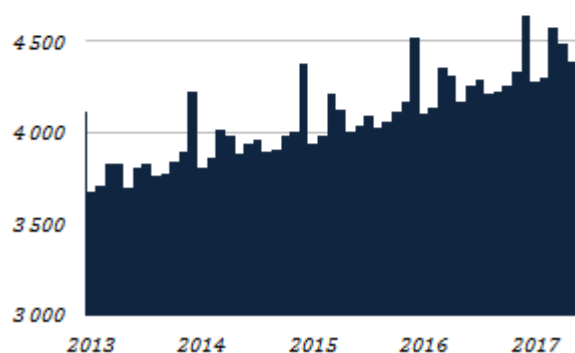

Źródło: GUS

Wykres 3.
Sytuacja na rynku pracy

Przeciętne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (zł)

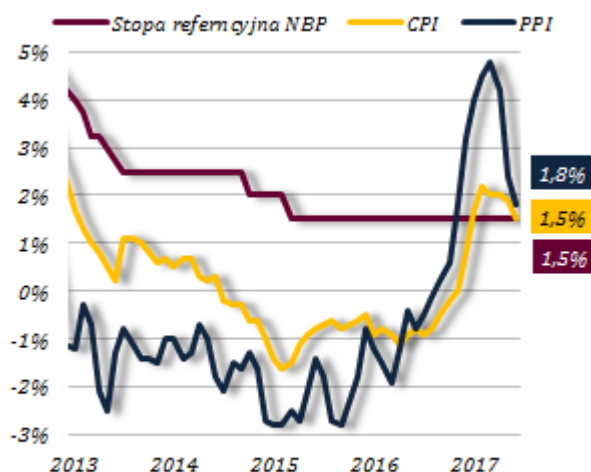

Źródło: Eurostat, GUS

Powrót zjawisk inflacyjnych

Po ustąpieniu w końcu ub.r. presji deflacyjnej, w I półroczu br. obserwowano zjawiska inflacyjne, które szczególnie wyraźne były na początku br. (w czerwcu br. roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych wynosiła 1,5%, a cen produkcji sprzedanej przemysłu 1,8%).

Wykres 4.
Inflacja, stopa referencyjna NBP

Źródło: NBP, GUS

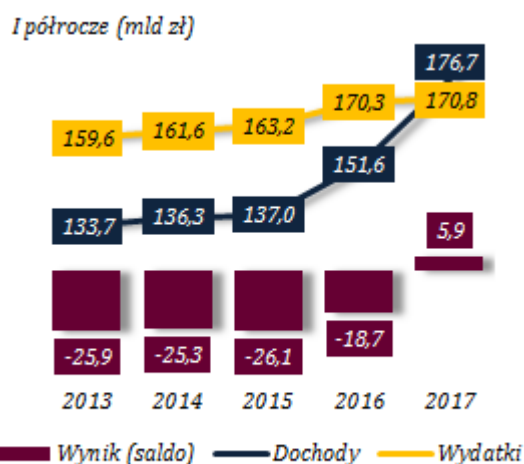
Sytuacja sektora finansów publicznych pozostaje stabilna

W I półroczu br. sytuacja sektora finansów publicznych pozostawała stabilna.

Według wstępnego wykonania budżetu państwa dochody budżetu (176,7 mld zł) były wyższe od zapisanych w ustawie budżetowej, a wydatki (170,8 mld zł) okazały się niższe. W rezultacie odnotowano nadwyżkę budżetową (5,9 mld zł) zamiast planowanego deficytu. Korzystny obraz sytuacji wynikał głównie z wysokiej dynamiki dochodów, zwłaszcza z tytułu VAT (na skutek poprawy ściągальności tego podatku oraz działania czynników o charakterze przejściowym).

Jednocześnie odnotowano obniżenie tempa wzrostu zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych (dług zwiększył się z 1 006,3 mld zł na koniec ub.r. do 1 016,0 mld zł na koniec czerwca br.), ale wynikało to głównie z obniżenia długu zagranicznego na skutek umocnienia złotego.

Wykres 5.
Sytuacja finansów publicznych

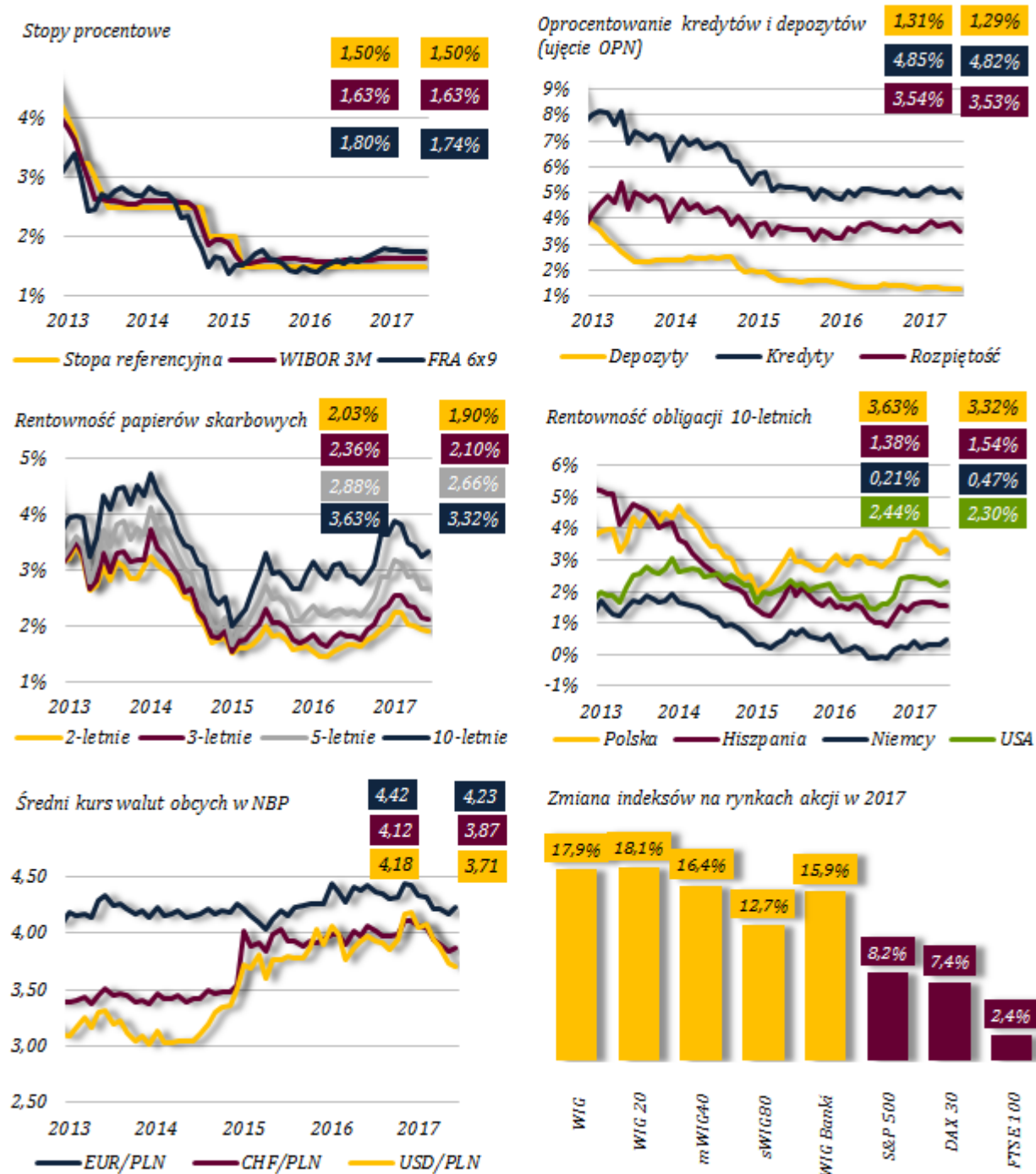
Źródło: GUS

Sytuacja na rynkach finansowych pozostaje względnie stabilna

Wykres 6.

Sytuacja na rynkach finansowych

W I półroczu br. sytuacja na globalnych rynkach finansowych pozostawała względnie stabilna, przy czym nastroje inwestorów uległy poprawie, co znalazło wyraz m.in. we wzroście indeksów na rynkach akcji, stabilizacji rentowności papierów skarbowych na rynkach rozwiniętych oraz jej obniżeniu na rynkach wschodzących.

Sytuację na rynku krajowym, również można uznać za stabilną, przy czym należy odnotować:

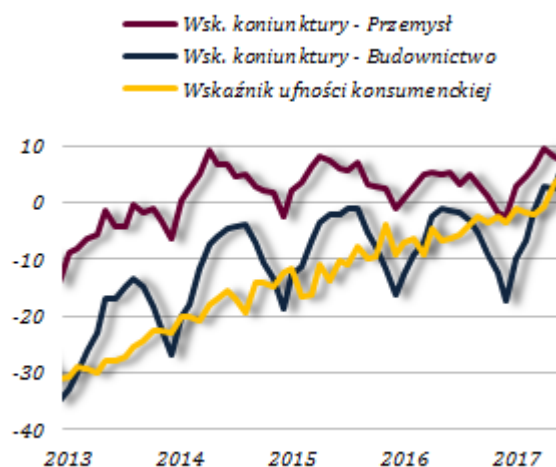
- utrzymanie przez RPP parametrów polityki pieniężnej na niezmiennym poziomie;
- stabilizację stóp na rynku międzybankowym (średnia stawka WIBOR 3M w czerwcu br. wynosiła 1,6% czyli podobnie, jak w grudniu ub.r.);
- obniżenie rentowności papierów skarbowych (w czerwcu br. średnia rentowność 2-; 3-; 5- i 10-letnich obligacji skarbowych na rynku wtórnym wynosiła 1,9%; 2,1%; 2,6%; 3,2% wobec 2,0%; 2,3%; 2,8%; 3,6% w grudniu ub.r.);
- umocnienie złotego względem walut głównych (na koniec czerwca br. średni kurs EUR w NBP był o 4,5% niższy niż na koniec ub.r., CHF o 4,9%, a USD o 6,9%);
- na warszawskiej giełdzie odnotowano wzrost głównych indeksów (WIG Banki wzrósł o 15,9%);
- ograniczone zmiany w oprocentowaniu depozytów i kredytów⁴.

Poprawa nastrojów konsumentów i przedsiębiorstw

W I półroczu br. obserwowano dalszą poprawę nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów. W szczególności wskaźnik ufności konsumentów osiągnął rekordowy poziom, co należy łączyć m.in. z dalszą poprawą sytuacji na rynku pracy, jak też Programem „Rodzina 500+”.

Wykres 7.

Nastroje przedsiębiorstw i konsumentów

Źródło: GUS

⁴ W czerwcu br. oprocentowanie nowo przyjmowanych (tzw. ujęcie OPN) depozytów ogółem kształtowało się na poziomie zbliżonym do grudnia ub.r. i wynosiło 1,3% (gospodarstw domowych zmniejszyło się z 1,5% do 1,4%, przedsiębiorstw pozostało na poziomie z grudnia ub.r. i wynosiło 1,2%). Oprocentowanie kredytów ogółem również pozostało na poziomie zbliżonym do grudnia ub.r. i wynosiło 4,8% (kredytów konsumpcyjnych wzrosło z 7,5% do 7,9% ale rzeczywista stopa zmniejszyła się z 14,9% do 14,6%; kredytów mieszkaniowych pozostało na poziomie 4,4%, a rzeczywista stopa na poziomie 4,6%; kredytów dla przedsiębiorstw uległo zwiększeniu z 3,6% do 3,8%).

Sytuacja na rynku mieszkaniowym pozostaje relatywnie korzystna

Sytuacja na rynku mieszkaniowym pozostawała relatywnie korzystna.

W I półroczu br. odnotowano wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania (o 6,1% do 78,3 tys.), wzrost liczby mieszkań których budowę rozpoczęto (o 22,9% do 106,0 tys.) oraz liczby pozwoleń wydanych na budowę (o 33,2% do 130,7 tys.). Ponadto szacuje się, że w końcu czerwca br. w budowie znajdowało się więcej mieszkań niż na koniec ub.r. (około 758,9 tys., tj. o 3,8% więcej).

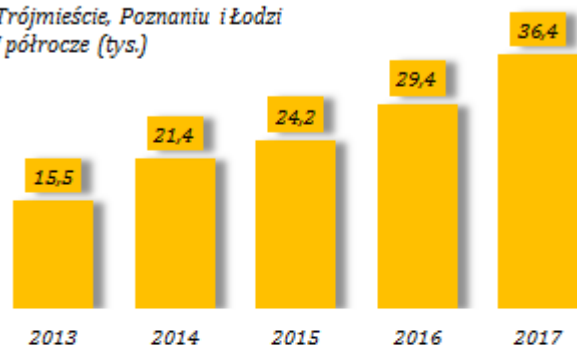
Na rynku pierwotnym utrzymywał się silny popyt skutkujący rekordowo wysokim poziomem sprzedaży mieszkań (według danych REAS⁵ w I półroczu br. na rynku pierwotnym na głównych rynkach sprzedano 36,4 tys. mieszkań, tj. o 23,8% więcej niż w analogicznym okresie ub.r.).

Według danych NBP w II kwartale br. średnie ceny transakcyjne na rynku pierwotnym w Warszawie, 6-ciu kolejnych największych miastach (bez Warszawy) oraz 10 pozostałych z analizowanych przez NBP miastach były odpowiednio o: 0,0%; 1,0% i 1,0% wyższe niż w IV kwartale ub.r., a na rynku wtórnym o -2,8%; 1,6% i 2,7% niższe/wyższe.

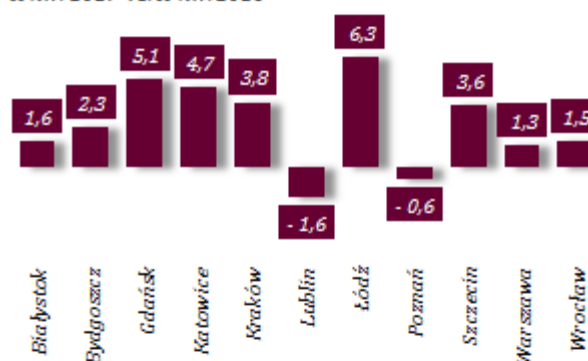
Pomimo generalnie korzystnej sytuacji należy zwrócić uwagę na niekorzystną tendencję przejawiającą się w malejącej przeciętnej powierzchni mieszkań oddawanych do użytku (po części wynika to ze wzrostu popytu na mieszkania na wynajem charakteryzujące się mniejszym metrażem). W kontekście sytuacji na rynku mieszkaniowym należy też mieć na uwadze ryzyko związane z niskimi stopami procentowymi, które w połączeniu z regulacyjnym wydłużeniem okresu możliwego do uwzględniania przy wyliczaniu zdolności kredytowej (do 30 lat) doprowadziło do silnego wzrostu zdolności kredytowej, co może wywierać presję na wzrost cen mieszkań, jak też skutkować istotnym ograniczeniem popytu w przypadku wzrostu stóp procentowych. Dodatkowo niskie stopy procentowe powodują przenoszenie części oszczędności na rynek nieruchomości, co może wywierać dodatkową presję na ceny. W rezultacie

Wykres 8.
Sytuacja na rynku mieszkaniowym

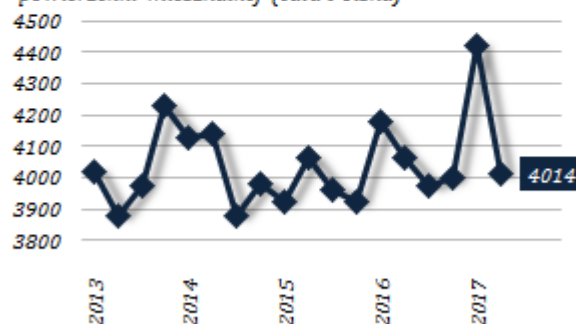
Sprzedaż mieszkań na rynku pierwotnym w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Trójmieście, Poznaniu i Łodzi I półrocze (tys.)

Zmiana cen transakcyjnych (%) na rynku pierwotnym II kw. 2017 vs. II kw. 2016

Przeciętne koszty budowy 1 m kw powierzchni mieszkalnej (cała Polska)

Źródło: REAS, NBP, GUS

⁵ Szerzej zob. „Rynek mieszkaniowy w Polsce”, REAS.

może to skutkować ograniczeniem dostępności do rynku mieszkaniowego dla przeciętnych gospodarstw domowych mierzonym poziomem ich dochodów, a nie ich zdolności kredytowej w środowisku rekordowo niskich stóp procentowych, jak też do ich nadmiernego zadłużenia.

Otoczenie makroekonomiczne tworzy sprzyjające warunki dla działania banków, ale w otoczeniu zewnętrznym utrzymuje się szereg źródeł ryzyka i niepewności

Obserwowane w I półroczu br. przyspieszenie tempa wzrostu polskiej gospodarki przekłada się na dalszą poprawę na rynku pracy (rekordowo niska stopa bezrobocia) oraz poprawę sytuacji gospodarstw domowych i nastrojów konsumentów, które kształtują się na rekordowo wysokim poziomie (istotną rolę odgrywa też Program „Rodzina 500+”, który znacząco zwiększył dochody części gospodarstw domowych), jak też poprawę sytuacji i nastrojów przedsiębiorstw. Tym samym można uznać, że otoczenie makroekonomiczne sprzyja rozwojowi sektora bankowego.

Należy jednak mieć na uwadze, że w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki znajduje się szereg źródeł niepewności i potencjalnego ryzyka, przy czym do kluczowych można zaliczyć: rozwój sytuacji makroekonomicznej w głównych gospodarkach (kraje strefy euro, USA, Chiny), działania głównych banków centralnych (EBC i FED oraz PBC, BOJ, BOE, SNB), ryzyko związane z wyjściem W. Brytanii z UE, zmiany cen surowców, ryzyko związane z ewentualnym wzrostem protekcjonizmu oraz ryzyko geopolityczne (Korea Północna, Bliski Wschód, Ukraina). Realizacja niekorzystnych scenariuszy może prowadzić do wzrostu awersji do ryzyka, a w konsekwencji do osłabienia złotego, zwiększenia premii za ryzyko dla polskich aktywów (skutkującego ich przeceną), wzrostu rentowności polskich papierów skarbowych, a w przypadku kumulacji negatywnych zjawisk może też prowadzić do pogorszenia koniunktury w Polsce.

Źródłem niepewności i potencjalnego ryzyka są również zmiany o charakterze regulacyjnym, które mogą oddziaływać zarówno pozytywnie, jak i negatywnie na sytuację gospodarstw domowych, przedsiębiorstw oraz banków. Wydaje się jednak, że w przypadku większości tych czynników banki mają możliwość adaptacji, w krótkim lub średnim okresie.

2. POZYCJA KAPITAŁOWA

Tabela 1. Fundusze własne i kwota ekspozycji na ryzyko

	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017	
	06/16	12/16	03/17	06/17	mld zł	%
Fundusze własne	170,1	175,5	178,1	183,0	7,5	4,3%
- kapitał Tier I	154,3	159,8	163,4	168,5	8,7	5,4%
kapitał podstawowy Tier I	154,2	159,8	163,4	168,4	8,7	5,4%
kapitał dodatkowy Tier I	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	-7,6%
- kapitał Tier II	15,9	15,6	14,7	14,5	-1,2	-7,4%
Łączna kwota ekspozycja na ryzyko	980,2	990,2	993,0	988,5	-1,7	-0,2%
- kredytowe, kontrahenta, rozmycia oraz dostaw	869,3	879,5	882,8	884,0	4,6	0,5%
- operacyjne	78,6	80,0	79,8	78,9	-1,1	-1,4%
- pozostałe ⁶	32,3	30,8	30,3	25,7	-5,1	-16,6%

Wzrost funduszy własnych

Na koniec czerwca 2017 r. fundusze własne sektora bankowego wynosiły 183,0 mld zł i były o 7,5 mld zł, tj. o 4,3% wyższe od funduszy na koniec ub.r. Obserwowany wzrost wynikał głównie z zatrzymania w bankach ponad trzech czwartych zysków wypracowanych w 2016 r.

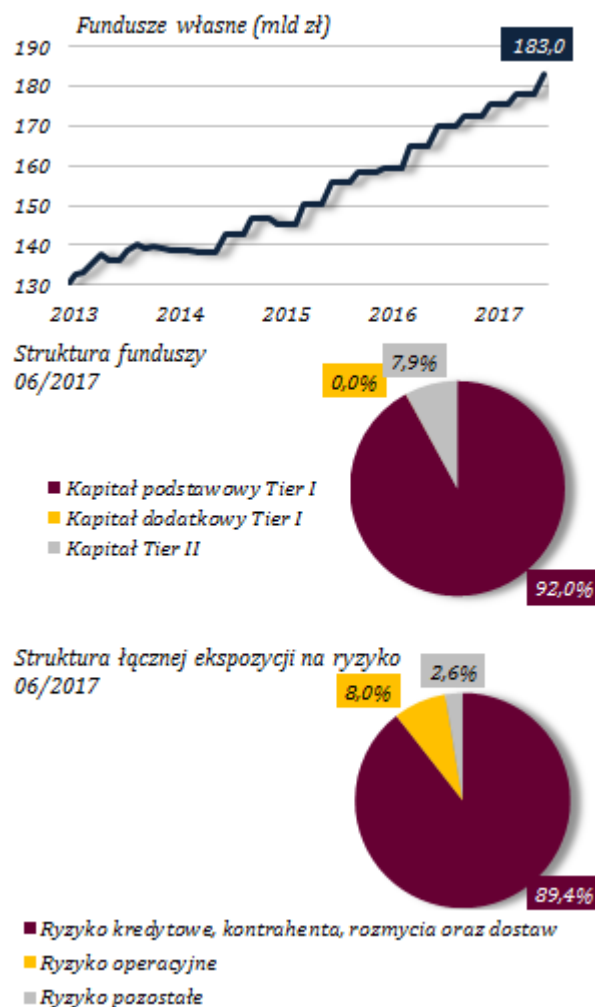
Na koniec okresu wszystkie banki komercyjne spełniały wymóg posiadania minimalnego kapitału założycielskiego na poziomie 5 mln EUR. Natomiast w przypadku banków spółdzielczych tylko jeden bank nie spełniał minimalnych wymagań w tym zakresie, które w jego przypadku określone są na poziomie 1 mln EUR.

Zmniejszenie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko uległa obniżeniu o 1,7 mld zł, tj. -0,2%, na skutek zmniejszenia ekspozycji na ryzyko operacyjne i pozostałe ryzyko.

Wykres 9.

Fundusze własne i struktura ekspozycji na ryzyko

⁶ Kategoria ta obejmuje łączną kwotę ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka pozycji, ryzyka walutowego i ryzyka cen towarów, stałych kosztów pośrednich, dużych ekspozycji w portfelu handlowym, rozliczenia/dostawy oraz innych ekspozycji na ryzyko.

Miary adekwatności kapitałowej na względnie zadowolających

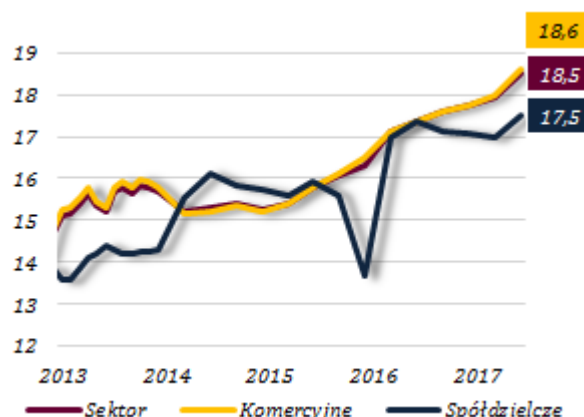
Tabela 2. Współczynniki kapitałowe

	Wartość współczynnika				Udział w aktywach sektora (%)			
	06/16	12/16	03/17	06/17	06/16	12/16	03/17	06/17
Współczynnik kapitału Tier I (T1)								
Sektor	15,7	16,1	16,5	17,0				
Banki komercyjne	15,7	16,1	16,5	17,1				
Banki spółdzielcze	16,2	16,0	15,9	16,5				
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)								
Sektor	17,4	17,7	17,9	18,5				
Banki komercyjne	17,4	17,8	18,0	18,6				
Banki spółdzielcze	17,4	17,1	17,0	17,5				
Rozkład banków względem wysokości łącznego współczynnika kapitałowego (liczba banków)								
poniżej 8%	1	3	2	1	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
8-12%	13	14	14	15	1,6%	1,7%	1,8%	1,7%
12% i więcej	583	577	578	575	96,5%	96,1%	95,9%	95,8%
Banki niespełniające wymagań regulacyjnych	5	5	5	5	1,4%	1,4%	0,3%	0,3%

Obserwowany w I połowie br. znaczny wzrost funduszy własnych w połączeniu z obniżeniem łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko spowodował wzrost współczynników kapitałowych. W konsekwencji według stanu na koniec czerwca br. współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) sektora bankowego traktowanego jako jeden bank wynosił 17,0%, współczynnik kapitału Tier I (T1) również 17,0%, a łączny współczynnik kapitałowy (TCR) 18,5%, co oznacza że sektor bankowy jako całość spełniał minimalne wymagania regulacyjne określone w pakiecie CRD IV/CRR⁷.

Wykres 10.

Łączny współczynnik kapitałowy

Na koniec czerwca br. pięć banków spółdzielczych nie spełniało wymagań w zakresie minimalnych poziomów współczynników kapitałowych określonych w pakiecie CRD IV/CRR, przy czym ich łączny udział w aktywach sektora bankowego wynosił jedynie 0,3%⁸.

Pięć banków spółdzielczych nie spełniało minimalnych wymagań regulacyjnych

Biorąc pod uwagę zarówno wymagania regulacyjne w zakresie minimalnego poziomu funduszy własnych, jak i wymagania regulacyjne w zakresie minimalnych współczynników kapitałowych,

⁷ Zgodnie z art. 92 CRR banki zobowiązane są utrzymywać współczynnik kapitału podstawowego Tier I, współczynnik kapitału Tier I oraz łączny współczynnik kapitałowy na poziomie nie niższym niż odpowiednio 4,5%; 6,0% i 8,0% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

⁸ Po uwzględnieniu dodatkowego wymogu kapitałowego nałożonego na banki posiadające istotne ekspozycje na rynku walutowych kredytów dla gospodarstw domowych zabezpieczonych hipotecznie (tzw. „add-on”, który w zależności od banku wynosi od 0,5% do 3,8% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko), bufora zabezpieczającego (1,25%), bufora antycyklicznego (0,0%) oraz bufora OSII (w zależności od banku wynosi od 0,0% do 0,75%). Szerzej zob. „Raport o sytuacji banków w 2016 r.”, UKNF.

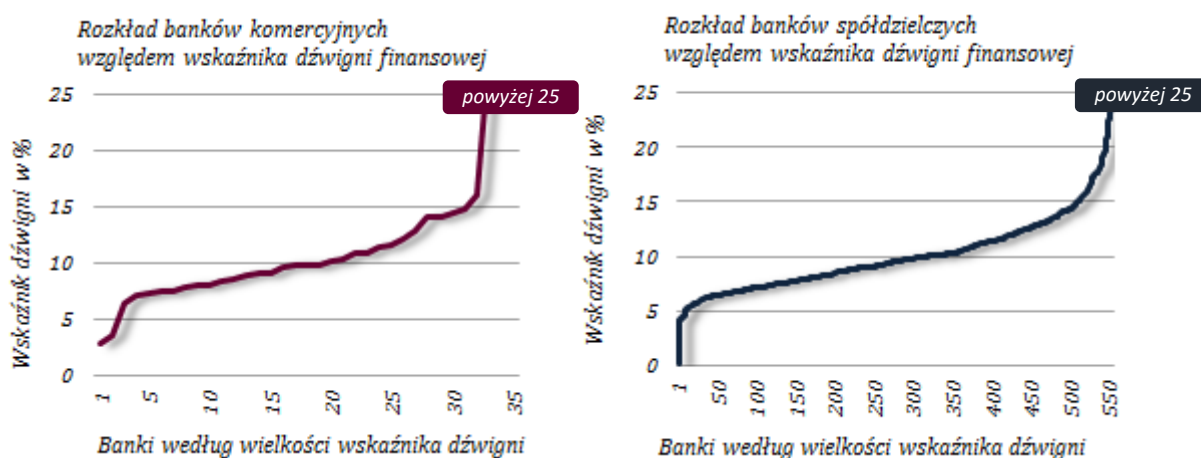
można stwierdzić że na koniec czerwca br. tylko pięć banków spółdzielczych nie spełniało minimalnych wymagań regulacyjnych (1 w zakresie funduszy własnych i współczynników kapitałowych, 4 w zakresie współczynników kapitałowych), przy czym ich łączny udział w aktywach sektora bankowego wynosił jedynie 0,3%.

Pomimo, że liczba i udział banków nie spełniających wymagań regulacyjnych są niewielkie, to sam fakt występowania tego zjawiska należy uznać za niekorzystny.

Wskaźniki dźwigni finansowej na zadowalających poziomach

Wykres 11.

Wskaźnik dźwigni finansowej

Zgodnie z zaleceniami KNF w sprawie polityki dywidendowej, KNF oczekuje, że wskaźnik dźwigni finansowej w bankach dokonujących wypłaty dywidendy powinien być wyższy od 5%. Na koniec czerwca br. tylko dwa banki komercyjne oraz dziesięć banków spółdzielczych nie spełniało oczekiwań nadzoru w tym zakresie, przy czym ich łączny udział w aktywach sektora bankowego wynosił jedynie 2,6%.

Rekomendowane utrzymanie mocnej bazy kapitałowej

Pomimo relatywnie zadowalającej sytuacji bieżącej KNF stale rekomenduje utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków jej dalsze wzmocnienie, co wynika z poziomu ryzyka już zakumulowanego w bilansach banków, jak też źródeł potencjalnego ryzyka znajdujących się w otoczeniu banków i polskiej gospodarki.

Ponadto, banki muszą liczyć się z:

- z aktualizacją zaleceń w sprawie dodatkowego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka związanego z portfelem walutowych kredytów dla gospodarstw domowych zabezpieczonych hipotecznie;
- podwyższeniem wagi ryzyka do 150% dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej, w przypadku której wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej

uzależniona jest od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiągniętych przez dłużnika (od grudnia br.);

- nałożeniem bufora ryzyka systemowego w wysokości 3% z zastosowaniem do wszystkich ekspozycji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W kontekście możliwości zwiększania bazy kapitałowej, należy mieć na uwadze obniżenie możliwości gromadzenia kapitałów w drodze akumulacji zysków, co wynika z obniżonej zyskowności sektora bankowego na skutek ograniczenia źródeł ich dochodów, niskich stóp procentowych, rosnących obciążeń na rzecz BFG, jak też uchwalenia ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych. Obniżona zyskowność sektora może też zmniejszyć skłonność inwestorów do inwestowania w banki, co niektórym podmiotom może ograniczać możliwości pozyskania kapitału na rynku.

3. POZYCJA PŁYNNOŚCIOWA

Zadawalająca sytuacja w zakresie bieżącej płynności banków

Tabela 3. Wybrane miary płynności⁹

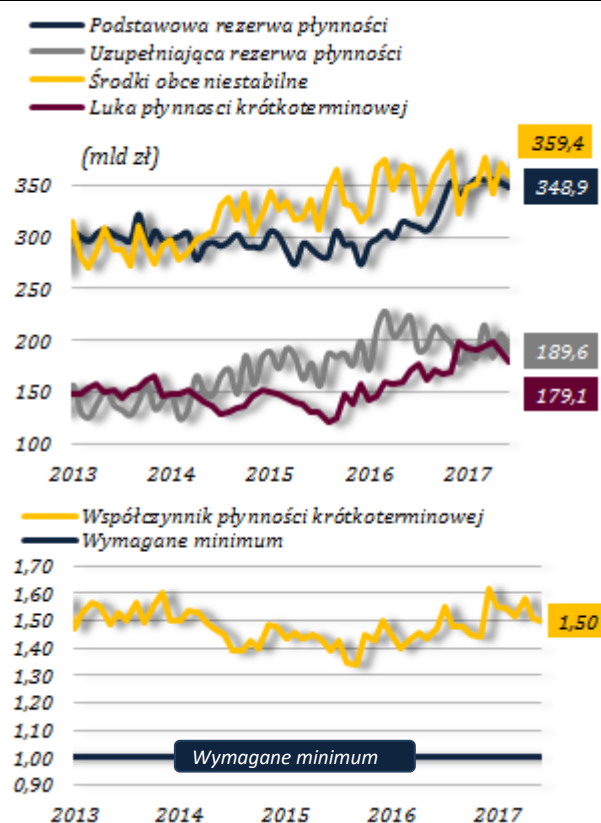
	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017	
	06/16	12/16	03/17	06/17	mld zł	%
Podstawowa rezerwa płynności	312,7	342,8	355,6	348,9	6,1	1,8%
Uzupełniająca rezerwa płynności	223,1	177,9	215,0	189,6	11,6	6,5%
Środki obce niestabilne	364,7	321,8	377,0	359,4	37,5	11,7%
Luka płynności krótkoterminowej	171,1	198,9	193,7	179,1	-19,8	-10,0%
Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,47	1,62	1,51	1,50	x	x
Środki obce stabilne	1 161,0	1 204,1	1 213,1	1 208,4	4,4	0,4%
Kredyty dla sektora niefinansowego	954,8	973,8	981,0	995,1	21,2	2,2%
Depozyty sektora niefinansowego	969,6	1 028,1	1 014,4	1 016,4	-11,7	-1,1%
Nadwyżka/niedobór depozytów	14,9	54,2	33,3	21,3	x	x
Relacja kredyty/depozyty	98,5%	94,7%	96,7%	97,9%	x	x

Podstawowe miary płynności pozostają względnie stabilne i utrzymują się na zadowalających poziomach.

W I połowie 2017 r. odnotowano wzrost podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności, któremu towarzyszył dwukrotnie wyższy przyrost środków obcych niestabilnych. W rezultacie nastąpiło obniżenie dodatkowej luki płynności (do 179,1 mld zł) oraz współczynnika płynności krótkoterminowej (z 1,62 na koniec ub.r. do 1,50 na koniec czerwca br.), przy czym nadal kształtował się on na poziomie znacznie przekraczającym wymagane minimum.

Wykres 12.

Wybrane miary płynności

⁹ Od listopada 2015 r. do oddziałów instytucji kredytowych nie mają zastosowania przepisy uchwały KNF nr 386/2008. W związku z tym, dla celów raportu dokonano korekty danych za okres od grudnia 2012 r. usuwając dane dotyczące oddziałów instytucji kredytowych (w zakresie podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności, środków obcych stabilnych i niestabilnych oraz luki i współczynnika płynności krótkoterminowej).

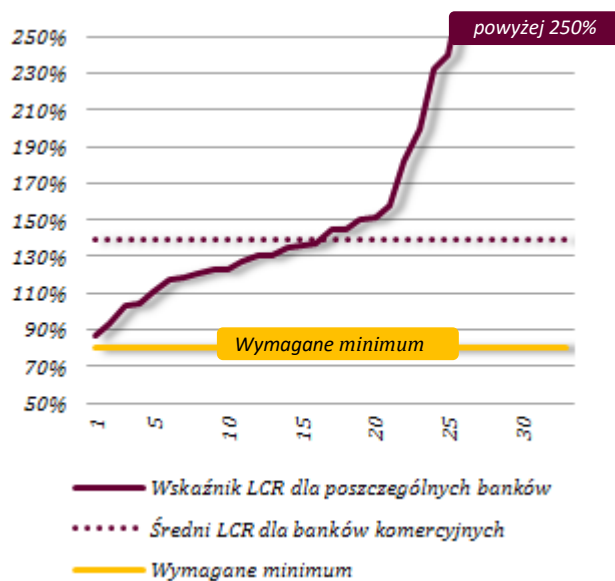
Tabela 4. Liczba podmiotów nie spełniających Uchwały KNF nr 386/2008 na koniec okresu

	Liczba podmiotów niespełniających Uchwały KNF 386/2008					Udział w aktywach sektora				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
	styczeń	1	1	3	3	5	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
luty	2	3	5	2	3	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%
marzec	1	2	2	2	4	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
kwiecień	1	3	3	3	5	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
maj	2	3	3	3	4	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%
czerwiec	1	4	2	4	2	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%
lipiec	1	2	2	3		0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	
sierpień	1	2	2	5		0,0%	0,0%	0,2%	0,2%	
wrzesień	4	3	3	6		0,1%	0,0%	0,2%	0,1%	
październik	1	4	6	5		0,0%	0,0%	0,2%	0,1%	
listopad	3	4	3	5		0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	
grudzień	2	6	2	5		0,0%	0,2%	0,0%	0,1%	

Przestrzeganie postanowień uchwały KNF nr 386/2008 pozostaje zadowalające. Liczba naruszeń uchwały pozostaje niewielka i dotyczy podmiotów mających marginalne znaczenie w skali systemu.

Na koniec czerwca br. wszystkie banki komercyjne spełniały obowiązującą normę LCR na poziomie 80% (obowiązuje od stycznia br.). W przypadku banków spółdzielczych występowała grupa banków, która nie spełniała wymaganej normy na poziomie jednostkowym, ale były one członkami IPS i miały zgodę KNF na stosowanie grupowej normy LCR, która była spełniona.

Wykres 13.
Rozkład banków komercyjnych względem LCR

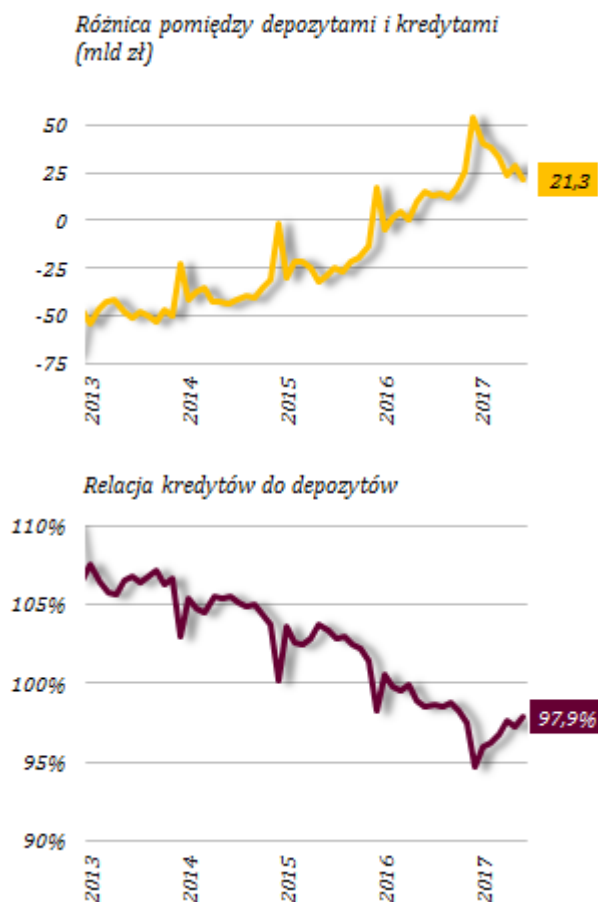

Utrzymuje się stan nadwyżki depozytów nad kredytami

Pomimo obserwowanego w I półroczu br. obniżenia nominalnego stanu depozytów sektora niefinansowego, a zarazem umiarkowanego wzrostu stanu kredytów udzielonych temu sektorowi, nadal utrzymuje się nadwyżka depozytów nad kredytami (na koniec czerwca br. relacja kredytów do depozytów tego sektora wynosiła 97,9%), co sprzyja stabilnemu rozwojowi sektora.

Wykres 14.
Relacja kredytów do depozytów sektora niefinansowego

Stale zalecane działania zwiększające stabilność źródeł finansowania

Pomimo zadowalającej sytuacji w zakresie bieżącej płynności, stale zalecane są działania zmierzające do wzrostu stabilności źródeł finansowania oraz realizacji strategii, które będą dobrze wkomponowane w uwarunkowania zewnętrzne. W szczególności pożądana jest dalsza dywersyfikacja źródeł finansowania oraz wydłużanie terminów wymagalności zobowiązań.

4. WYNIKI FINANSOWE

Znaczne obniżenie wyników na skutek zawyżenia ubiegłorocznej bazy statystycznej (w związku ze sprzedażą udziałów w VISA Europe), rozliczenia przez część banków całości rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków oraz dodatkowego miesiąca objętego podatkiem od aktywów

Tabela 5. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego

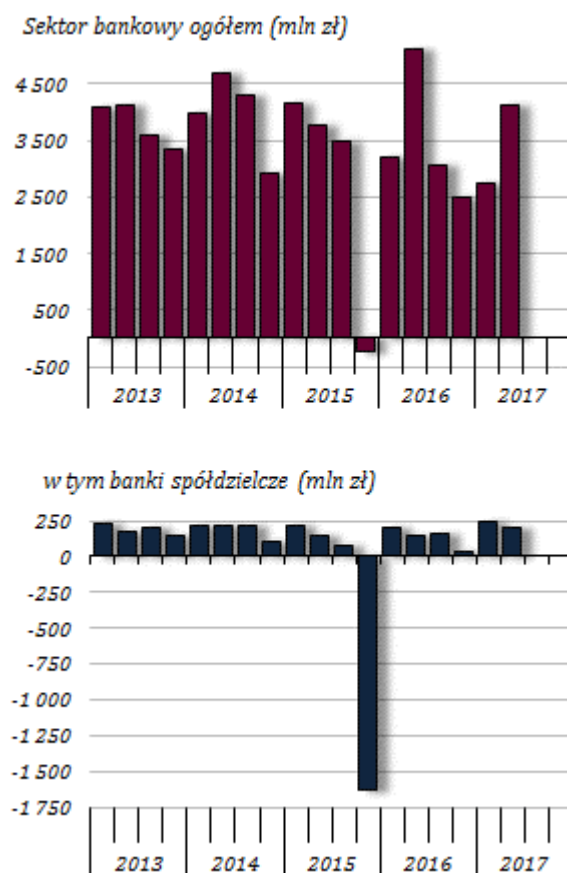
	Wartość (mln zł)		Zmiana		Wynik w czterech ostatnich kwartałach			
	06/2016	06/2017	mln zł	%	III/16	IV/16	I/17	II/17
Wynik działalności bankowej	31 104	30 499	-606	-1,9%	14 431	13 779	14 766	15 733
- wynik z tytułu odsetek	18 545	20 596	2 051	11,1%	9 853	9 626	10 134	10 463
- wynik z tytułu opłat i prowizji	6 277	6 839	562	9,0%	3 215	3 100	3 390	3 449
- pozostałe pozycje	6 283	3 064	-3 219	-51,2%	1 363	1 053	1 243	1 821
Koszty działania	15 772	16 716	945	6,0%	8 065	7 830	8 652	8 065
Amortyzacja	1 450	1 453	3	0,2%	721	742	730	723
Saldo rezerw i odpisów (ujemne)	4 261	3 962	-299	-7,0%	2 027	2 849	1 948	2 015
WYNIK FINANSOWY NETTO, w tym:	8 321	6 867	-1 454	-17,5%	3 070	2 481	2 756	4 110
- banki komercyjne i oddz. inst. kred.	7 966	6 428	-1 538	-19,3%	2 913	2 449	2 519	3 909
- banki spółdzielcze	355	439	83	23,5%	157	32	237	202

Zrealizowany w I połowie 2017 r. wynik finansowy netto sektora bankowego wyniósł 6 867 mln zł i był o 1 454 mln zł, tj. o 17,5% niższy od osiągniętego w analogicznym okresie ub.r. Obniżenie wyników było konsekwencją zawyżenia ubiegłorocznej bazy statystycznej na skutek rozliczenia w II kwartale 2016 r. sprzedaży udziałów w VISA Europe Limited, rozliczenia przez część banków w I półroczu br. całości rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków oraz dodatkowego miesiąca objętego podatkiem od aktywów (podatek obowiązuje od lutego ub.r.). Gdyby nie te czynniki to zrealizowany w I połowie br. wynik finansowy netto byłby wyższy niż zrealizowany w analogicznym okresie ub.r.

Obniżenie wyników odnotowano w 189 podmiotach skupiających 80,6% aktywów sektora, a w pozostałych doszło do ich poprawy. Jednocześnie w 5 bankach komercyjnych, 3 spółdzielczych oraz 7 oddziałach instytucji kredytowych odnotowano stratę w łącznej wysokości 240 mln zł (ich udział w aktywach sektora wynosił 7,7%).

Wykres 15.

Wynik finansowy netto (kwartalny)

Tabela 6. Czynniki zmiany wyniku finansowego netto sektora bankowego w 2017

	Wartość (mln zł)		Wpływ na zmianę
	06/2016	06/2017	
1. Wynik działalności bankowej	31 104	30 499	
- wynik z tytułu odsetek	18 545	20 596	2 051
- wynik z tytułu opłat i prowizji	6 277	6 839	562
- pozostały wynik działalności bankowej	6 283	3 064	-3 219
2. Pozostałe przychody/koszty operacyjne (saldo) ¹⁰	1 134	928	-206
3. Koszty działania banku	15 772	16 716	-945
4. Amortyzacja	1 450	1 453	-3
5. Saldo odpisów i rezerw (ujemne)	4 261	3 962	299
6. Wynik z działalności operacyjnej (1+2-3-4-5)	10 755	9 295	
7. Wynik na operacjach nadzwyczajnych i działalności nieoperacyjnej	-3	-68	-65
8. Wynik brutto z działalności kontynuowanej (6+7)	10 752	9 227	
9. Obowiązkowe obciążenia	2 431	2 361	70
10. Zysk netto z działalności kontynuowanej (8-9)	8 321	6 867	
11. Wynik netto z działalności zaniechanej	0	0	0
12. Wynik finansowy netto (10+11)	8 321	6 867	-1 454

Obniżenie wyniku finansowego netto nastąpiło głównie na skutek zmniejszenia pozostałego wyniku działalności bankowej, a w mniejszym stopniu na skutek wzrostu kosztów działania oraz obniżenia dodatniego salda pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych. W przeciwnym kierunku oddziaływał głównie wzrost wyniku odsetkowego, a w mniejszym stopniu wyniku z tytułu opłat i prowizji oraz obniżenie ujemnego salda odpisów i rezerw.

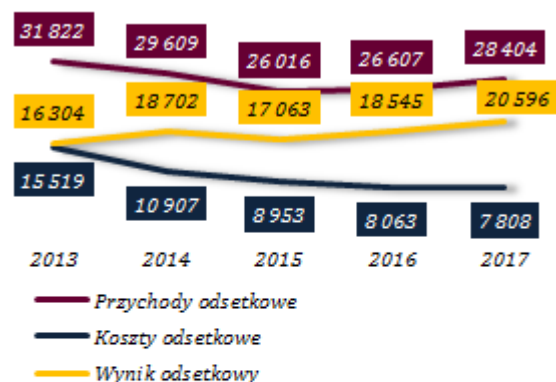
Rekordowy wynik odsetkowy

Pomimo utrzymującego się środowiska niskich stóp procentowych sektor bankowy zrealizował w I półroczu br. rekordowy wynik odsetkowy (20 596 mln zł). Zostało to osiągnięte dzięki dokonany w ostatnich kwartałach zmianom w polityce depozytowo-kredytowej polegającym na obniżeniu oprocentowania depozytów, przy jednoczesnym zwiększeniu oprocentowania części kredytów. W rezultacie, w I półroczu br. odnotowano wzrost przychodów odsetkowych (o 1 797 mln zł; 6,8%), przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów odsetkowych (o 255 mln zł; -3,2%).

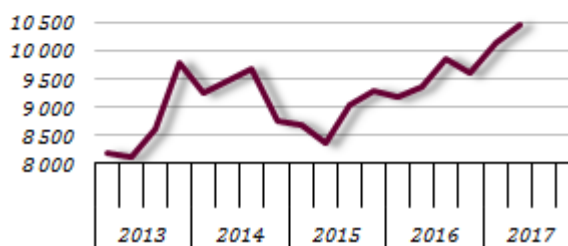
Wykres 16.

Przychody, koszty i wynik odsetkowy

W poszczególnych latach (mln zł)

Kwartalny wynik odsetkowy (mln zł)

¹⁰ Uwzględnia się tu również wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń i wynik z tytułu zaprzestania ujmowania składników aktywów innych niż przeznaczone do sprzedaży.

W ujęciu wartościowym w największym stopniu zwiększyły się przychody z tytułu kredytów dla przedsiębiorstw (o 382 mln zł; 6,7%), instrumentów dłużnych (o 378 mln zł; 12,2%) i kredytów mieszkaniowych (o 362 mln zł; 7,7%), a w nieco mniejszej skali przychody z tytułu kredytów konsumpcyjnych (o 270 mln zł; 3,9%), pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (o 258 mln zł; 9,2%) oraz z tytułu należności od sektora finansowego (o 174 mln zł; 6,9%). Z drugiej strony, odnotowano obniżenie przychodów oraz kredytów dla sektora budżetowego (-38 mln zł; -5,4%).

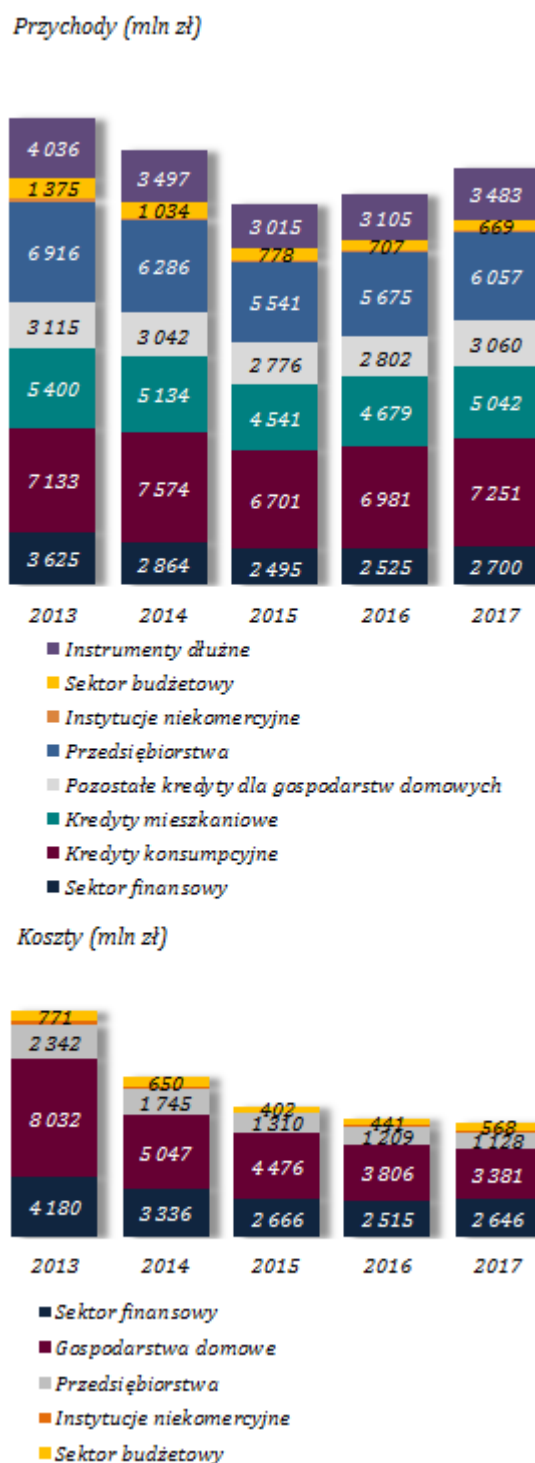
Wzrost przychodów odsetkowych należy wiązać ze wzrostem wolumenów biznesowych w niektórych obszarach, podniesieniem marż części nowo udzielanych kredytów oraz uchwaleniem ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych, co spowodowało silny wzrost popytu części banków na papiery skarbowe, które są wyłączone z podstawy opodatkowania.

Zmniejszenie kosztów odsetkowych dotyczyło przede wszystkim odsetek płaconych z tytułu depozytów zgromadzonych przez gospodarstwa domowe (-425 mln zł; -11,2%), a w mniejszym stopniu z tytułu depozytów przedsiębiorstw (-81 mln zł; -6,7%). Z drugiej strony, odnotowano wzrost kosztów z tytułu zobowiązań wobec zobowiązań wobec sektora finansowego (o 132 mln zł; 5,2%) oraz sektora budżetowego (o 127 mln zł; 28,7%).

Znaczny spadek kosztów odsetkowych płaconych na rzecz sektora niefinansowego (pomimo znacznego wzrostu bazy depozytowej), wskazuje że banki dokonały przerzucenia części kosztów związanych z rosnącymi obciążeniami na deponentów.

Wykres 17.

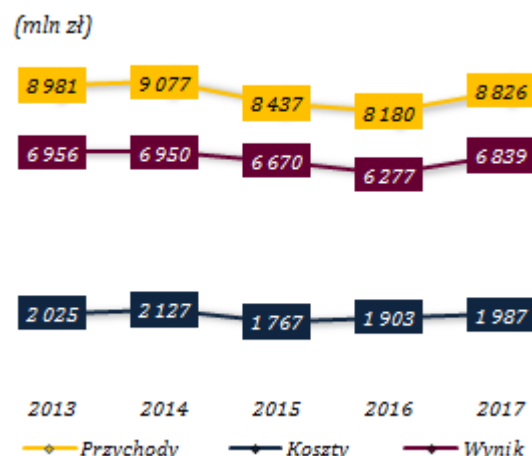
Struktura przychodów i kosztów odsetkowych

Wzrost wyniku z tytułu opłat i prowizji

Wzrost wyniku z tytułu opłat i prowizji (o 562 mln zł; 9,0%) wynikał ze wzrostu w niektórych bankach przychodów z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek, sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, obsługi rachunków bankowych, kart płatniczych i kredytowych, obsługi funduszy inwestycyjnych, działalności maklerskiej i organizacji emisji, etc. Dodatkowo w jednym z dużych banków nastąpiła zmiana prezentacji niektórych transakcji, polegająca na ich przesunięciu do wyniku z tytułu prowizji i opłat, podczas gdy wcześniej były one ujmowane w pozycji pozostały wynik działalności bankowej.

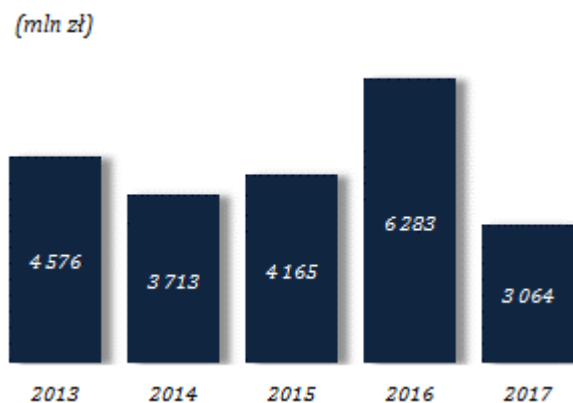
Wykres 18.
Wynik z tytułu opłat i prowizji

Silne obniżenie wyniku pozostałej działalności bankowej

Silne obniżenie wyniku z pozostałej działalności bankowej (-3 219 mln zł; -51,2%) to przede wszystkim efekt wysokiej bazy statystycznej wynikającej z rozliczenia w II kwartale ub.r. sprzedaży udziałów w VISA Europe Limited (dodatkowy przychód w wysokości 2 465 mln zł). Dodatkowo na obniżenie wyniku wpłynął niższy wynik zrealizowany na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży, niższe przychody z tytułu dywidend, jak też wskazana wyżej zmiana sposobu ujmowania niektórych transakcji w jednym z dużych banków.

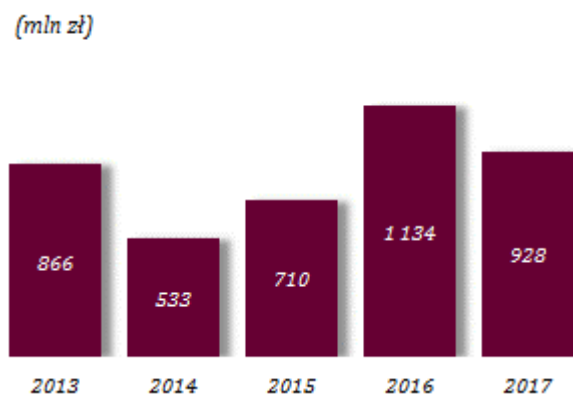
Wykres 19.
Wynik z pozostałej działalności bankowej

Obniżenie wyniku z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych

Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów uległ zmniejszeniu (-206 mln zł; -18,1%) na skutek jego wysokiej bazy z ub.r., wynikającej ze zdarzeń o charakterze jednorazowym w kilku bankach, które zwiększyły ich przychody z tego tytułu.

Wykres 20.
Inne przychody i koszty(saldo)

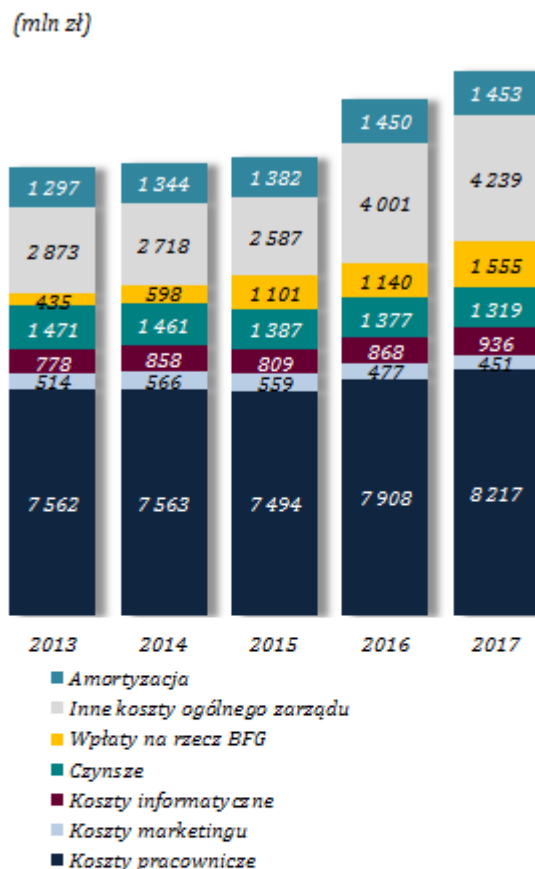
Wzrost kosztów działania

W I półroczu br. odnotowano wzrost kosztów działania (o 945 mln zł; 6,0%). Wynikał on ze wzrostu wpłat na rzecz BFG (o 414 mln zł; 36,3%), w związku z rozliczeniem przez część banków w kosztach I półrocza całości rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków. Dodatkowym czynnikiem wzrostu kosztów było uchwalenie w ub.r. ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych, która w bieżącym roku objęła cały okres I półrocza, podczas gdy roku ubiegłym styczeń nie był objęty tym podatkiem (w I półroczu br. 19 podmiotów zapłaciło z tego tytułu podatek w łącznej wysokości 1 794 mln zł, podczas gdy w ub.r. w kwocie 1 432 mln zł). W okresie tym odnotowano również wzrost kosztów pracowniczych (o 308 mln zł; 3,9%) oraz wydatków na informatykę (o 68 mln zł; 7,9%). Z drugiej strony odnotowano obniżenie opłat z tytułu czynszów (-59 mln zł; -4,3%) oraz wydatków na marketing (-26 mln zł; -5,4%).

Koszty amortyzacji pozostały stabilne (marginalny wzrost o 3 mln zł; 0,2%).

Konsekwencją wzrostu kosztów działania było pogorszenie efektywności działania mierzonej ich udziałem w wyniku działalności bankowej i saldzie pozostałych dochodów i kosztów (z 53,4% w ub.r. do 57,8% w br.).

Wykres 21.
Koszty działania i amortyzacja

Udział kosztów działania i amortyzacji w wyniku działalności bankowej oraz w pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

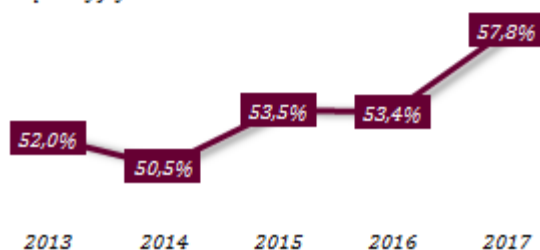

Tabela 7. Saldo odpisów i rezerw

	Wartość (mln zł)		Zmiana		Wynik w czterech ostatnich kwartałach			
	06/2016	06/2017	mln zł	%	III/16	IV/16	I/17	II/17
Saldo odpisów i rezerw , w tym:	-4 261	-3 962	299	-7,0%	-2 027	-2 849	-1 948	-2 015
- banki komercyjne i oddz. inst. kred.	-4 077	-3 743	333	-8,2%	-1 894	-2 575	-1 858	-1 885
- banki spółdzielcze	-185	-219	-35	18,7%	-133	-274	-90	-129
1/ Odpisy z tytułu aktywów fin.	-3 422	-3 244	179	-5,2%	-1 858	-2 431	-1 599	-1 644
Gospodarstwa domowe	-2 334	-2 362	-28	1,2%	-1 299	-1 339	-1 152	-1 210
- kredyty konsumpcyjne	-1 231	-1 312	-81	6,6%	-728	-606	-584	-728
- kredyty mieszkaniowe	-485	-474	11	-2,3%	-269	-295	-259	-215
- pozostałe kredyty	-618	-576	42	-6,7%	-302	-438	-309	-267
Przedsiębiorstwa	-1 052	-858	195	-18,5%	-542	-1 002	-442	-416
Pozostałe podmioty	-35	-24	12	-33,4%	-17	-90	-6	-18
2/ Rezerwy ¹¹	-611	-340	272	-44,4%	-156	-366	-172	-167
3/ Odpisy z tytułu aktywów niefin.	-307	-148	159	-51,8%	-24	-7	-22	-126
4/ IBNR ¹² /Ryzyko ogólne	80	-231	-310	-389,9%	12	-46	-154	-77

Zmniejszenie ujemnego salda odpisów i rezerw

W I półroczu br. odnotowano zmniejszenie ujemnego salda odpisów i rezerw (-299 mln zł; -7,0%). Wynikało to ze zmniejszenia poziomu salda tworzonych rezerw (-272 mln zł), salda odpisów z tytułu aktywów finansowych (-179 mln zł) oraz salda odpisów z tytułu aktywów niefinansowych (-159 mln zł). W przypadku odpisów z tytułu aktywów finansowych odnotowano zmniejszenie salda odpisów z tytułu kredytów przedsiębiorstw (-195 mln zł), pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (-42 mln zł) oraz kredytów mieszkaniowych (-11 mln zł), przy jednoczesnym wzroście odpisów z tytułu kredytów konsumpcyjnych (o 81 mln zł). Dodatkowo odnotowano pogorszenie wyniku z tytułu IBNR (o 310 mln zł).

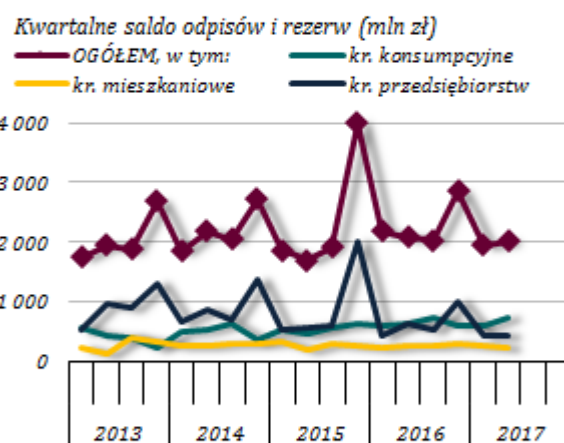
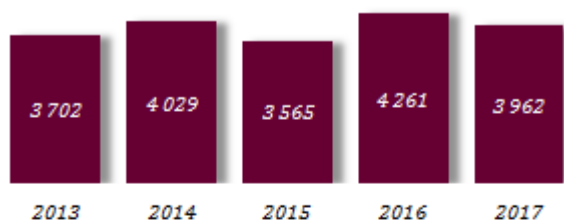
Zmniejszenie ujemnego salda odpisów i rezerw przełożyło się na zmniejszenie jego udziału w osiągniętych wynikach (z 13,2% w ub.r. do 12,6% w br.).

Relatywnie korzystnemu obrazowi sytuacji w zakresie odpisów i rezerw sprzyja przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki oraz

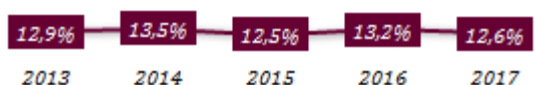
Wykres 22.

Saldo odpisów i rezerw

Saldo odpisów i rezerw (mln zł)

Udział w wyniku działalności bankowej oraz pozostałych przychodach i kosztach

¹¹ Zmiana stanu rezerw tworzonych z tytułu: restrukturyzacji, spraw spornych (w tym podatkowych), emerytur i świadczeń pracowniczych (również dla byłych pracowników), zobowiązań pozabilansowych (finansowych i gwarancyjnych), innych umów rodzących obciążenia, pozostałych rezerw.

¹² Poniesione, ale niewykazywane straty (IBNR) (MSR)/Rezerwa na ryzyko ogólne (PSR).

środowisko niskich stóp procentowych wpływające na znaczące obniżenie kosztów obsługi zadłużenia. Nie bez znaczenia jest też uruchomienie w ub.r. Programu „Rodzina 500+”, który dla części kredytobiorców stanowi istotne wsparcie. Dodatkowo względna stabilizacja kosztów ryzyka jest pochodną działań nadzorczych podjętych we wcześniejszych okresach, jak też samoregulacji banków.

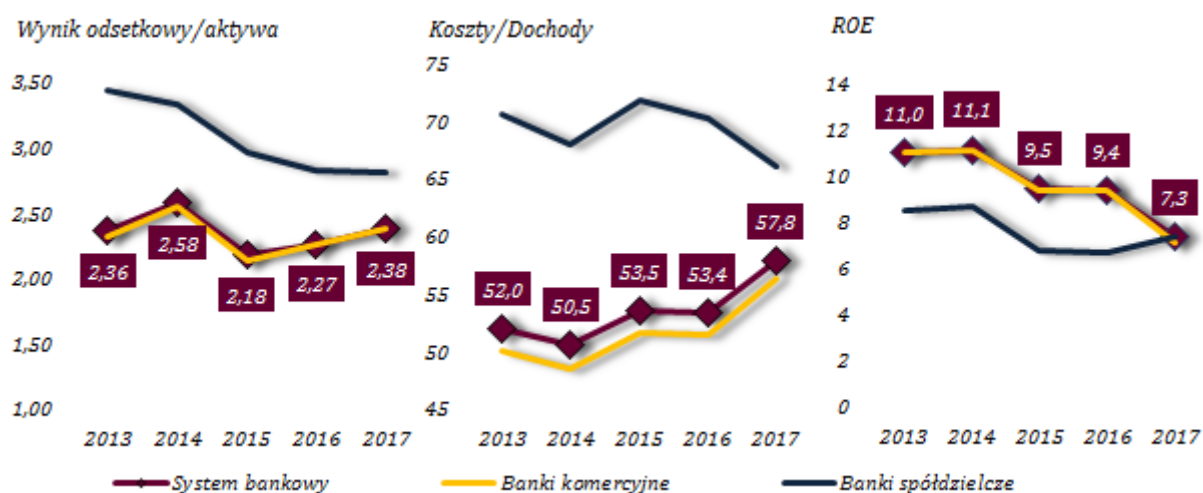
Pogorszenie większości głównych miar efektywności działania

Tabela 8. Wybrane miary efektywności działania

	SEKTOR			Banki komercyjne			Banki spółdzielcze		
	06/15	06/16	06/17	06/15	06/16	06/17	06/15	06/16	06/17
Wynik odsetkowy/średnie aktywa (NIM)	2,18	2,27	2,38	2,14	2,25	2,38	2,96	2,83	2,82
Koszty/dochody (C/I)	53,55	53,42	57,81	51,58	51,39	56,28	71,81	70,25	66,08
Wynik netto / średnie aktywa (ROA)	1,01	1,02	0,79	1,04	1,04	0,79	0,68	0,63	0,72
Wynik netto / średnie fundusze (ROE)	9,47	9,39	7,33	9,37	9,35	7,13	6,74	6,65	7,40

Wykres 23.

Wybrane miary efektywności działania

Wprawdzie rekordowy wynik odsetkowy przełożył się na poprawę marży odsetkowej (z 2,27 w I półroczu ub.r. do 2,38 w I połowie br.), ale pozostałe z podstawowych miar efektywności działania uległy pogorszeniu. W szczególności odnotowano wzrost wskaźnika kosztów (z 53,42 do 57,81), obniżenie ROA (z 1,02 do 0,79) oraz ROE (z 9,39 do 7,33).

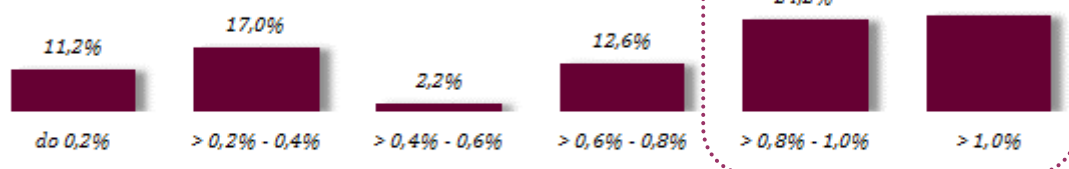

Wykres 24.

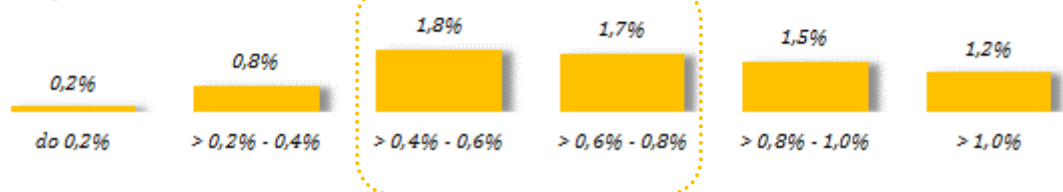
Rozkład banków względem ROA

Udział w aktywach sektora banków o wyróżnionym przedziale ROA według stanu na 06/2017

Banki komercyjne

Banki spółdzielcze

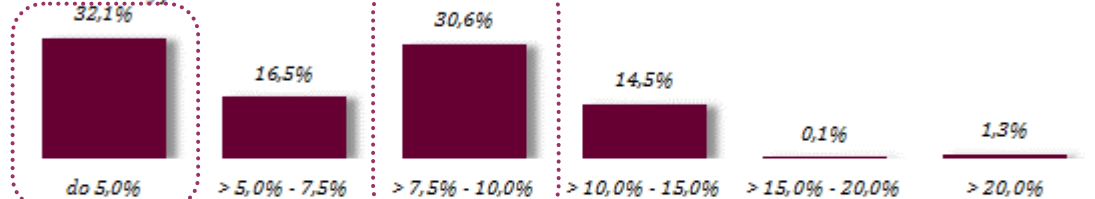

Wykres 25.

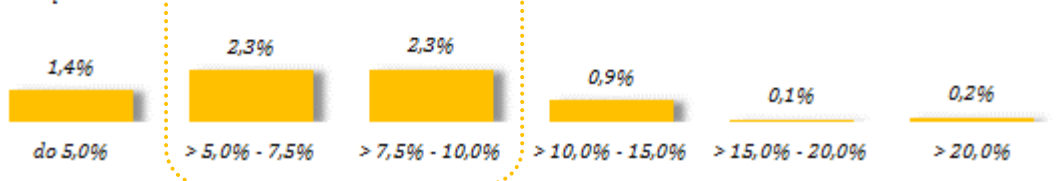
Rozkład banków względem ROE

Udział w aktywach sektora banków o wyróżnionym przedziale ROE według stanu na 06/2017

Banki komercyjne

Banki spółdzielcze

W kontekście efektywności działania nadal obserwowane są istotne różnice pomiędzy bankami komercyjnymi i spółdzielczymi. W szczególności te ostatnie, pomimo realizowania wyższej marży odsetkowej charakteryzuje niższa efektywność działania mierzona wskaźnikiem kosztów, ROA i ROE. Warto jednak zwrócić uwagę, że o ile w przypadku banków komercyjnych w ostatnich okresach obserwowana jest stopniowa poprawa marży odsetkowej, o tyle w przypadku banków spółdzielczych ustabilizowała się ona na poziomie znacznie niższym niż przed rozpoczęciem ostatniego cyklu obniżek stóp procentowych.

Zapewnienie odpowiedniego poziomu zyskowności pozostaje wyzwaniem dla części banków

Obserwowany w ostatnich okresach spadek dochodów w niektórych obszarach, jak też wzrost obciążeń oraz wzrost wymagań regulacyjnych, stanowi istotne wyzwanie dla niektórych banków i

wymaga podjęcia przez nie działań, które zapewnią im odpowiedni poziom zyskowności (niski poziom zyskowności niektórych banków jest też konsekwencją błędów popełnionych przez nie w ubiegłych latach).

W kolejnych okresach, kluczowe znaczenie dla wyników banków będzie miał rozwój koniunktury w polskiej gospodarce oraz czynniki o charakterze regulacyjnym.

Na podstawie planów finansowych banków komercyjnych (skupiających ponad 90% aktywów sektora), w 2017 r. należy oczekiwać obniżenia wyniku finansowego netto sektora bankowego o około 10%. Trzeba jednak dodać, że banki wykazują znaczne zdolności adaptacyjne do nowych warunków działania w drodze obniżenia oprocentowania części depozytów, wzrostu marż części kredytów, wzrostu opłat i prowizji od niektórych usług, czy też redukcji kosztów działania. Nie można też wykluczyć, że niektóre z banków w celu poprawy wyników w trakcie roku dokonają jednorazowych transakcji, które nie zostały ujęte w planach finansowych. W związku z tym może się okazać, że faktycznie zrealizowany wynik będzie lepszy od tego, jaki wynika z przedłożonych planów (w szczególności odnotowany w I półroczu br. wzrost wyniku odsetkowego był blisko dwukrotnie wyższy od planowanego).

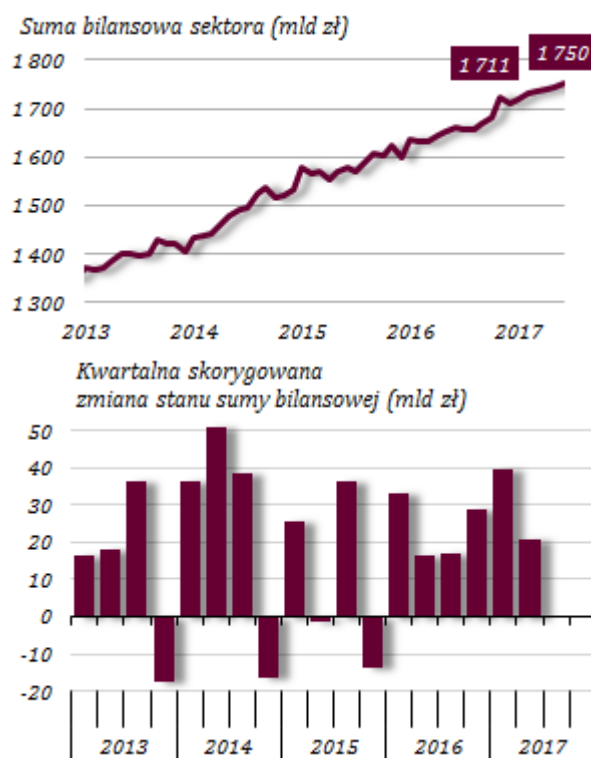
5. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU AKTYWÓW

Wzrost skali działania sektora bankowego

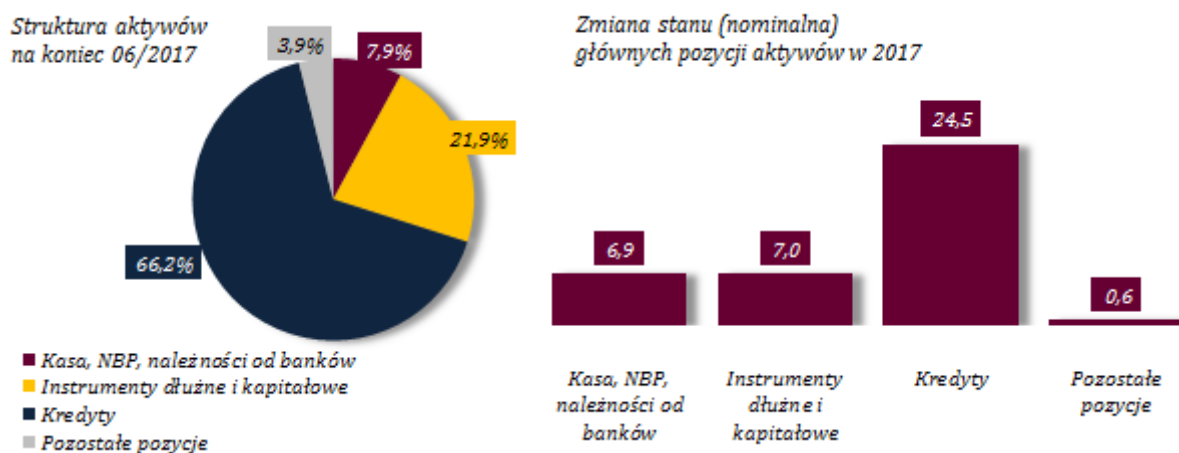
Przyspieszenie tempa wzrostu gospodarczego w połączeniu ze stabilną sytuacją przedsiębiorstw, dalszą poprawą sytuacji na rynku pracy, dalszą poprawą nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów, jak też środowisko niskich stóp procentowych sprzyjały zwiększeniu skali działania sektora bankowego w niektórych obszarach.

Suma bilansowa sektora bankowego zwiększyła się z 1 711,6 mld zł na koniec ub.r. do 1 750,3 mld zł na koniec czerwca br., czyli o 39,0 mld zł, tj. o 2,3% (rok/rok o 88,1 mld zł, tj. o 5,3%). Przyrost byłby wyższy, gdyby nie umocnienie złotego względem walut głównych – po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut względem złotego wyniósł około 60,8 mld zł, tj. 3,6% (rok/rok o 107,0 mld zł, tj. o 6,5%). Oznacza to, że przyrost sumy bilansowej w ujęciu nominalnym był niższy niż w analogicznym okresie ub.r., a w ujęciu skorygowanym o zmiany kursów walut wyższy, przy czym podobnie, jak w latach ubiegłych, silny wpływ na odnotowany przyrost miał charakterystyczny dla początku roku wzrost sumy bilansowej w banku państwowym.

Wykres 26.
Suma bilansowej sektora

Wykres 27.
Struktura i zmiana stanu głównych pozycji bilansu w 2017

Zwiększenie sumy bilansowej po stronie aktywów wyraziło się głównie we wzroście kredytów dla sektora niefinansowego, a w mniejszym stopniu również obligacji skarbowych oraz należności od NBP.

Optimalizacja zatrudnienia i sieci sprzedaży

W I półroczu br. banki kontynuowały działania zmierzające do wzrostu efektywności działania w drodze optymalizacji zatrudnienia i sieci sprzedaży. Proces ten był wzmocniony przez dokonane w minionych okresach przejęcia i fuzje oraz rozwój bankowości elektronicznej. W rezultacie doszło do zmniejszenia liczby zatrudnionych w sektorze bankowym (o 2,2 tys. osób) oraz ograniczenia sieci sprzedaży (o 609 placówek). Mając na uwadze globalne trendy należy liczyć się z tym, że proces ten będzie kontynuowany.

Koncentracja bez większych zmian

Poziom koncentracji nie uległ istotnej zmianie (udział 10-ciu największych banków w aktywach sektora marginalnie wzrósł w stosunku do końca ub.r. i na koniec czerwca br. wynosił 70,6%, ale ich udział w kredytach dla sektora niefinansowego oraz w depozytach sektora niefinansowego marginalnie się obniżył do odpowiednio 69,9% i 74,6%).

Zasadnicza zmiana struktury własnościowej sektora - wzrost udziału inwestorów krajowych powyżej 50%

W związku ze sfinalizowaniem w czerwcu br. przejęcia kontroli nad Bankiem Pekao SA przez kapitał polski (PZU SA i PFR SA) doszło do zasadniczej zmiany struktury własnościowej sektora bankowego. W rezultacie po raz pierwszy od 1999 r. udział inwestorów krajowych w aktywach sektora bankowego był wyższy od udziału inwestorów zagranicznych i na koniec czerwca br. wynosił 54,6% (wobec 43,4% na koniec ub.r.).

Wykres 28.

Wybrane charakterystyki struktury sektora bankowego

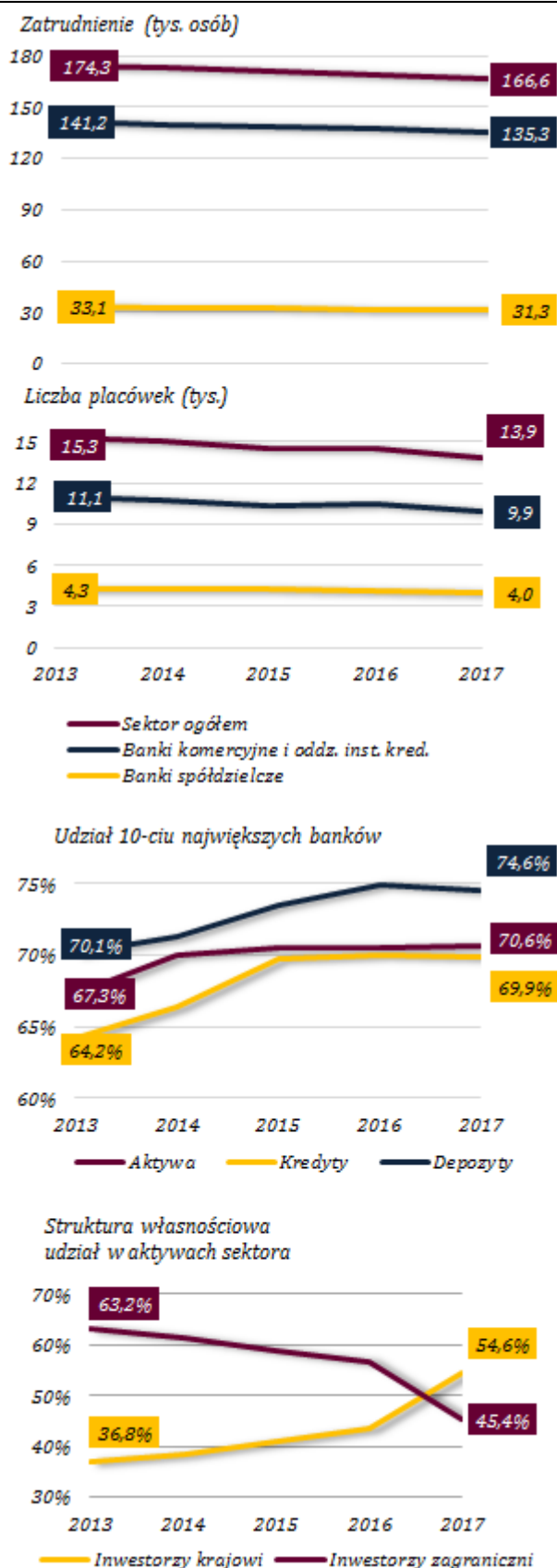

Tabela 9. Portfel kredytowy

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)				Zmiana w 2017			
	06/16	12/16	03/17	06/17	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Kredyty ogółem	1 146,8	1 172,4	1 182,9	1 197,2	24,9	2,1%	42,7	3,7%
1/ Sektor finansowy	57,0	62,1	67,2	67,5	5,4	8,7%	6,0	9,7%
2/ Sektor niefinansowy	994,7	1 012,1	1 019,4	1 033,7	21,6	2,1%	37,8	3,8%
- gospodarstwa domowe	648,7	660,7	659,7	667,7	6,9	1,1%	17,6	2,7%
- przedsiębiorstwa	339,8	344,9	353,3	359,4	14,5	4,2%	20,1	5,9%
- instytucje niekomercyjne	6,1	6,5	6,5	6,6	0,1	2,1%	0,1	2,1%
3/ Sektor budżetowy	95,1	98,2	96,3	96,0	-2,1	-2,2%	-1,0	-1,1%
wg waluty								
- złote	833,3	859,5	886,3	907,5	47,9	5,6%	47,9	5,6%
- waluty	313,5	312,8	296,6	289,7	-23,1	-7,4%	-5,2	-1,8%

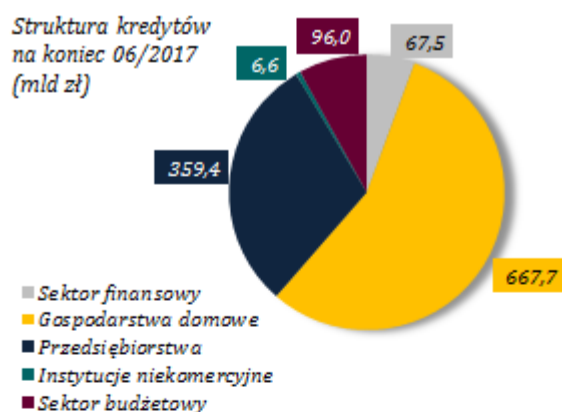
Przyspieszenie tempa wzrostu akcji kredytowej

W I półroczu br. obserwowano przyspieszenie tempa wzrostu akcji kredytowej w niektórych obszarach. Wartość kredytów ogółem (według wartości bilansowej brutto) zwiększyła się o 24,9 mld zł, tj. o 2,1% (rok/rok o 50,5 mld zł; 4,4%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 42,7 mld zł, tj. o 3,7% (rok/rok o 65,8 mld zł; 5,8%). Oznacza to, że skorygowany o zmiany kursów walut przyrost stanu kredytów był dwukrotnie wyższy od odnotowanego w analogicznym okresie ub.r.

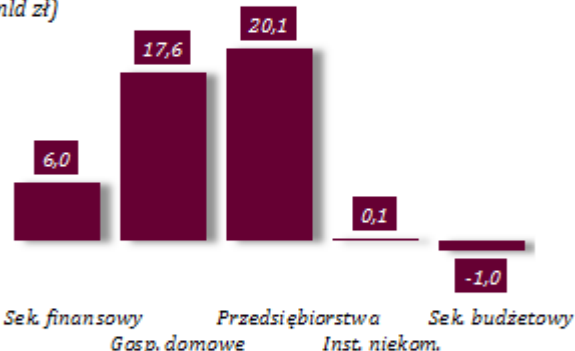
Głównym obszarem wzrostu były kredyty dla przedsiębiorstw oraz kredyty dla gospodarstw domowych, a w mniejszym stopniu kredyty dla sektora finansowego. Natomiast w obszarze kredytów dla sektora budżetowego nadal utrzymywała się stagnacja.

W ocenie NBP obecne tempo wzrostu akcji kredytowej nie powinno prowadzić do narastania nierównowag oraz zagrażać stabilności finansowej, a zarazem nie powinno stanowić bariery dla rozwoju gospodarki.

Wykres 29.
Kredyty ogółem

Skorygowana zmiana stanu kredytów w 2017 (mld zł)

Kwartalna skorygowana zmiana stanu kredytów ogółem (mld zł)

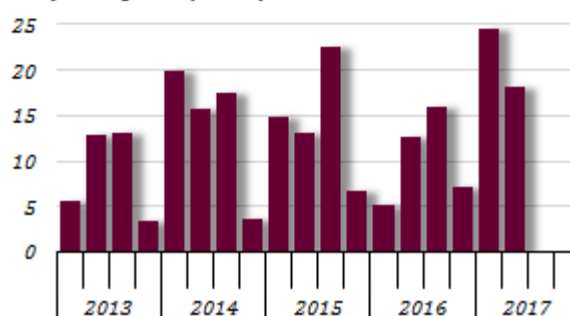

Tabela 10. Kredyty dla gospodarstw domowych¹³

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)				Zmiana w 2017			
	06/16	12/16	03/17	06/17	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Ogółem	648,7	660,7	659,7	667,7	6,9	1,1%	17,6	2,7%
1/ Kredyty mieszkaniowe	393,2	400,3	396,1	397,3	-3,0	-0,7%	6,9	1,8%
- złotowe	223,3	234,4	240,1	246,7	12,3	5,3%	12,3	5,3%
- walutowe	169,8	165,9	156,0	150,6	-15,3	-9,2%	-5,4	-3,5%
2/ Konsumpcyjne	145,7	150,2	151,5	155,6	5,4	3,6%	5,9	3,9%
- karty kredytowe	13,4	13,8	13,5	14,0	0,2	1,5%		
- samochodowe	4,1	4,2	4,4	4,6	0,3	8,2%		
- ratalne ¹⁴	61,3	63,2	75,8	77,9	14,7	23,2%		
- pozostałe ¹⁵	66,8	69,1	57,8	59,2	-9,8	-14,3%		
3/ Pozostałe	109,9	110,2	112,1	114,7	4,5	4,1%	4,9	4,4%
- operacyjne	43,7	42,5	44,7	46,1	3,6	8,4%		
- inwestycyjne	33,7	34,7	34,6	32,8	-1,9	-5,6%		
- nieruchomości	11,2	11,2	11,1	13,5	2,3	20,6%		
- pozostałe należności	21,2	21,7	21,6	22,3	0,6	2,8%		
wg waluty								
- złote	466,1	482,2	491,8	505,3	23,1	4,8%	23,1	4,8%
- waluty	182,6	178,5	167,8	162,3	-16,2	-9,1%	-5,5	-3,3%

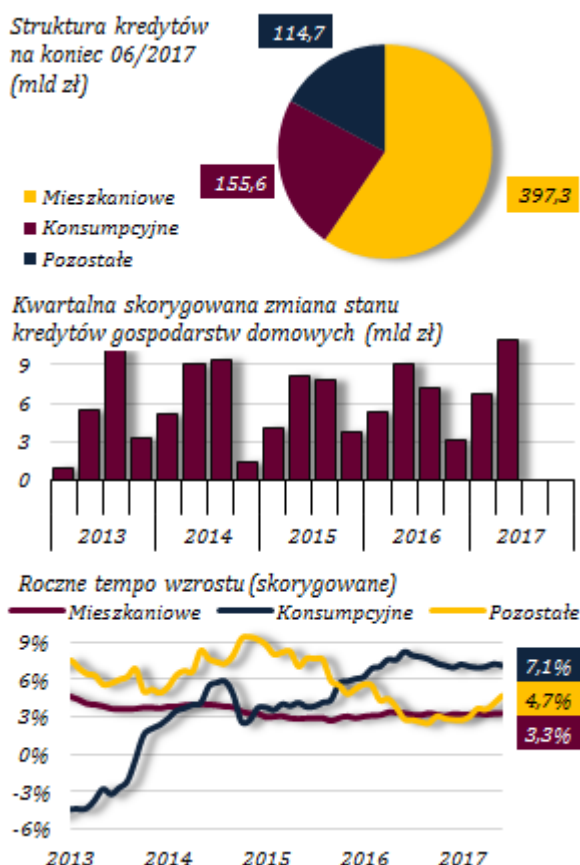
Stabilny wzrost kredytów dla gospodarstw domowych

W I półroczu br. wartość portfela kredytów gospodarstw domowych w ujęciu nominalnym zwiększyła się o 6,9 mld zł, tj. o 1,1% (rok/rok wzrost o 2,9%). Ograniczony przyrost wynikał z obserwowanego w tym okresie umocnienia złotego względem walut głównych, skutkującego obniżeniem wyrażonego w złotych stanu kredytów walutowych, stanowiących 24,3% całości portfela tych kredytów. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut przyrost stanu kredytów wyniósł około 17,6 mld zł, tj. o 2,7% (rok/rok o 4,4%), co oznacza, że przyrost stanu kredytów był wyższy niż w analogicznym okresie ub.r. (o około 20%).

Zwiększenie stanu akcji kredytowej odnotowano we wszystkich obszarach (po uwzględnieniu zmian kursów walut), przy czym w ujęciu wartościowym najwyższy przyrost odnotowano w obszarze kredytów mieszkaniowych.

Wykres 30.

Kredyty dla gospodarstw domowych

¹³ Uwaga: W marcu br. jeden z dużych banków dokonał reklasyfikacji większości portfela pozostałych kredytów konsumpcyjnych do portfela kredytów ratalnych, w związku z czym w materiale zrezygnowano z prezentowania zmian w zakresie tych portfeli.

¹⁴ Kategoria ta obejmuje również kredyty gotówkowe spłacane w ratach.

¹⁵ Kategoria ta obejmuje kredyty w rachunku bieżącym oraz kredyty gotówkowe spłacane jednorazowo.

Stabilnemu wzrostowi akcji kredytowej sprzyjała dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy i związana z tym poprawa nastrojów konsumentów oraz rekordowo niskie stopy procentowe.

Stabilny wzrost kredytów mieszkaniowych

Tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych pozostaje w ostatnich okresach relatywnie stabilne. Wprawdzie w I półroczu br. wartość portfela kredytów mieszkaniowych w ujęciu nominalnym uległa obniżeniu o 3,0 mld zł, tj. o -0,7% (rok/rok wzrost o 1,1%), ale wynikało to ze wskazanego już umocnienia złotego względem walut głównych. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut stan kredytów mieszkaniowych wzrósł o około 6,9 mld zł, tj. o 1,8% (rok/rok o 3,3%), co oznacza, że przyrost stanu akcji kredytowej był nieco wyższy (o około 7%) niż w analogicznym okresie ub.r.

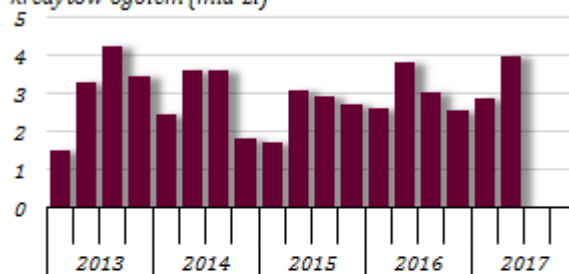
Według danych AMRON-SARFiN, w I półroczu br. banki udzieliły 100,1 tys. kredytów, na łączną kwotę 22,7 mld zł, a liczba czynnych umów kredytowych zwiększyła się o 48,5 tys. do 2 105,7 tys.¹⁶ Oznacza to, że akcja kredytowa była wyższa od tej jaką banki wygenerowały w analogicznym okresie ub.r. (banki udzieliły wówczas 93,9 tys. kredytów o łącznej wartości 20,0 mld zł). Wzrost akcji kredytowej potwierdzają również dane BIK¹⁷.

Stabilnemu rozwojowi akcji kredytowej sprzyja środowisko rekordowo niskich stóp procentowych, co z jednej strony przekłada się na silny wzrost zdolności kredytowej, a z drugiej skłania część gospodarstw domowych do inwestycji na rynku nieruchomości, jako alternatywnej formy oszczędzania. Rozwojowi akcji kredytowej sprzyja też względna stabilizacja cen na rynku nieruchomości oraz wyraźna poprawa na rynku pracy. Dodatkowo

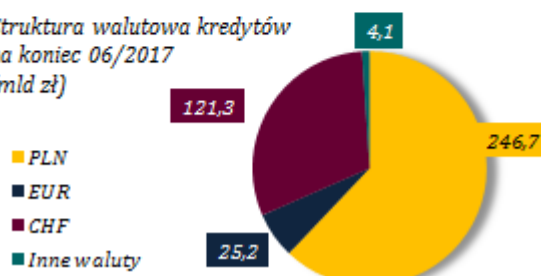
Wykres 31.

Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych

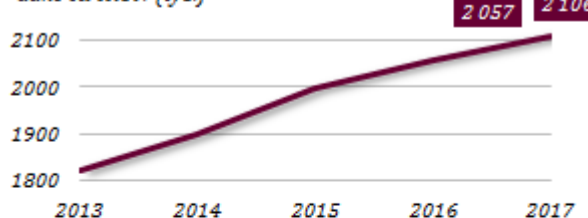
Kwartałna skorygowana zmiana stanu kredytów ogółem (mld zł)

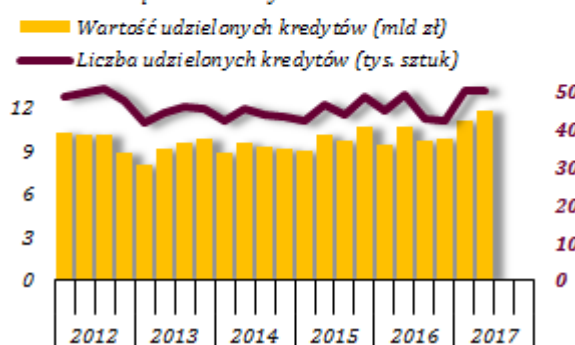
Struktura walutowa kredytów na koniec 06/2017 (mld zł)

Liczba czynnych kredytów mieszkaniowych dane AMRON (tys.)

Kwartałna sprzedaż kredytów - dane AMRON

¹⁶ Szerzej zob. „Ogólnopolski raport o kredytach mieszkaniowych i cenach transakcyjnych nieruchomości”, AMRON-SARFiN. Interpretując dane AMRON-SARFiN należy mieć na uwadze, że obejmują one również klientów, którzy dokonują zmiany banku finansującego, co prowadzi do zawyżenia faktycznej skali akcji kredytowej, jak też może prowadzić do błędnych wniosków w przypadku istotnych zmian w zakresie liczby i wartości tego typu operacji pomiędzy porównywanymi okresami.

¹⁷ Zgodnie z danymi BIK, banki i SKOKi udzieliły w I półroczu br. 108,0 tys. kredytów (wzrost o 5,7% w stosunku do analogicznego okresu ub.r.) o łącznej wartości 23,9 mld zł (wzrost o 12,7%).

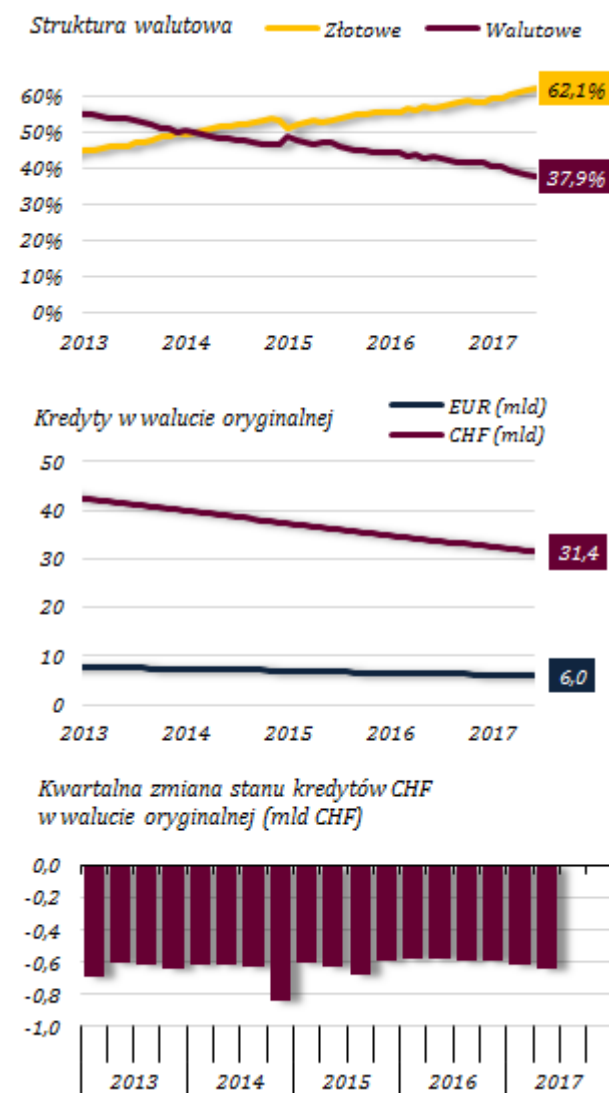
popyt wzmocniony jest przez czynnik o charakterze regulacyjnym, tj. rządowy program „Mieszkanie dla Młodych”.

Spadek udziału kredytów walutowych

W strukturze walutowej portfela kredytów mieszkaniowych obserwowano dalsze zmniejszenie udziału kredytów walutowych (z 41,4% na koniec ub.r. do 37,9% na koniec czerwca br.), co wynika z działań nadzoru podjętych w minionych okresach skutkujących marginalizacją sprzedaży kredytów walutowych (w ostatnich kwartałach sprzedaż kredytów walutowych nie przekracza 1-2% ogółu sprzedaży kredytów). Jednocześnie utrzymujące się rekordowo niskie stopy procentowe instrumentów walutowych sprzyjają relatywnie szybkiemu obniżaniu stanu zadłużenia w walucie oryginalnej (zadłużenie z tytułu kredytów CHF zmniejszyło się z 32,6 mld CHF na koniec ub.r. do 31,4 mld CHF na koniec czerwca br.¹⁸).

Wykres 32.

Walutowe kredyty mieszkaniowe

¹⁸ W szczytowym momencie we wrześniu 2009 r. stan zadłużenia w CHF wynosił 48,2 mld CHF.

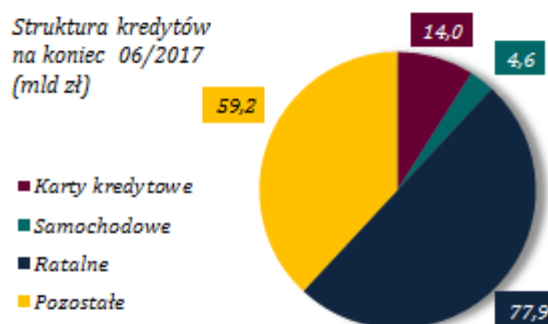
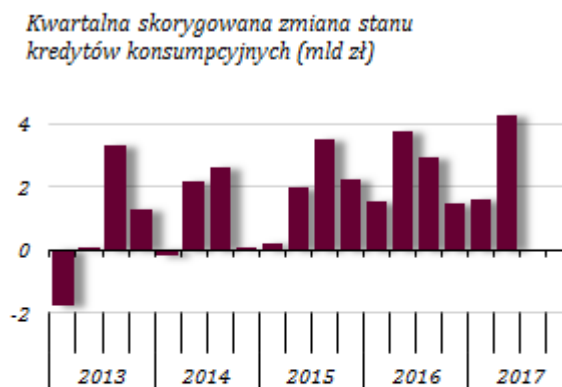
Utrzymuje się relatywnie wysokie tempo wzrostu kredytów konsumpcyjnych

W I półroczu br. stan kredytów konsumpcyjnych zwiększył się o 5,4 mld zł, tj. o 3,6% (rok/rok o 6,8%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 5,9 mld zł, tj. o 3,9% (rok/rok o 7,1%). Oznacza to, że przyrost akcji kredytowej był nieco wyższy (o około 10%) niż w analogicznym okresie ub.r.

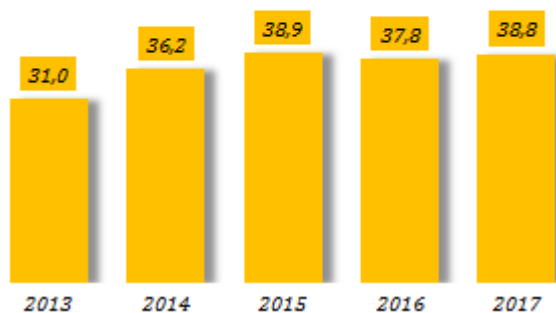
Według danych BIK, w I półroczu br. banki i SKOKi udzieliły 3,4 mln kredytów konsumpcyjnych, na łączną kwotę 38,8 mld zł. Oznacza to, że akcja kredytowa była porównywalna z tą jaka została wygenerowana w analogicznym okresie ub.r. (liczba udzielonych kredytów zmniejszyła się o 3,0%, a wartość udzielonych kredytów wzrosła o 2,5%)¹⁹.

Zwiększeniu akcji kredytowej sprzyja poprawa sytuacji na rynku pracy, rekordowo wysoki poziom optymizmu konsumentów, niskie stopy procentowe oraz poprawa jakości kredytów, jak też modyfikacja strategii działania części banków w kierunku wzrostu udziału krótkoterminowych kredytów detalicznych. Dodatkowym czynnikiem, który może mieć korzystny wpływ na rozwój akcji kredytowej w tym obszarze jest uruchomiony w ub.r. Program „Rodzina 500+”, który może zwiększać skłonność części gospodarstw domowych do zwiększenia swojego zadłużenia, jak też skłonność banków do rozszerzenia akcji kredytowej. Należy jednak mieć na uwadze, że poprawa sytuacji finansowej gospodarstw domowych, jak też Program „Rodzina 500+” mogą też prowadzić do wzrostu realizacji potrzeb konsumpcyjnych przez gospodarstwa domowe w oparciu o środki własne, zwłaszcza w przypadku zaspokajania potrzeb konsumpcyjnych o niższej wartości.

Wykres 33.
Kredyty konsumpcyjne

Kredyty konsumpcyjne udzielone w I półroczu poszczególnych lat przez banki i SKOKi (mld zł)
Źródło: BIK

¹⁹ Zob. „Newsletter kredytowy BIK”, BIK.

Przyspieszenie tempa wzrostu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych

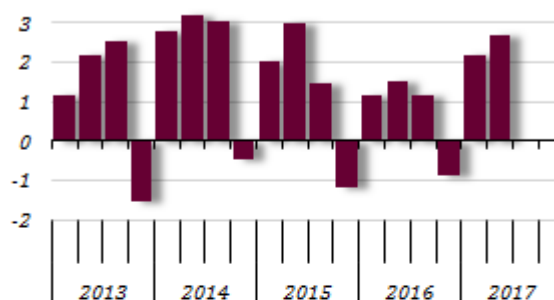
W I półroczu br. stan pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (głównie operacyjnych i inwestycyjnych dla drobnych przedsiębiorców) zwiększył się o 4,5 mld zł, tj. o 4,1% (rok/rok o 4,4%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 4,9 mld zł, tj. 4,7% (rok/rok o 4,7%). Oznacza to, że przyrost akcji kredytowej był wyższy od zrealizowanego w analogicznym okresie ub.r. (o około 80%).

Wzrost akcji kredytowej obserwowany był w obszarze kredytów operacyjnych (o 3,6 mld zł), kredytów na nieruchomości (o 2,3 mld zł), podczas gdy w obszarze kredytów inwestycyjnych odnotowano zmniejszenie stanu zadłużenia (o 1,9 mld zł).

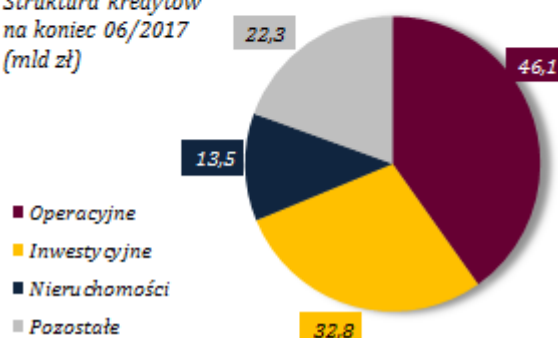
Wykres 34.

Pozostałe kredyty dla gospodarstw domowych

Kwartałna skorygowana zmiana stanu kredytów ogółem (mld zł)

Struktura kredytów na koniec 06/2017 (mld zł)

Przyspieszenie tempa wzrostu kredytów dla przedsiębiorstw

Tabela II. Kredyty dla przedsiębiorstw

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)				Zmiana w 2017			
	06/16	12/16	03/17	06/17	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Ogółem	339,8	344,9	353,3	359,4	14,5	4,2%	20,1	5,9%
1/ MSP	192,3	193,6	197,9	204,4	10,8	5,6%	13,4	7,0%
- operacyjne	68,1	65,7	68,9	70,7	5,0	7,6%		
- inwestycyjne	60,6	62,1	64,5	67,1	5,0	8,1%		
- nieruchomości	42,4	42,4	41,0	41,0	-1,4	-3,3%		
- pozostałe należności	21,2	23,4	23,4	25,6	2,2	9,3%		
2/ Duże przedsiębiorstwa	147,6	151,3	155,4	155,0	3,7	2,4%	6,7	4,5%
- operacyjne	58,5	56,6	60,5	59,7	3,1	5,5%		
- inwestycyjne	46,4	51,5	51,5	53,5	1,9	3,8%		
- nieruchomości	16,0	16,5	16,1	16,6	0,0	0,1%		
- pozostałe należności	26,6	26,6	27,3	25,2	-1,4	-5,2%		
wg waluty								
- złote	241,3	245,4	257,5	265,3	19,9	8,1%	19,9	8,1%
- waluty	98,5	99,5	95,8	94,1	-5,4	-5,5%	0,1	0,1%

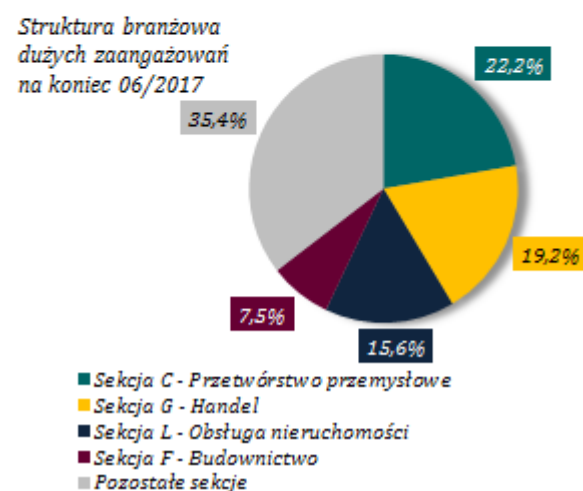
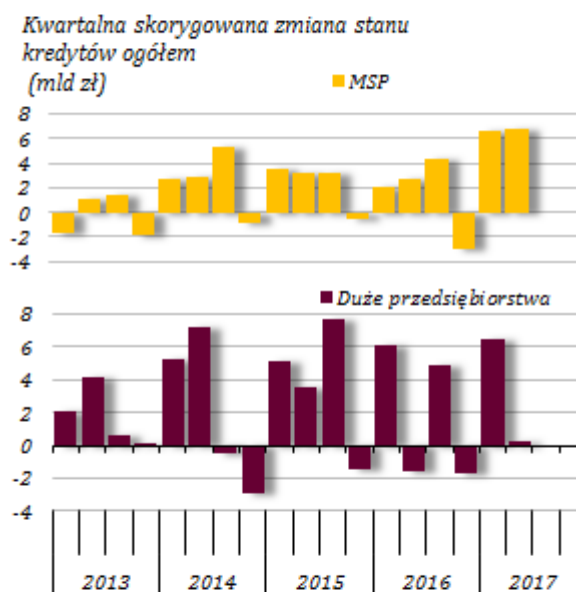
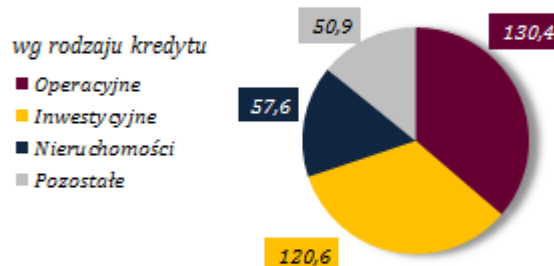
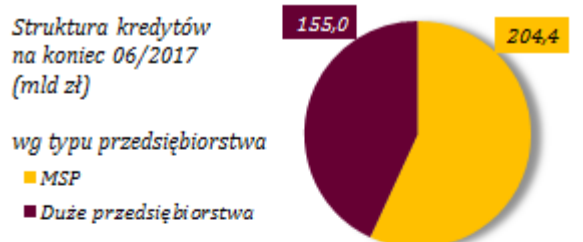
Obserwowane w br. przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki sprzyjało rozszerzeniu akcji kredytowej w obszarze kredytów dla przedsiębiorstw. W rezultacie stan tych kredytów zwiększył się o 14,5 mld zł, tj. o 4,2% (rok/rok o 5,8%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 20,1 mld zł, tj. o 5,9% (rok/rok o 7,3%). Oznacza to, że przyrost akcji kredytowej był ponad dwukrotnie wyższy (o około 120%) od odnotowanego w analogicznym okresie ub.r.

Przyrost kredytów dokonał się zarówno w obszarze kredytów dla dużych przedsiębiorstw, jak i kredytów dla MSP, przy czym z punktu widzenia celu udzielenia kredytu wzrost akcji kredytowej obserwowano głównie w obszarze kredytów na działalność bieżącą oraz w obszarze kredytów inwestycyjnych.

W kontekście dynamiki akcji kredytowej, należy mieć na uwadze badania NBP, które wskazują na spadek w ostatnich latach zainteresowania przedsiębiorstw kredytem i to pomimo jego wysokiej dostępności i historycznie najniższej ceny (zaledwie kilkanaście procent badanych przedsiębiorstw deklaruje ubieganie się o kredyt bankowy, a zarazem blisko 90% przedsiębiorstw, które składają wnioski kredytowe otrzymuje pozytywne decyzje kredytowe)²⁰. Wynika to z ich ogólnie dobrej sytuacji finansowej, jak też z rozwoju alternatywnych form finansowania działalności oraz finansowania rozwoju części przedsiębiorstw kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych w oparciu o środki grupy macierzystej.

W ujęciu branżowym dominują kredyty udzielone przedsiębiorstwom przetwórstwa przemysłowego, handlu oraz obsługi rynku nieruchomości, na które przypada blisko 60% zaangażowania (bilansowego).

Wykres 35.
Kredyty dla przedsiębiorstw

²⁰ Szerzej zob. „Informacja o kondycji sektora przedsiębiorstw ...”, NBP.

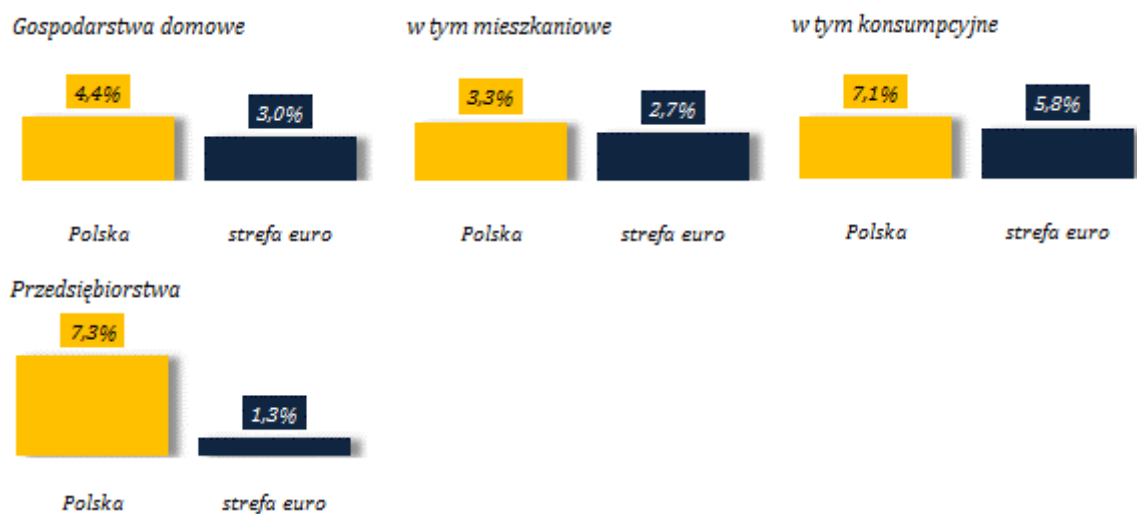
Tabela 12. Struktura branżowa dużych zaangażowań

	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017		Struktura
	06/16	12/16	03/17	06/17	mld zł	%	
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	80,9	80,9	82,6	83,7	2,9	3,5%	22,2%
- spożywczy	18,1	18,8	18,6	18,3	-0,5	-2,6%	4,9%
- metalurgiczny	13,3	13,4	13,8	13,7	0,3	2,1%	3,6%
- chemiczny i farmaceutyczny	12,1	12,9	13,2	13,6	0,7	5,1%	3,6%
- drzewny i papierniczy	7,8	7,9	8,2	8,4	0,5	6,0%	2,2%
- maszynowy	7,6	7,0	7,3	7,7	0,7	10,6%	2,0%
- produkcja cementu, gipsu, szkła	5,5	5,4	5,7	6,0	0,6	10,5%	1,6%
- inna produkcja, naprawa maszyn	6,1	5,8	5,5	5,9	0,1	2,0%	1,6%
- produkcja sprzętu transportowego	4,5	4,5	5,3	5,2	0,7	16,3%	1,4%
- rafinerie i koksownictwo	4,0	3,4	3,0	3,0	-0,5	-13,3%	0,8%
- produkcja tekstylna	1,9	1,8	1,9	2,1	0,2	12,3%	0,5%
Sekcja G - Handel	67,9	69,0	71,5	72,2	3,3	4,8%	19,2%
Sekcja L - Obsługa nieruchomości	60,3	60,7	58,9	58,8	-1,9	-3,1%	15,6%
Sekcja F - Budownictwo	27,5	26,6	27,2	28,3	1,7	6,3%	7,5%
Sekcja M - Działalność profesjonalna	12,6	16,3	16,5	21,0	4,7	28,6%	5,6%
Sekcja H - Transport	16,0	17,7	17,8	17,7	0,0	0,3%	4,7%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	12,4	13,0	15,9	16,7	3,7	28,5%	4,4%
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, rybactwo	15,1	15,7	16,0	15,8	0,1	0,9%	4,2%
Sekcja D - Energetyka	14,9	14,5	14,4	13,9	-0,5	-3,8%	3,7%
Sekcja N - Administrowanie	11,4	12,7	13,5	13,9	1,2	9,2%	3,7%
Sekcja I - Hotele i gastronomia	11,5	11,8	11,6	11,9	0,1	0,8%	3,2%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	9,2	8,3	8,0	7,6	-0,7	-8,8%	2,0%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna	5,8	6,1	6,0	6,3	0,3	4,3%	1,7%
Sekcja E - Dostawa wody, ścieki, odpady	4,4	4,3	4,5	4,4	0,1	2,8%	1,2%
Sekcja R - Kultura, rozrywka i rekreacja	1,9	2,0	1,9	1,9	0,0	-2,1%	0,5%
Sekcja S - Pozostałe usługi	1,2	1,2	1,2	1,3	0,1	4,6%	0,3%
Sekcja P - Edukacja	1,1	1,0	1,0	1,0	0,0	-0,9%	0,3%
RAZEM	354,2	361,7	368,5	376,5	14,8	4,1%	100,0%

Dynamika akcji kredytowej w Polsce pozostaje wyższa niż w krajach strefy euro

Wykres 36.

Roczne tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego na tle strefy euro - stan na 06/2017

W kontekście umiarkowanej dynamiki kredytów dla sektora niefinansowego, trzeba zauważyć że zjawisko to występuje w większości krajów UE, przy czym na tle innych krajów dynamikę akcji kredytowej w Polsce można uznać za relatywnie wysoką.

W kolejnych okresach należy oczekiwać dalszego wzrostu akcji kredytowej, czemu sprzyja m.in. utrzymujące się ożywienie gospodarki, rekordowo niskie stopy procentowe oraz stabilizacja jakości portfela kredytowego. Jednak należy mieć na uwadze, że w otoczeniu zewnętrznym banków i przedsiębiorstw, jak też w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki utrzymuje się szereg potencjalnych zagrożeń oraz czynników generujących niepewność, co w przypadku realizacji niekorzystnych scenariuszy może mieć negatywny wpływ na gospodarkę oraz zachowanie banków, przedsiębiorstw i konsumentów, w tym na popyt na kredyt i jego podaż.

Stagnacja kredytów dla sektora budżetowego

W I połowie br. w obszarze kredytów dla sektora budżetowego nadal obserwowana była stagnacja. W ujęciu nominalnym stan tych kredytów uległ zmniejszeniu o 2,1 mld zł, tj. -2,2% (rok/rok wzrost o 1,0%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o 1,0 mld zł, tj. o -1,1% (rok/rok wzrost o 2,1%).

Obserwowaną od 2013 r. stagnację w tym obszarze należy wiązać z ograniczeniem przyrostu inwestycji finansowanych ze środków publicznych oraz zwiększeniem dyscypliny budżetowej.

Wykres 37.
Kredyty dla sektora budżetowego

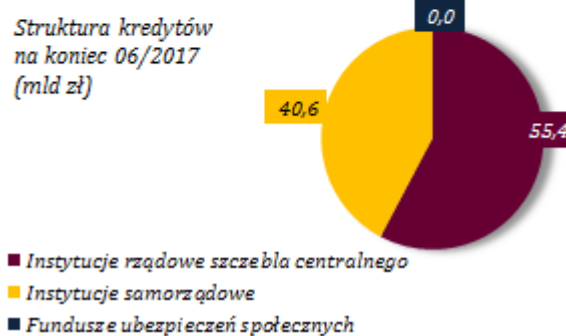
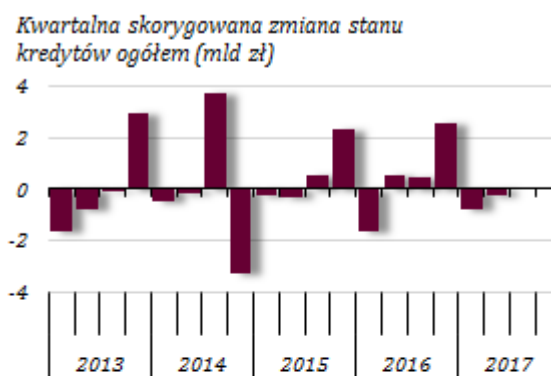

Tabela 13. Wybrane aktywa płynne

	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017	
	06/16	12/16	03/17	06/17	mld zł	%
Ogółem	486,1	509,1	518,6	523,0	13,9	2,7%
1/ Kasa, środki w bankach centralnych	58,9	55,2	63,3	64,6	9,4	17,0%
- kasa	16,6	17,6	15,9	17,1	-0,5	-2,6%
- środki w bankach centralnych	42,3	37,6	47,4	47,5	9,9	26,2%
2/ Należności od banków	73,6	76,9	76,3	74,4	-2,5	-3,2%
- rezydent	44,0	47,9	50,7	53,7	5,9	12,2%
- nierezydent	29,6	29,0	25,6	20,7	-8,3	-28,7%
3/ Instrumenty dłużne i kapitałowe	353,6	377,0	378,9	384,0	7,0	1,8%
- banki centralne	63,8	79,4	70,8	68,7	-10,6	-13,4%
- skarbowe	256,0	264,1	275,3	283,0	18,9	7,2%
- dłużne innych emitentów	27,4	27,2	27,6	26,8	-0,4	-1,5%
- instrumenty kapitałowe	6,4	6,4	5,3	5,4	-0,9	-14,7%

Dalszy wzrost portfela papierów skarbowych

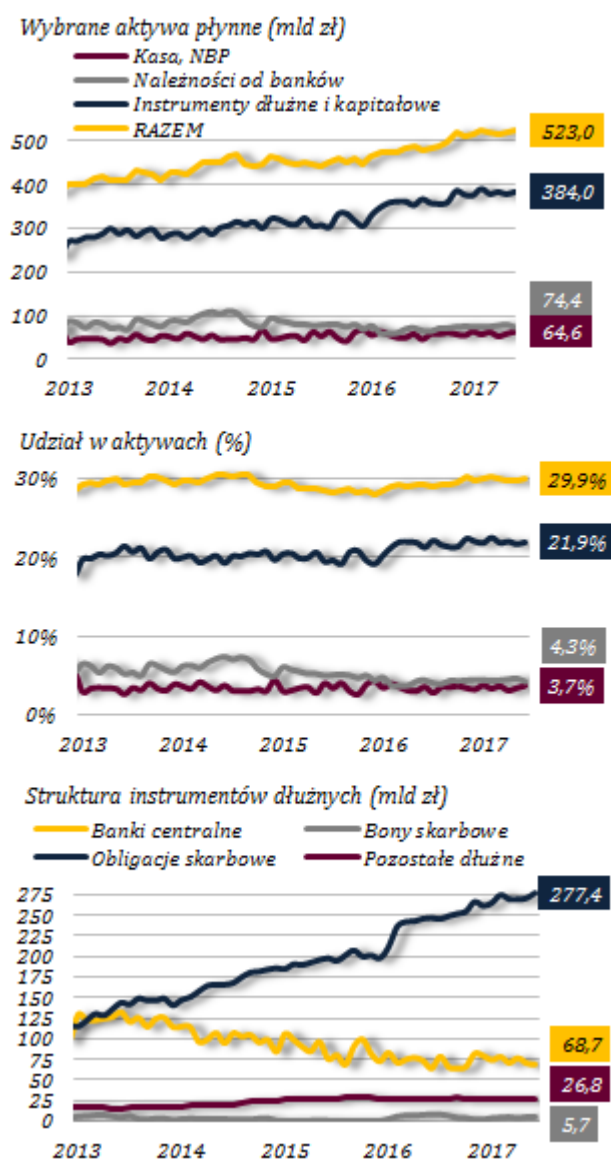
W I półroczu br. stan najpłynniejszych aktywów²¹ zwiększył się o 13,9 mld zł, tj. o 2,7%.

Wzrost wynikał ze zwiększenia portfela papierów skarbowych (o 18,9 mld zł) oraz przejściowego wzrostu lokat w banku centralnym (o 9,9 mld zł).

Większość przyrostu papierów skarbowych wystąpiła w podmiotach, które od ubiegłego roku podlegają ustawie o podatku od niektórych instytucji finansowych, dzięki czemu udaje im się nieznacznie obniżyć kwotę zapłaconego podatku (na mocy ustawy papiery skarbowe wyłączone są z podstawy opodatkowania). Odbywa się to głównie kosztem redukcji ich zaangażowania w bony pieniężne NBP.

Nieznacznie szybszy przyrost aktywów płynnych niż innych aktywów doprowadził do marginalnego wzrostu ich udziału w sumie bilansowej (z 29,8% na koniec ub.r. do 29,9% na koniec czerwca br.).

Wykres 38.
Aktywa płynne

²¹ Zdefiniowanych tu, jako suma środków zgromadzonych w kasach, bankach centralnych, należności od banków oraz portfela instrumentów dłużnych i kapitałowych.

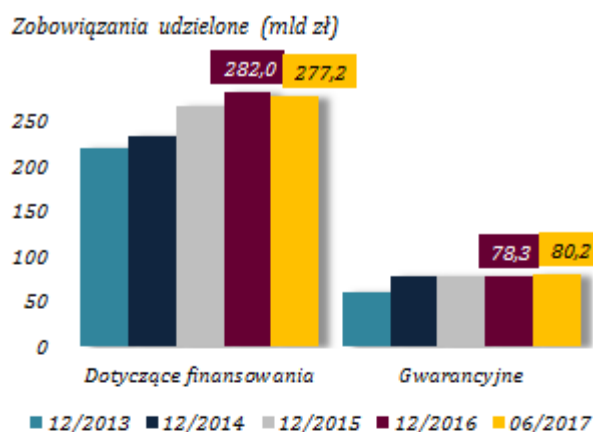

Zmniejszenie zobowiązań dotyczących finansowania, wzrost stanu operacji instrumentami pochodnymi

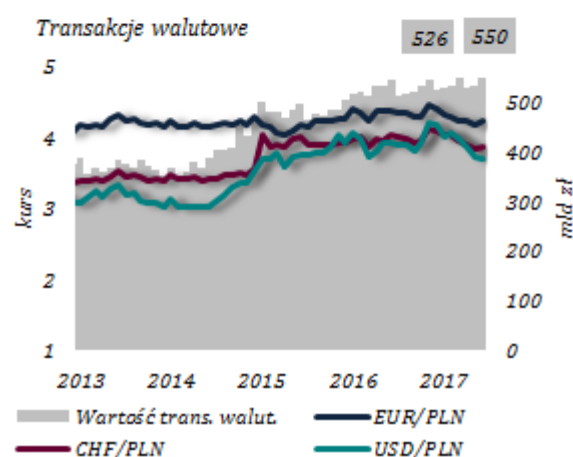
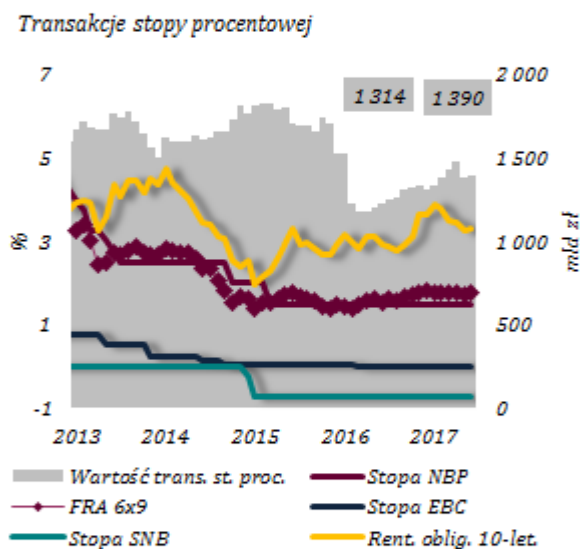
W I półroczu br. stan zobowiązań dotyczących finansowania udzielonych przez sektor bankowy nieznacznie się zmniejszył (o 4,7 mld zł, tj. -1,7% do 277,2 mld zł), przy czym większość tych zobowiązań została udzielona podmiotom sektora niefinansowego (78,4%) i wynikała z tytułu przyznanych linii kredytowych (195,9 mld zł). Z drugiej strony, odnotowano nieznaczny wzrost stanu gwarancji udzielonych przez banki (o 1,9 mld zł, tj. 2,4% do 80,2 mld zł).

Obserwowane w br. zmiany w zakresie stóp procentowych oraz oczekiwań w zakresie ich kształtowania w przyszłych okresach, zmiany rentowności papierów skarbowych, zmiany kursów walut oraz zmiany w strukturze bilansów banków, przełożyły się na zwiększenie stanu instrumentów pochodnych (wartość nominalna tych transakcji wzrosła z 1 839,5 mld zł na koniec ub.r. do 1 940,0 mld zł na koniec czerwca br., tj. o 5,5%). Wzrost nastąpił zarówno w obszarze transakcji stopy procentowej (nominalna wartość tych transakcji zwiększyła się o 5,8% do 1 390,2 mld zł, głównie za sprawą wzrostu skali transakcji IRS), jak i transakcji walutowych (o 4,5% do 549,7 mld zł, głównie z tytułu wzrostu transakcji fx swap).

Wykres 39.
Operacje pozabilansowe

Transakcje pochodne (wartość nominalna)

6. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO

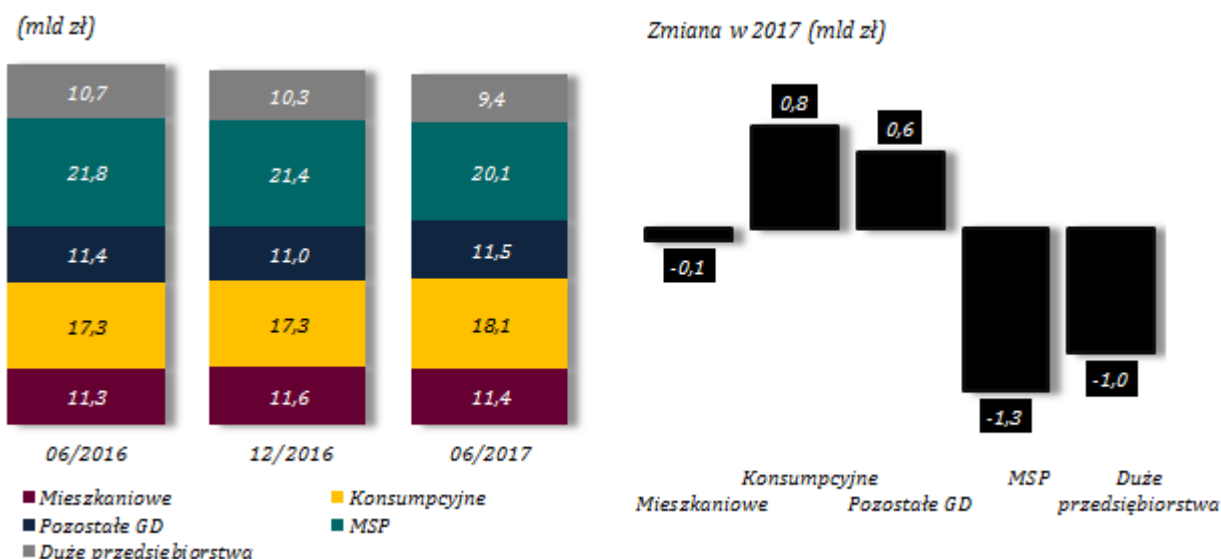
Jakość portfela kredytowego pozostaje relatywnie stabilna

Tabela 14. Jakość portfela kredytowego

	Kredyty zagrożone (mld zł)				Zmiana w 2017		Udział (%)			
	06/16	12/16	03/17	06/17	mld zł	%	06/16	12/16	03/17	06/17
Kredyty zagrożone	73,2	72,3	70,9	71,2	-1,1	-1,5%	6,4%	6,2%	6,0%	5,9%
Sektor finansowy	0,4	0,3	0,3	0,3	0,0	3,5%	0,6%	0,5%	0,4%	0,5%
Sektor niefinansowy	72,7	71,7	70,5	70,6	-1,1	-1,5%	7,3%	7,1%	6,9%	6,8%
Sektor budżetowy	0,2	0,3	0,1	0,3	0,0	-1,7%	0,2%	0,3%	0,1%	0,3%
Gospodarstwa domowe	40,0	39,8	40,1	41,1	1,2	3,1%	6,2%	6,0%	6,1%	6,2%
Konsumpcyjne	17,3	17,3	17,3	18,1	0,8	4,6%	11,9%	11,5%	11,4%	11,6%
Mieszkaniowe	11,3	11,6	11,5	11,4	-0,1	-1,0%	2,9%	2,9%	2,9%	2,9%
Pozostałe	11,4	11,0	11,3	11,5	0,6	5,0%	10,4%	10,0%	10,0%	10,1%
Przedsiębiorstwa	32,5	31,8	30,2	29,4	-2,3	-7,3%	9,6%	9,2%	8,6%	8,2%
MSP	21,8	21,4	20,2	20,1	-1,3	-6,3%	11,3%	11,1%	10,2%	9,8%
Duże przedsiębiorstwa	10,7	10,3	10,0	9,4	-1,0	-9,5%	7,3%	6,8%	6,5%	6,0%
Kredyty opóźnione w spłacie										
Konsumpcyjne										
do 30 dni	7,9	7,6	8,2	8,5	0,9	11,6%	5,2%	4,9%	5,2%	5,3%
> 30 dni	18,5	18,4	18,4	19,0	0,7	3,6%	12,3%	11,9%	11,8%	11,9%
Mieszkaniowe										
do 30 dni	13,0	12,1	12,5	11,9	-0,1	-1,1%	3,3%	3,0%	3,2%	3,0%
> 30 dni	10,6	11,1	10,9	10,8	-0,4	-3,3%	2,7%	2,8%	2,8%	2,7%

Wykres 40.

Kredyty zagrożone sektora niefinansowego

Jakość portfela kredytowego pozostaje stabilna. W I półroczu br. odnotowano zmniejszenie stanu kredytów zagrożonych (o 1,1 mld zł, tj. o -1,5%), ale po części był to efekt zmiany zasad rachunkowości z PSR na MSR/MSSF w jednym z banków, co skutkowało wyłączeniem z kategorii zagrożone części portfela kredytowego.

Obniżenie stanu kredytów zagrożonych w połączeniu ze wzrostem portfela kredytowego doprowadziło do zmniejszenia udziału kredytów zagrożonych (z 6,2% na koniec ub.r. do 5,9% na koniec czerwca br.).

Z punktu widzenia poszczególnych kategorii kredytów, zmniejszenie stanu kredytów ze stwierdzoną utratą wartości odnotowano w portfelu kredytów dla przedsiębiorstw oraz kredytów mieszkaniowych, a wzrost w portfelu kredytów konsumpcyjnych i pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych.

Stabilizacja jakości kredytów mieszkaniowych

W I półroczu br. odnotowano nieznaczny spadek stanu zagrożonych kredytów mieszkaniowych (o 0,1 mld zł, tj. o -0,1%; w ujęciu rok/rok odnotowano wzrost o 0,2 mld zł, tj. o 1,4%), ale w związku ze zmniejszeniem nominalnej wartości całego portfela (na skutek umocnienia złotego) ich udział w portfelu nie uległ zmianie (2,9%). W okresie tym odnotowano też nieznaczny spadek stanu kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (o 0,4 mld zł) i ich udziału w portfelu (do 2,7%).

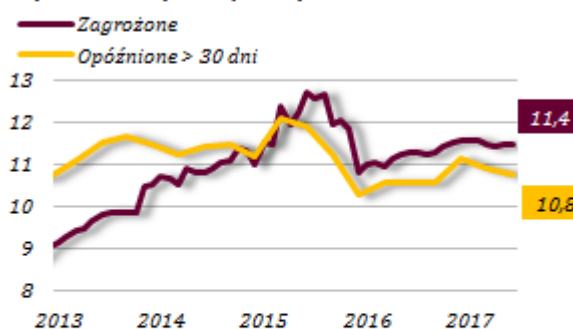
Trzeba jednak mieć na uwadze, że spadek stanu kredytów zagrożonych (jak i opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni) wynikał z umocnienia złotego, co skutkowało zmniejszeniem stanu kredytów zagrożonych w portfelu kredytów walutowych (o 0,4 mld zł), podczas gdy stan zagrożonych kredytów złotych nieznacznie wzrósł (o 0,2 mld zł).

W kontekście relatywnie wysokiej bieżącej jakości kredytów mieszkaniowych na tle innych portfeli, UKNF stale podkreśla, że należy mieć na uwadze iż portfel ten generuje szereg rodzajów potencjalnego ryzyka, które może zmaterializować się w przyszłości.²² W szczególności trzeba mieć na uwadze dominującą rolę tych kredytów w bilansie sektora bankowego (na koniec czerwca br. stanowiły one 39,4% kredytów dla sektora niefinansowego oraz 22,4% sumy bilansowej sektora, ale w niektórych bankach udział ten był znacznie wyższy), nadal wysoki udział kredytów walutowych, jak też wysokie LTV części

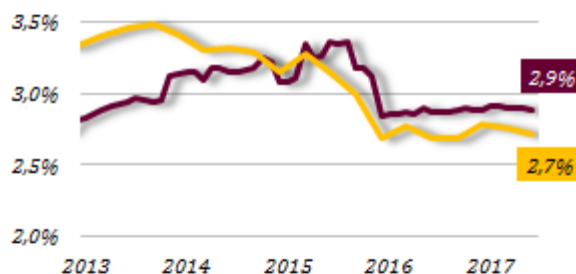
Wykres 41.

Jakość kredytów mieszkaniowych

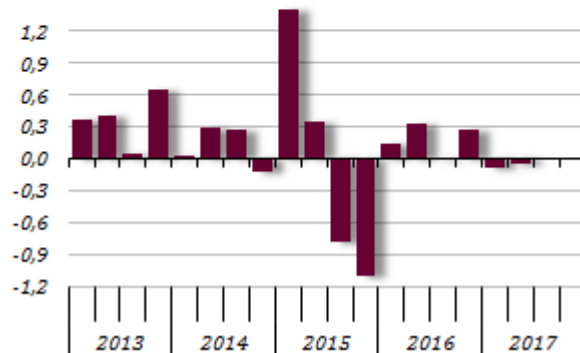
Kredyty zagrożone i opóźnione w spłacie (mld zł)

Udział w portfelu (%)

Kwartałna zmiana stanu kredytów zagrożonych (mld zł)

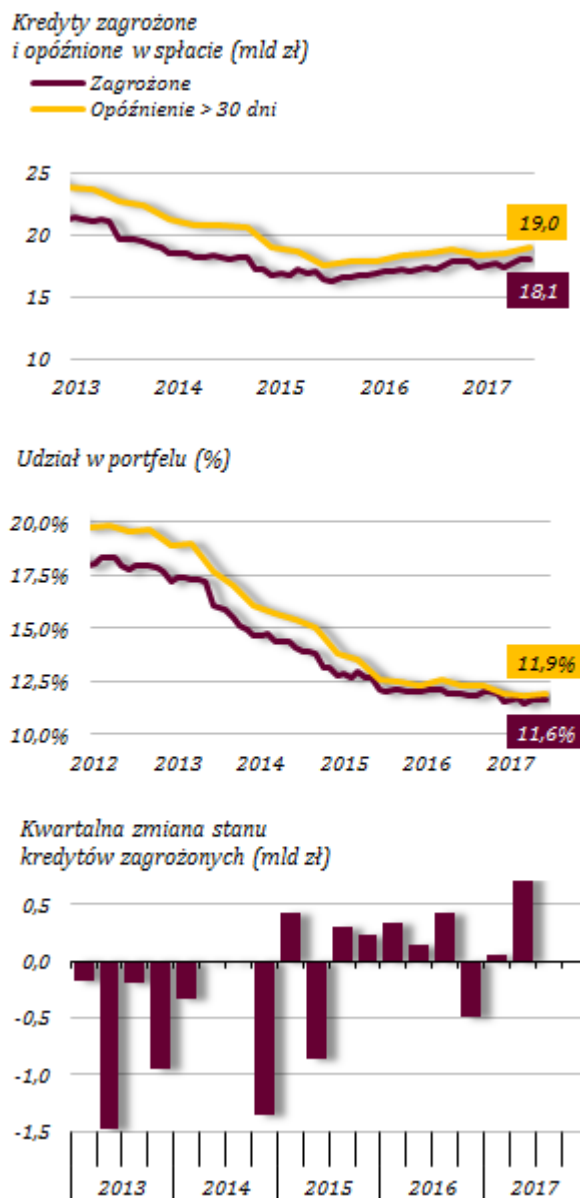
²² Szerzej zob. „Raport o sytuacji banków w 2016 r.”, UKNF.

portfela kredytowego. Dodatkowo należy mieć na uwadze kwestie społeczne i prawne związane z realizacją zabezpieczeń. Mając na uwadze ryzyko związane z portfelem kredytów mieszkaniowych, KNF nałożyła na niektóre banki dodatkowy wymóg kapitałowy, jak też wydała bankom szereg zaleceń związanych z ich polityką kredytową, których realizacja jest systematycznie monitorowana. UKNF stale też zwraca bankom uwagę na konieczność przestrzegania postanowień Rekomendacji S.

Stabilizacja/osłabienie jakości kredytów konsumpcyjnych

Jakość portfela kredytów konsumpcyjnych pozostaje stabilna. Jednak w I półroczu br. odnotowano wzrost stanu kredytów zagrożonych (o 0,8 mld zł, tj. o 4,6%; w ujęciu rok/rok o 0,7 mld zł, tj. o 4,2%), jak też nieznaczny wzrost ich udziału w portfelu kredytowym (z 11,5% na koniec ub.r. do 11,6% na koniec czerwca br.). W okresie tym odnotowano też zwiększenie stanu kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (o 0,7 mld zł, tj. o 3,6%; w ujęciu rok/rok o 0,5 mld zł, tj. o 2,8%), choć ich udział w portfelu kredytowym nie uległ zmianie (i na koniec czerwca br. wynosił 11,9%).

Wykres 42.
Jakość kredytów konsumpcyjnych

Stabilizacja/osłabienie jakości pozostałych kredytów dla gospodarstw

W I półroczu br. odnotowano wzrost stanu kredytów zagrożonych w portfelu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (o 0,6 mld zł, tj. o 5,0%; w ujęciu rok/rok o 0,1 mld zł, tj. o 1,3%) oraz nieznaczny wzrost ich udziału (z 10,0% na koniec ub.r. do 10,1% na koniec czerwca br.).

Wzrost stanu kredytów zagrożonych odnotowano we wszystkich obszarach, przy czym w ujęciu wartościowym w największym stopniu wzrósł stan kredytów zagrożonych na działalność bieżącą drobnych przedsiębiorstw (o 0,3 mld zł).

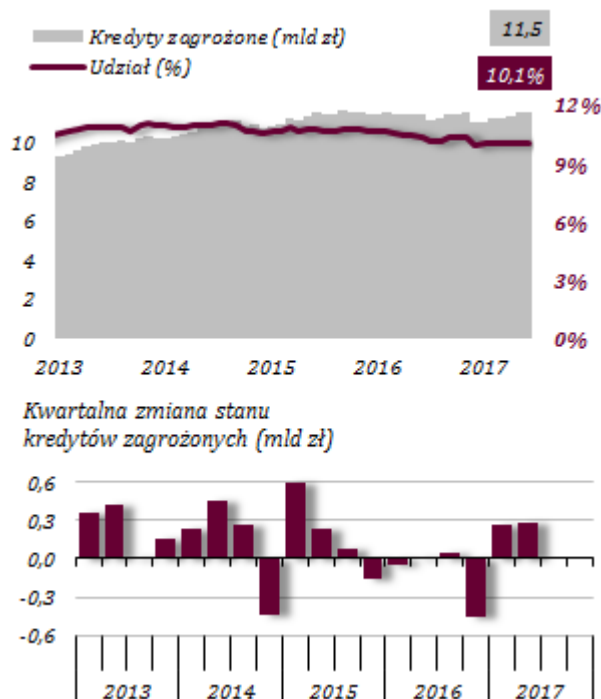
Poprawa jakości kredytów dla przedsiębiorstw

W I półroczu br. odnotowano zmniejszenie stanu zagrożonych kredytów przedsiębiorstw (o 2,3 mld zł, tj. -7,3%; w ujęciu rok/rok -3,1 mld zł, tj. -9,5%) oraz zmniejszenie ich udziału w portfelu (z 9,2% na koniec ub.r. do 8,2% na koniec czerwca br.).

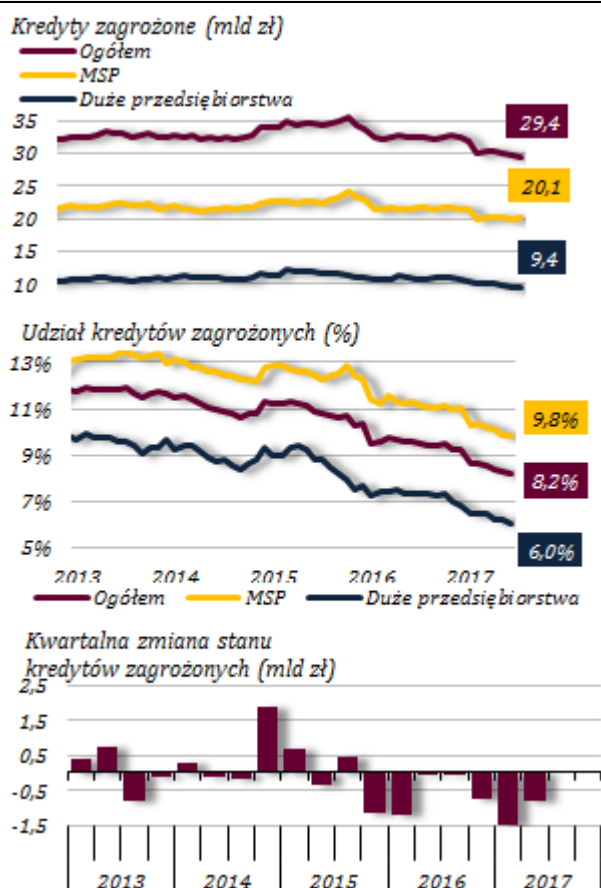
Z punktu widzenia skali działania przedsiębiorstw poprawę jakości odnotowano zarówno w portfelu kredytów dla MSP (stan kredytów zagrożonych zmniejszył się o 1,3 mld zł, a ich udział w portfelu obniżył z 11,1% do 9,8%), jak i kredytów dla dużych przedsiębiorstw (stan kredytów zagrożonych obniżył się o 1,0 mld zł, a ich udział w portfelu z 6,8% do 6,0%).

Należy jednak mieć na uwadze, że ten korzystny obraz po części wynikał ze wskazanej już zmiany zasad rachunkowości w jednym z banków, skutkującym wyłączeniem z kategorii zagrożone części portfela kredytów dla MSP.

Wykres 43.
Jakość pozostałych kredytów gospodarstw domowych

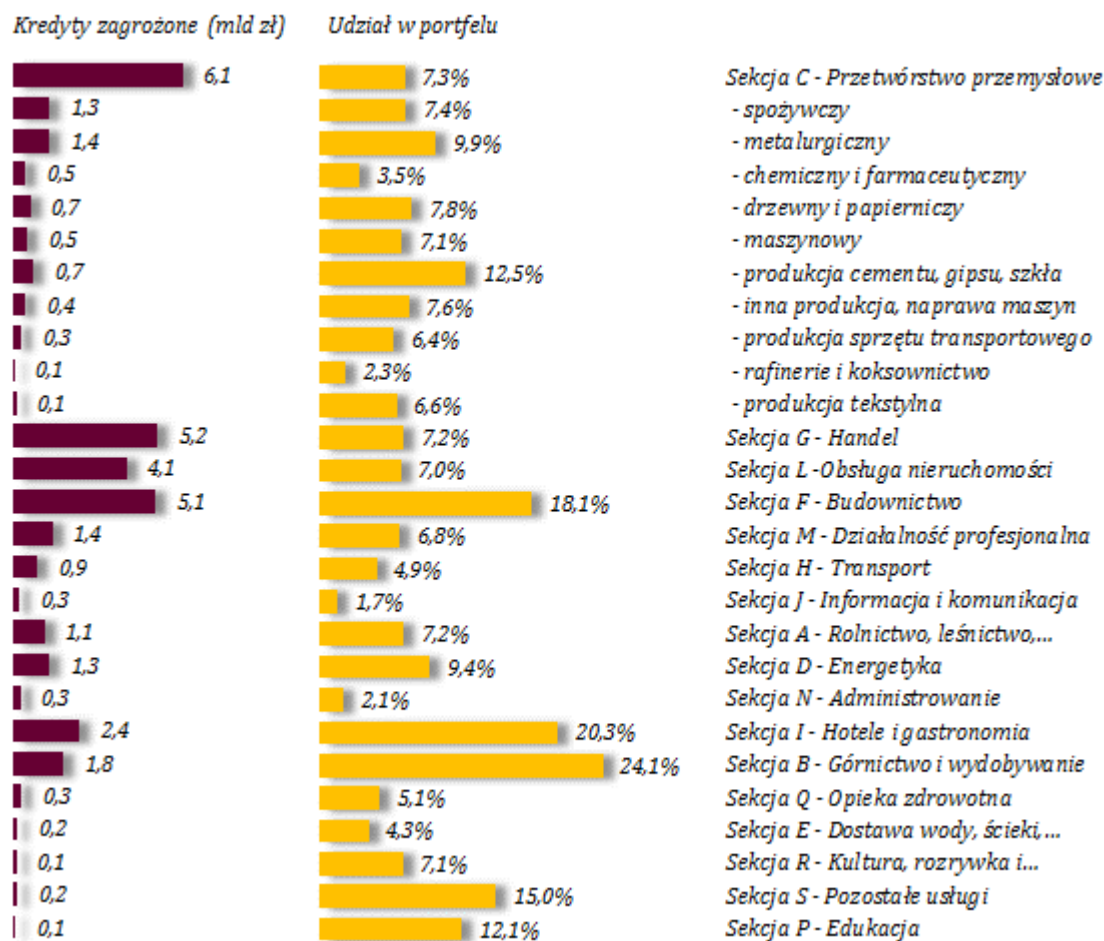

Wykres 44.
Jakość kredytów przedsiębiorstw

Wykres 45.

Jakość dużych zaangażowań wobec sektora przedsiębiorstw według stanu na koniec 06/2017

W ujęciu branżowym, największy przyrost kredytów zagrożonych w I półroczu br. odnotowano w przedsiębiorstwach branży górnictwa i wydobywania (o 0,4 mld zł), a największy spadek w przedsiębiorstwach branży metalurgicznej (o 0,6 mld zł) i rynku nieruchomości (o 1,2 mld zł).

Na koniec czerwca br. najniższą jakość przedstawiał portfel kredytów przedsiębiorstw z branży górnictwa i wydobywania oraz hoteli i gastronomii, w których udział kredytów zagrożonych przekraczał 20% oraz przedsiębiorstw z branży budowlanej, w których kształtował się w pobliżu 20%.

Wzrost odpisów oraz stopnia pokrycia należności zagrożonych

Tabela 15. Pokrycie odpisami należności ze stwierdzoną utratą wartości/zagrożonych

	Poziom odpisów (mld zł)			Zmiana w 2017		Stopień pokrycia kredytów zagrożonych odpisami (%)		
	06/16	12/16	06/17	mld zł	%	06/16	12/16	06/17
Sektor niefinansowy ogółem	39,9	38,2	38,6	0,3	0,9%	54,9%	53,3%	54,6%
Gospodarstwa domowe	23,6	23,3	24,0	0,8	3,3%	58,9%	58,4%	58,5%
Mieszkaniowe	5,3	5,5	5,6	0,1	1,6%	46,8%	47,9%	49,1%
Konsumpcyjne	11,8	11,6	12,0	0,4	3,5%	68,1%	67,3%	66,6%
Pozostałe	6,5	6,1	6,4	0,3	4,2%	56,9%	55,5%	55,0%
Przedsiębiorstwa	16,3	14,9	14,5	-0,4	-2,8%	50,1%	47,1%	49,3%
MSP	10,0	9,2	9,2	0,0	0,1%	45,9%	43,0%	45,9%
Duże przedsiębiorstwa	6,3	5,7	5,3	-0,4	-7,6%	58,6%	55,6%	56,7%

W kontekście jakości portfela kredytowego, trzeba też zwrócić uwagę, na kwestię odpisów dokonanych przez banki na związane z nimi ryzyko.

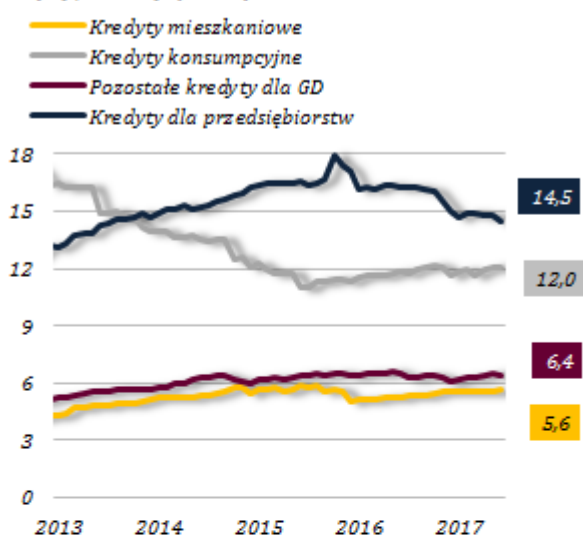
W I półroczu br. odnotowano niewielki wzrost stanu odpisów na należności od sektora niefinansowego (o 0,3 mld zł; 0,9%), który wynikał ze wzrostu poziomu odpisów na należności od gospodarstw domowych (o 0,8 mld zł), podczas gdy poziom odpisów na należności od przedsiębiorstw uległ obniżeniu (o 0,4 mld zł).

Stopień pokrycia odpisami należności zagrożonych wzrósł (z 53,3% na koniec ub.r. do 54,6% na koniec czerwca br.), przy czym wzrost stopnia pokrycia odpisami odnotowano zarówno w przypadku należności od gospodarstw domowych (z 58,4% do 58,5%), jak i należności od przedsiębiorstw (z 47,1% do 49,3%).

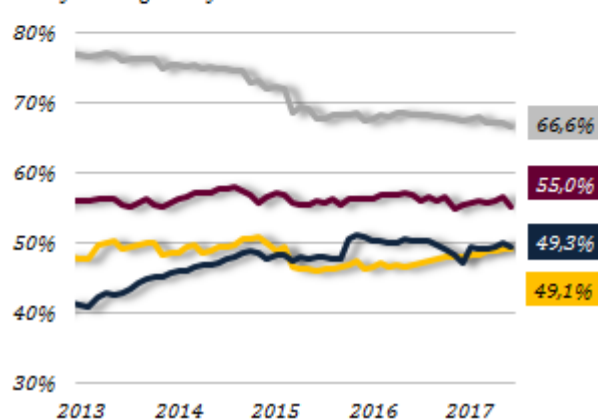
Wykres 46.

Odpisy na kredyty sektora niefinansowego

Odpisy/rezerwy (mld zł)

Stopień pokrycia odpisami kredytów zagrożonych

Jakość kredytów zdeterminowana przez rozwój sytuacji gospodarczej

Relatywnie korzystny obraz sytuacji w zakresie jakości portfela kredytowego obserwowany w ostatnich okresach należy wiązać z utrzymującym się ożywieniem gospodarczym oraz związaną z tym poprawą sytuacji finansowej części przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, jak też środowiskiem niskich stóp procentowych, które doprowadziło do znaczącego zmniejszenia kosztów obsługi kredytów. Korzystny wpływ miały też podjęte w minionych okresach działania regulacyjne i samoregulacja banków, które doprowadziły do wzmocnienia procesu zarządzania ryzykiem. Ponadto, stabilizacji lub poprawie jakości portfela kredytowego w ujęciu sprawozdawczym sprzyja też sprzedaż portfela „złych kredytów”, jak też wzrost akcji kredytowej. Istotnym elementem wspierającym stabilizację lub poprawę jakości części portfela kredytowego jest też uruchomiony w ub.r. Program „Rodzina 500+”, który dla części kredytobiorców stanowi bardzo znaczące wsparcie.

Z punktu widzenia jakości portfela kredytowego w przyszłych okresach kluczowe znaczenie będzie miał rozwój sytuacji makroekonomicznej. W przypadku kontynuacji ożywienia gospodarki, będzie to pozytywnie wpływało na sytuację finansową części kredytobiorców, co powinno prowadzić do dalszej poprawy jakości portfela kredytowego.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Wzrost zobowiązań i kapitałów

W I półroczu br. stan zobowiązań sektora bankowego w ujęciu nominalnym zwiększył się o 32,9 mld zł, tj. o 2,2% (rok/rok o 77,0 mld zł, tj. o 5,2%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 52,0 mld zł, tj. o około 3,4% (rok/rok o 92,5 mld zł, tj. o 6,3%). Wynikało to głównie z przyrostu depozytów sektora budżetowego, a w znacznie mniejszym z przyrostu depozytów gospodarstw domowych. W okresie tym odnotowano również wzrost kapitałów (o 6,2 mld zł; 3,4%; rok/rok o 11,1 mld zł, tj. o 6,2%).

Wykres 47.

Struktura źródeł finansowania sektora bankowego

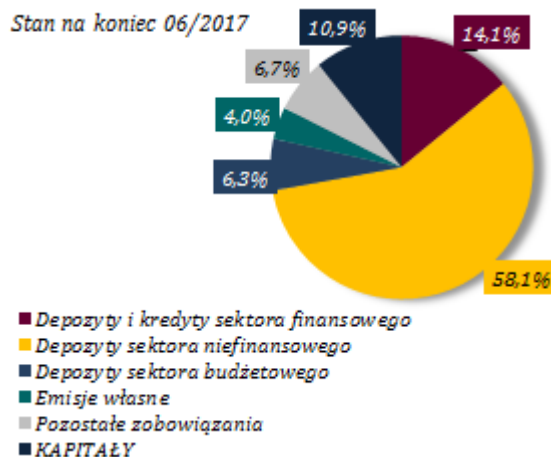
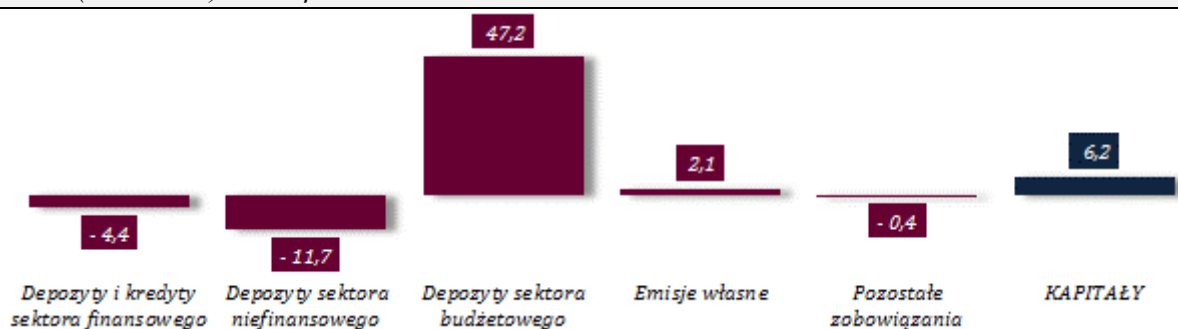

Tabela 16. Źródła finansowania

	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017			
	06/16	12/16	03/17	06/17	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Zobowiązania	1 483,4	1 527,5	1 544,9	1 560,3	32,9	2,2%	52,0	3,4%
1/ Depozyty i kredyty sektora finansowego	252,9	250,9	246,1	246,6	-4,4	-1,7%	3,2	1,3%
2/ Depozyty sektora niefinansowego:	969,6	1 028,1	1 014,4	1 016,4	-11,7	-1,1%	-3,2	-0,3%
- gospodarstwa domowe	699,1	730,8	739,7	739,5	8,8	1,2%	14,1	1,9%
- przedsiębiorstwa	249,1	274,9	252,2	253,4	-21,5	-7,8%	-18,5	-6,8%
- instytucje niekomercyjne	21,4	22,4	22,5	23,4	1,1	4,9%	1,1	5,1%
3/ Depozyty sektora budżetowego	80,8	63,5	101,6	110,7	47,2	74,4%	47,6	75,5%
4/ Zobowiązania z tytułu własnej emisji	63,0	67,2	67,8	69,3	2,1	3,1%		
5/ Zobowiązania podporządkowane	9,2	8,5	8,7	7,8	-0,8	-9,0%		
6/ Pozostałe	107,8	109,2	106,4	109,6	0,4	0,3%		
wg waluty								
- złotowe	1 178,9	1 214,3	1 232,2	1 251,3	37,0	3,0%	37,0	3,0%
- walutowe	304,4	313,2	312,7	309,0	-4,1	-1,3%	15,0	5,1%
wg kraju								
- rezydent	1 244,6	1 288,3	1 314,0	1 334,0	45,7	3,5%	54,7	4,3%
- nierezydent	238,7	239,2	230,9	226,4	-12,8	-5,4%	-2,7	-1,2%
w tym środki z macierzystej grupy kapitał.	92,2	94,0	90,7	88,2	-5,8	-6,2%		
Kapitały	178,8	183,8	189,0	189,9	6,2	3,4%		

Wykres 48.

Zmiana (nominalna) źródeł finansowania w 2017

Zmniejszenie stanu i tempa wzrostu depozytów sektora niefinansowego

W I półroczu br. odnotowano zmniejszenie stanu depozytów sektora niefinansowego o 11,7 mld zł, tj. o -1,1% (rok/rok wzrost o 46,8 mld zł, tj. o 4,8%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 3,2 mld zł, tj. o -0,3% (rok/rok wzrost o 52,8 mld zł, tj. o 5,5%), podczas gdy w analogicznym okresie ub.r. odnotowano przyrost depozytów.

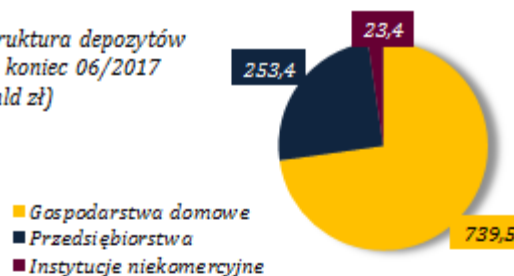
Zmniejszenie stanu depozytów nastąpiło na skutek głębszego niż we wcześniejszych latach odpływu depozytów przedsiębiorstw (spadek o 21,5 mld zł, tj. o -7,8%; rok/rok wzrost o 1,3%) oraz obniżenia tempa wzrostu depozytów gospodarstw domowych (wzrost o 8,8 mld zł, tj. o 1,2%; rok/rok wzrost o 5,8%).

W strukturze terminowej depozytów odnotowano dalszy wzrost udziału depozytów bieżących (z 58,1% na koniec ub.r. do 60,3% na koniec czerwca br.) kosztem depozytów terminowych, co wynika z rekordowo niskiego oprocentowania depozytów terminowych.

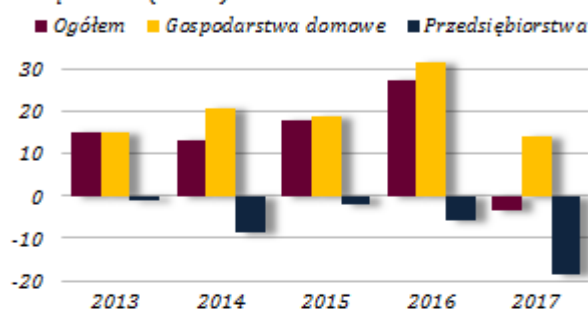
Obecnie trudno jest stwierdzić, czy obserwowane w ostatnich miesiącach obniżenie tempa wzrostu bazy depozytowej jest zjawiskiem trwałym, czy też przejściowym. W szczególności przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki oraz poprawa nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów mogły skłonić część przedsiębiorstw do rozszerzenia skali działania i inwestycji w oparciu o środki własne, ułożone dotychczas w bankach. Niewątpliwie rozwój bazy depozytowej pozostaje jednak pod presją środowiska niskich stóp procentowych oraz obserwowanego w ostatnich okresach zmniejszenia przez banki oprocentowania depozytów, co wpływa na zmniejszenie skłonności do oszczędzania w bankach oraz poszukiwania alternatywnych form oszczędności i inwestycji, a zarazem powoduje zmniejszenie przyrostu depozytów z tytułu odsetek od już złożonych lokat. Dodatkowo powrót zjawisk inflacyjnych spowodował, że realne oprocentowanie depozytów stało się ujemne, co wywiera dodatkową presję na poszukiwanie alternatywnych form oszczędzania.

Wykres 49.
Depozyty sektora niefinansowego

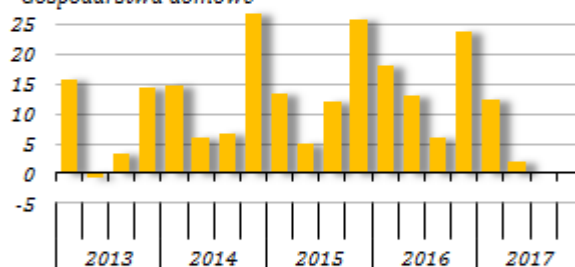
Struktura depozytów na koniec 06/2017 (mld zł)

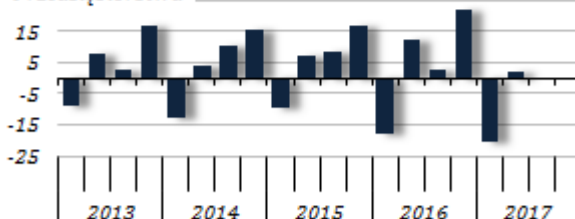
Skorygowana zmiana stanu depozytów w I półroczu (mld zł)

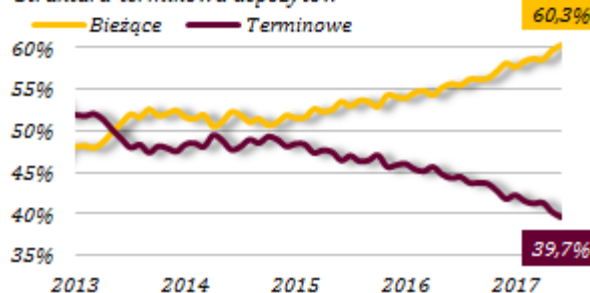
Kwartalna skorygowana zmiana stanu depozytów (mld zł)
Gospodarstwa domowe

Przedsiębiorstwa

Struktura terminowa depozytów

Stabilny poziom depozytów i kredytów sektora finansowego

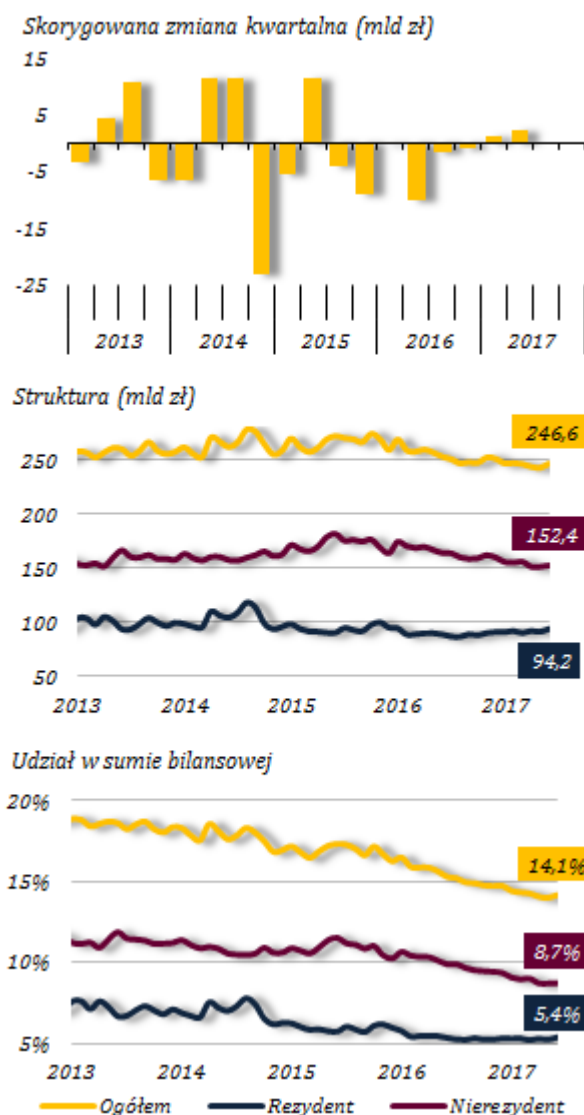
W I półroczu br. odnotowano zmniejszenie nominalnego stanu depozytów oraz kredytów sektora finansowego o 4,4 mld zł, tj. o -1,7% (rok/rok -2,5%), ale po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut odnotowano nieznaczny wzrost stanu tych środków o około 3,2 mld zł, tj. o 1,3% (rok/rok 0,2%). W długim okresie stan tych środków pozostaje względnie stabilny, co z kolei prowadzi do stopniowego zmniejszenia ich udziału w strukturze zobowiązań i w całej sumie bilansowej (na koniec czerwca br. stanowiły one 15,8% ogółu zobowiązań oraz 14,1% sumy bilansowej).

Z punktu widzenia kraju pochodzenia, struktura tych środków nie uległa istotnej zmianie – nadal większość stanowią środki, jakie banki otrzymały od nierezydentów (61,8% na koniec czerwca br.).

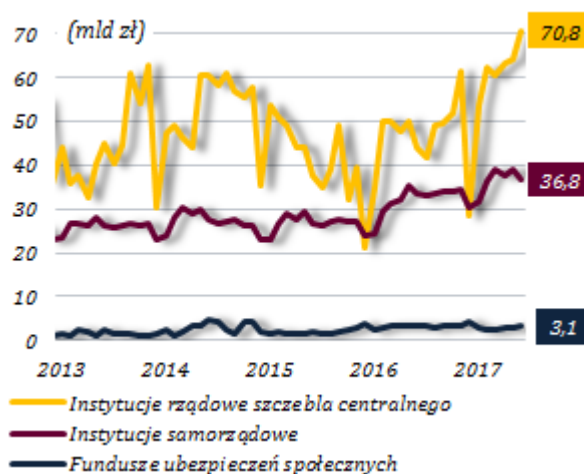
Silny wzrost depozytów sektora budżetowego

Podobnie, jak w latach ubiegłych, na początku roku odnotowano silny napływ lokat sektora rządowego, które lokowane są w banku państwowym. W rezultacie na koniec czerwca br. stan tych środków był o 47,2 mld zł, tj. o 74,4% wyższy niż na koniec ub.r. (rok/rok o 37,0%). Należy jednak mieć na uwadze, że napływ tych środków ma charakter okresowy i jest bardzo silnie skoncentrowany, w rezultacie czego rola tych środków w finansowaniu działalności banków pozostaje ograniczona.

Wykres 50.
Depozyty i kredyty sektora finansowego

Wykres 51.
Depozyty sektora budżetowego

Pozostałe zobowiązania bez większych zmian

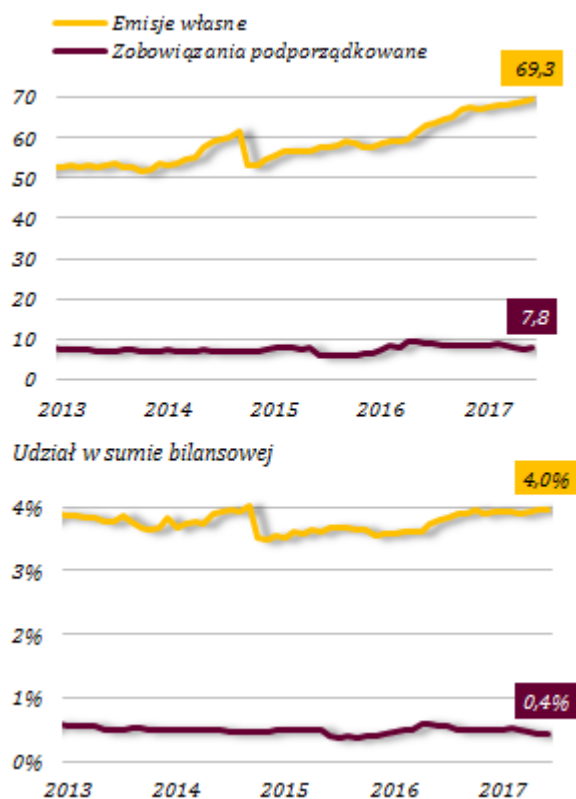
W I półroczu br. odnotowano nieznaczny wzrost stanu emisji własnych (o 2,1 mld zł, tj. o 3,1%), któremu towarzyszyło obniżenie zobowiązań podporządkowanych (o 0,8 mld zł, tj. -9,0%). Pomimo wzrostu stanu tych środków, ich rola w finansowaniu działania sektora pozostaje niewielka, a do tego źródła te charakteryzuje silna koncentracja (na poziomie jednostkowych banków źródła te mogą jednak mieć istotne znaczenie).

Stan pozostałych zobowiązań nie uległ większym zmianom.

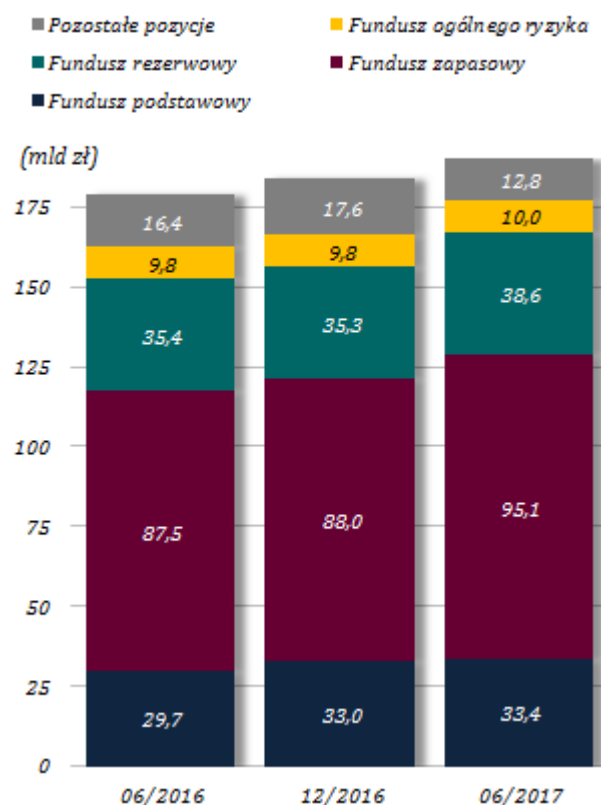
Umiarkowany wzrost kapitałów

W I połowie br. odnotowano umiarkowany przyrost kapitałów o 6,2 mld zł; tj. 3,4%. Wynikało to głównie ze zwiększenia funduszu zapasowego i rezerwowego, dzięki zatrzymaniu w bankach większości zysków wypracowanych w 2016 r.

Wykres 52.
Emisje własne i pożyczki podporządkowane

Wykres 53.
Struktura kapitałów

Stan finansowania zagranicznego pozostaje względnie stabilny

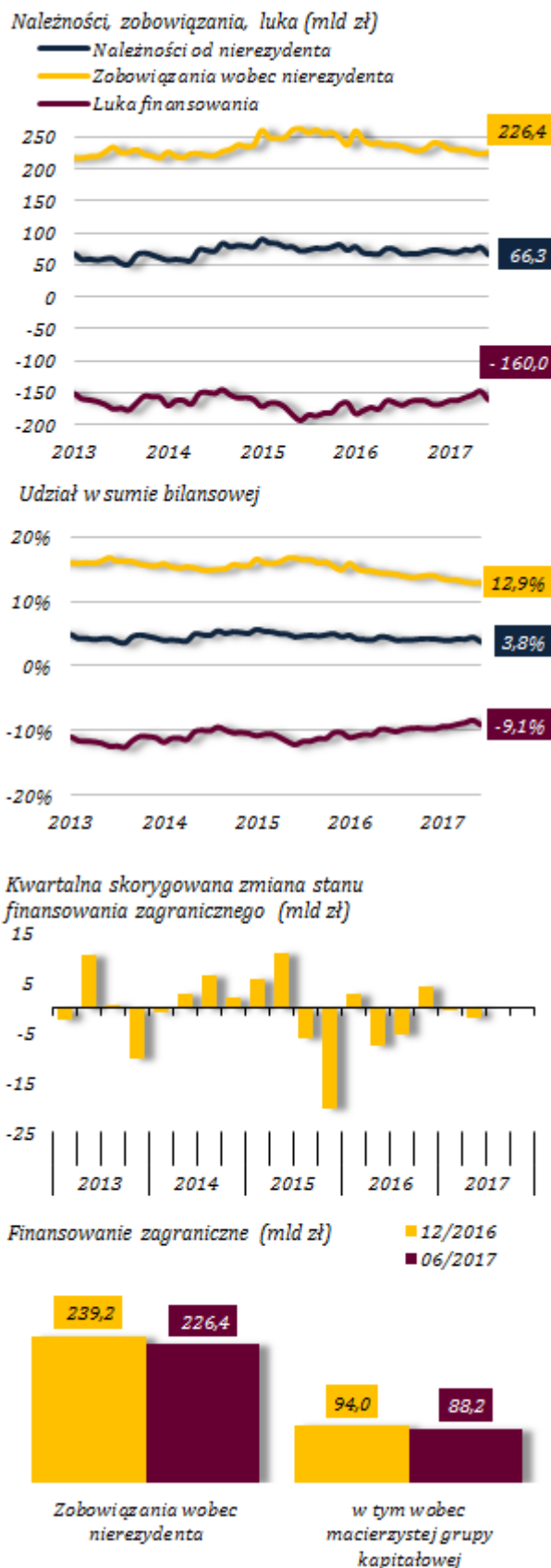
W I półroczu br. stan środków nierezydentów zmniejszył się o 12,8 mld zł, tj. -5,4% (rok/rok -5,2%), ale po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut spadek wyniósł jedynie około 2,7 mld zł, tj. -1,2% (rok/rok -1,7%).

W długim okresie stan finansowania zagranicznego pozostaje względnie stabilny, a zmiany stanu tych środków wynikają głównie z wahań złotego, skali operacji skarbowych dokonywanych przez poszczególne banki oraz zmian strategii działania banków (tj. wyeliminowania sprzedaży kredytów walutowych dla gospodarstw domowych oraz dążenia do zmniejszenia stopnia uzależnienia od podmiotów dominujących). Konsekwencją tego jest stopniowe zmniejszanie udziału tych środków w strukturze zobowiązań oraz w sumie bilansowej (na koniec czerwca br. udział ten wynosił odpowiednio 14,5% i 12,9%), co sprzyja zwiększeniu stabilności sektora bankowego.

Według stanu na koniec czerwca br. 39,0% zobowiązań wobec nierezydenta pochodziło od podmiotów z macierzystej grupy kapitałowej.

Zmniejszeniu stanu zobowiązań zagranicznych towarzyszył nieznaczny wzrost stanu należności banków od nierezydentów (o 6,1 mld zł, tj. o -8,5%). W rezultacie odnotowano nieznaczne zmniejszenie ujemnej luki finansowania zagranicznego (do -160,0 mld zł) i jej udziału w sumie bilansowej (do -9,1%).

Wykres 54.
Finansowanie zagraniczne

8. STRUKTURA WALUTOWA I TERMINOWA BILANSU

Zmniejszenie niedopasowania walutowego

Tabela 17. Struktura walutowa bilansu sektora bankowego

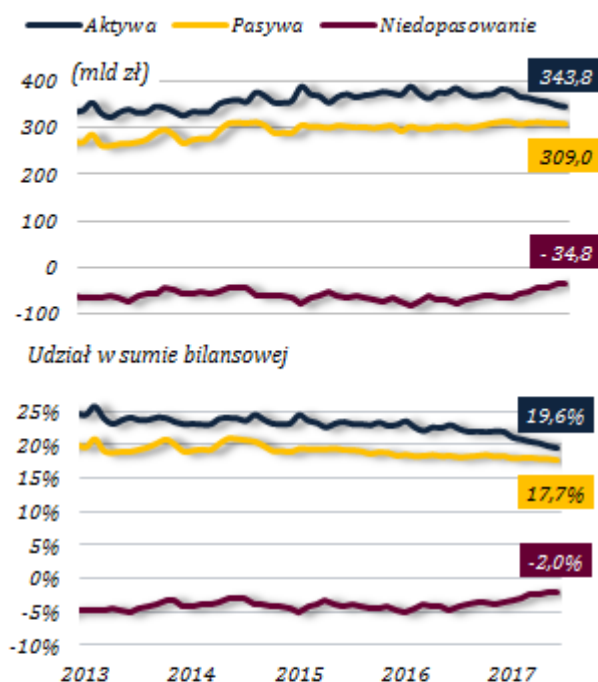
	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017	
	06/16	12/16	03/17	06/17	mld zł	%
Aktywa						
- złotowe	1 279,5	1 334,3	1 377,2	1 406,5	72,2	5,4%
- walutowe	382,7	376,9	356,8	343,8	-33,1	-8,8%
Pasywa						
- złotowe	1 357,7	1 398,1	1 421,3	1 441,3	43,2	3,1%
- walutowe	304,4	313,2	312,7	309,0	-4,1	-1,3%
Niedopasowanie walutowe						
- w mld zł	-78,2	-63,8	-44,1	-34,8	29,0	-45,5%
- % sumy bilansowej	-4,7%	-3,7%	-2,5%	-2,0%	0,0	-46,7%

W I półroczu br. odnotowano zmniejszenie stanu aktywów walutowych (o 33,1 mld zł, tj. o -8,8%), któremu towarzyszyło zwiększenie aktywów złotych (o 72,2 mld zł, tj. o 5,4%), co doprowadziło do zmniejszenia udziału aktywów walutowych w sumie bilansowej (z 22,0% na koniec ub.r. do 19,6% na koniec czerwca br.). Po stronie pasywów odnotowano wzrost stanu pasywów złotych (o 43,2 mld zł, tj. o 3,1%) połączony z nieznacznym spadkiem pasywów walutowych (o 4,1 mld zł, tj. o -1,3%), w rezultacie czego udział pasywów walutowych nieznacznie się obniżył (z 18,3% do 17,7%). Konsekwencją obserwowanych zmian było też zmniejszenie poziomu niedopasowania walutowego sektora bankowego (do -34,8 mld zł) i jego udziału w sumie bilansowej (do -2,0%).

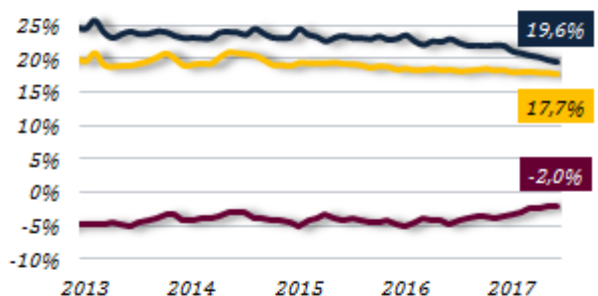
W strukturze aktywów walutowych dominują aktywa wyrażone w EUR (na koniec czerwca br. stanowiły 51,7% ogółu aktywów walutowych) oraz w CHF (stanowiące 37,6%), podczas gdy udział aktywów wyrażonych w innych walutach był relatywnie niski (10,7%). Z kolei po stronie zobowiązań walutowych wyraźnie dominowały zobowiązania wyrażone w EUR (60,7% ogółu zobowiązań walutowych), podczas gdy udział zobowiązań w CHF i innych walutach był wyraźnie niższy (odpowiednio

Wykres 55.

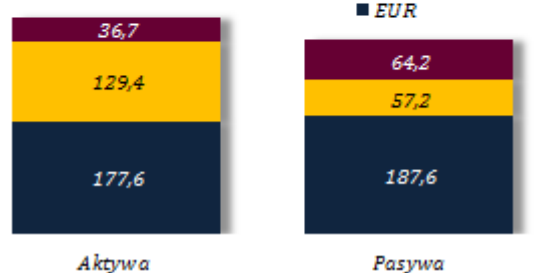
Aktywa i pasywa walutowe

Udział w sumie bilansowej

Struktura wg walut (mld zł) na koniec 06/2017

18,5% i 20,8% zobowiązań walutowych)²³.

Finansowanie długoterminowe bez większych zmian

Tabela 18. Struktura terminowa bilansu²⁴

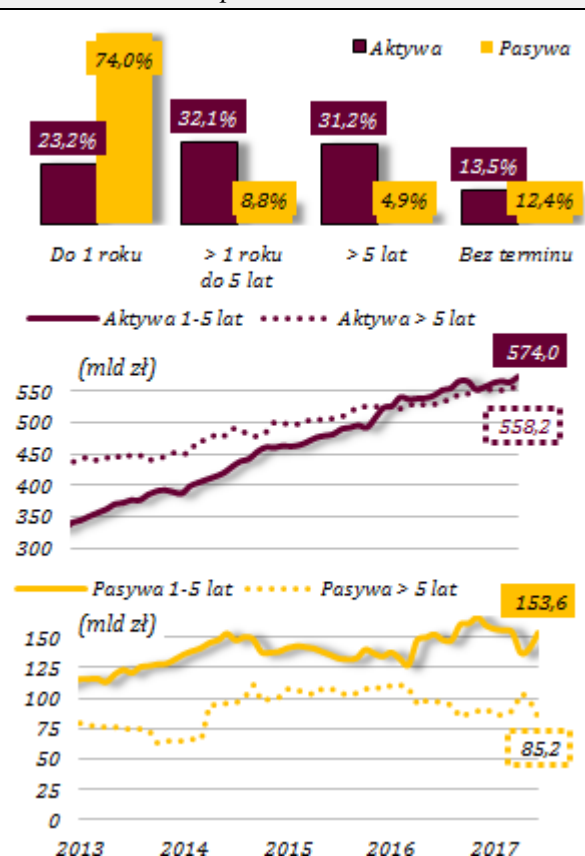
	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017	
	06/16	12/16	03/17	06/17	mld zł	%
Aktywa	1 697,1	1 748,1	1 772,3	1 789,0	40,9	2,3%
do roku	396,1	422,9	418,1	415,4	-7,5	-1,8%
1-2 lata	159,9	191,4	196,0	194,2	2,9	1,5%
2-5 lat	379,0	375,5	367,6	379,7	4,2	1,1%
powyżej 5 lat	532,8	545,7	552,2	558,2	12,4	2,3%
bez terminu	229,3	212,5	238,4	241,5	28,9	13,6%
Pasywa	1 658,4	1 708,0	1 730,5	1 746,6	38,6	2,3%
do roku	1 201,3	1 247,1	1 272,3	1 291,7	44,5	3,6%
1-2 lata	52,8	65,8	63,8	62,4	-3,5	-5,2%
2-5 lat	99,3	93,5	90,2	91,2	-2,3	-2,4%
powyżej 5 lat	98,4	90,6	89,5	85,2	-5,3	-5,9%
bez terminu	206,6	210,9	214,6	216,0	5,1	2,4%

W I półroczu br. w strukturze terminowej aktywów głównym obszarem przyrostu były aktywa bez określonego terminu wymagalności oraz aktywa wymagalne powyżej 5 lat. Natomiast po stronie pasywów obserwowano głównie wzrost stanu zobowiązań wymagalnych do 1 roku, podczas gdy stan zobowiązań wymagalnych powyżej 1 roku uległ obniżeniu (stan zobowiązań wymagalnych powyżej 1 roku zmniejszył się z 249,9 mld zł na koniec ub.r. do 238,9 mld zł na koniec czerwca br., tj. o -4,4%, a ich udział w sumie bilansowej obniżył się do 13,7%), przy czym część tego spadku wynikała z umocnienia złotego.

Duże dysproporcje występujące w strukturze terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów wskazują na oparcie długoterminowej akcji kredytowej na krótkoterminowych depozytach. Dlatego pożądane jest, aby banki kontynuowały działania zmierzające do pozyskania długoterminowych, stabilnych źródeł finansowania.

Wykres 56.

Struktura terminów płatności bilansu

²³ Na koniec czerwca br. aktywa wyrażone w EUR wynosiły 42,0 mld EUR, a w CHF 33,5 mld CHF, natomiast zobowiązania w EUR wynosiły 44,4 mld EUR, a w CHF 14,8 mld CHF.

²⁴ System sprawozdawczy FINREP w zakresie struktury terminów płatności opiera się na danych w wartościach nominalnych oraz zawiera pozycję „bez określonego terminu”, co powoduje występowanie pewnych zniekształceń i niezgodności (m.in. pomiędzy sumą aktywów i pasywów). Ograniczenia te nie wpływają jednak na istotę prezentowanych zjawisk i wysnuwanych wniosków.

SPIS TABEL

Tabela 1. Fundusze własne i kwota ekspozycji na ryzyko	19
Tabela 2. Współczynniki kapitałowe.....	20
Tabela 3. Wybrane miary płynności	23
Tabela 4. Liczba podmiotów nie spełniających Uchwały KNF nr 386/2008 na koniec okresu	24
Tabela 5. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego.....	26
Tabela 6. Czynniki zmiany wyniku finansowego netto sektora bankowego w 2017	27
Tabela 7. Saldo odpisów i rezerw.....	31
Tabela 8. Wybrane miary efektywności działania.....	32
Tabela 9. Portfel kredytowy.....	37
Tabela 10. Kredyty dla gospodarstw domowych	38
Tabela 11. Kredyty dla przedsiębiorstw.....	42
Tabela 12. Struktura branżowa dużych zaangażowań	44
Tabela 13. Wybrane aktywa płynne.....	46
Tabela 14. Jakość portfela kredytowego.....	48
Tabela 15. Pokrycie odpisami należności ze stwierdzoną utratą wartości/zagrożonych.....	53
Tabela 16. Źródła finansowania.....	55
Tabela 17. Struktura walutowa bilansu sektora bankowego.....	60
Tabela 18. Struktura terminowa bilansu.....	61

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Tempo wzrostu PKB.....	12
Wykres 2. Wynik finansowy netto sektora przedsiębiorstw.....	13
Wykres 3. Sytuacja na rynku pracy	13
Wykres 4. Inflacja, stopa referencyjna NBP	14
Wykres 5. Sytuacja finansów publicznych	14
Wykres 6. Sytuacja na rynkach finansowych	15
Wykres 7. Nastroje przedsiębiorstw i konsumentów	16
Wykres 8. Sytuacja na rynku mieszkaniowym	17
Wykres 9. Fundusze własne i struktura ekspozycji na ryzyko	19
Wykres 10. Łączny współczynnik kapitałowy	20
Wykres 11. Wskaźnik dźwigni finansowej.....	21
Wykres 12. Wybrane miary płynności	23
Wykres 13. Rozkład banków komercyjnych względem LCR.....	24
Wykres 14. Relacja kredytów do depozytów sektora niefinansowego	25
Wykres 15. Wynik finansowy netto (kwartalny).....	26
Wykres 16. Przychody, koszty i wynik odsetkowy	27
Wykres 17. Struktura przychodów i kosztów odsetkowych	28
Wykres 18. Wynik z tytułu opłat i prowizji	29
Wykres 19. Wynik z pozostałej działalności bankowej.....	29
Wykres 20. Inne przychody i koszty(saldo).....	29
Wykres 21. Koszty działania i amortyzacja.....	30
Wykres 22. Saldo odpisów i rezerw	31
Wykres 23. Wybrane miary efektywności działania	32
Wykres 24. Rozkład banków względem ROA	33
Wykres 25. Rozkład banków względem ROE	33
Wykres 26. Suma bilansowej sektora	35
Wykres 27. Struktura i zmiana stanu głównych pozycji bilansu w 2017	35
Wykres 28. Wybrane charakterystyki struktury sektora bankowego	36
Wykres 29. Kredyty ogółem	37
Wykres 30. Kredyty dla gospodarstw domowych.....	38
Wykres 31. Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	39
Wykres 32. Walutowe kredyty mieszkaniowe	40
Wykres 33. Kredyty konsumpcyjne.....	41
Wykres 34. Pozostałe kredyty dla gospodarstw domowych.....	42
Wykres 35. Kredyty dla przedsiębiorstw	43
Wykres 36. Roczne tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego na tle strefy euro - stan na 06/2017	44

Wykres 37. Kredyty dla sektora budżetowego	45
Wykres 38. Aktywa płynne	46
Wykres 39. Operacje pozabilansowe	47
Wykres 40. Kredyty zagrożone sektora niefinansowego	48
Wykres 41. Jakość kredytów mieszkaniowych	49
Wykres 42. Jakość kredytów konsumpcyjnych	50
Wykres 43. Jakość pozostałych kredytów gospodarstw domowych	51
Wykres 44. Jakość kredytów przedsiębiorstw	51
Wykres 45. Jakość dużych zaangażowań wobec sektora przedsiębiorstw według stanu na koniec 06/2017 ...	52
Wykres 46. Odpisy na kredyty sektora niefinansowego	53
Wykres 47. Struktura źródeł finansowania sektora bankowego	55
Wykres 48. Zmiana (nominalna) źródeł finansowania w 2017	55
Wykres 49. Depozyty sektora niefinansowego	56
Wykres 50. Depozyty i kredyty sektora finansowego	57
Wykres 51. Depozyty sektora budżetowego	57
Wykres 52. Emisje własne i pożyczki podporządkowane	58
Wykres 53. Struktura kapitałów	58
Wykres 54. Finansowanie zagraniczne	59
Wykres 55. Aktywa i pasywa walutowe	60
Wykres 56. Struktura terminów płatności bilansu	61

ANEKS

WYCENA RYNKOWA NAJWIĘKSZYCH BANKÓW I ICH INWESTORÓW STRATEGICZNYCH

Ze względu na ograniczenia prawne, UKNF nie publikuje danych sprawozdawczych będących w posiadaniu Urzędu dotyczących poszczególnych banków. W związku z tym, aneks oparto na danych skonsolidowanych dostępnych w serwisie informacyjnym Bloomberg.

Podmioty o sumie bilansowej powyżej 10 mld zł i ich inwestorzy dominujący/strategiczni (stan na 30/06/2017)

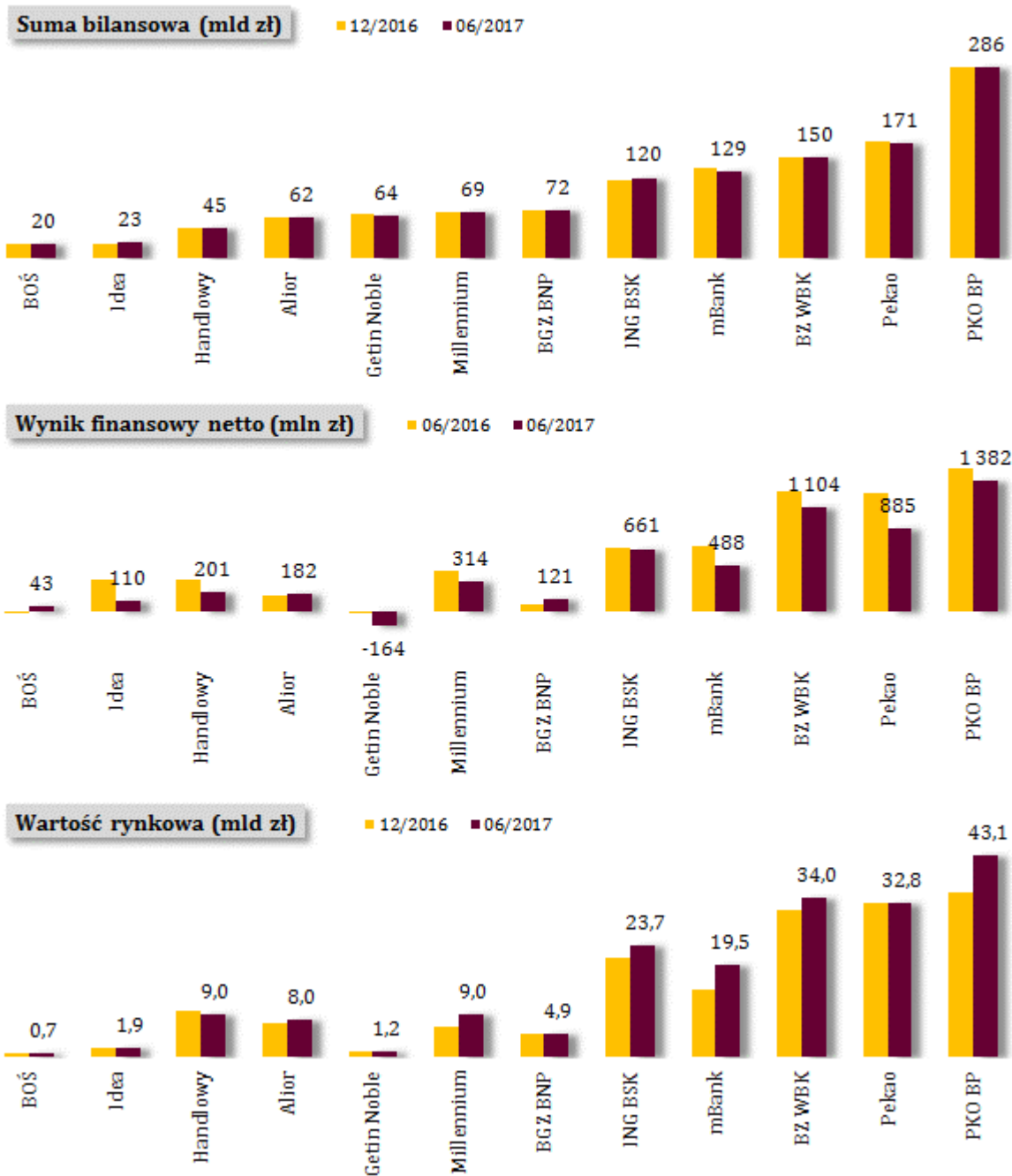
	Inwestor dominujący/strategiczny
1 Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski	Skarb Państwa
2 Bank Polska Kasa Opieki	Skarb Państwa
3 Bank Gospodarstwa Krajowego	Skarb Państwa
4 Bank Zachodni WBK	Banco Santander
5 mBank	Commerzbank
6 ING Bank Śląski	ING Groep
7 Bank BGŻ BNP Paribas	BNP Paribas
8 Bank Millennium	Banco Comercial Portugues
9 Getin Noble Bank	Leszek Czarnecki
10 Alior Bank	Skarb Państwa
11 Raiffeisen Bank Polska	Raiffeisen Bank International
12 Bank Handlowy w Warszawie	Citigroup
13 Deutsche Bank Polska	Deutsche Bank
14 Idea Bank	Leszek Czarnecki
15 Bank Polskiej Spółdzielczości	Banki spółdzielcze
16 Credit Agricole Bank Polska	Credit Agricole
17 Bank Ochrony Środowiska	Skarb Państwa
18 Santander Consumer Bank	Banco Santander
19 SGB-Bank	Banki spółdzielcze
20 Bank BPH	General Electric
21 Euro Bank	Societe Generale
22 PKO Bank Hipoteczny	Skarb Państwa
23 mBank Hipoteczny	Commerzbank
24 DNB Bank Polska	DNB ASA

Na koniec czerwca 2017 r. w sektorze bankowym były 24 banki, których suma bilansowa przekraczała 10 mld zł i które skupiały łącznie 88,8% aktywów sektora bankowego (w 6 bankach suma bilansowa przekraczała 100 mld zł; suma bilansowa PKO BP zbliżyła się do 300 mld zł). Wśród tych podmiotów 10 znajdowało się pod kontrolą kapitału polskiego, a pozostałe – pod kontrolą kapitału zagranicznego. Jednocześnie 12 banków, skupiających 66,6% aktywów sektora, było notowanych na warszawskiej giełdzie, co świadczy o wysokiej transparentności polskiego sektora bankowego (6 z nich znajdowało się pod kontrolą kapitału polskiego).

Pomimo lokalnego charakteru działania polskich banków, niższego stopnia rozwoju gospodarki i rynku finansowego, a w konsekwencji mniejszej skali działania mierzonej m.in. poziomem sumy bilansowej, wycena polskich banków pozostaje relatywnie korzystna na tle banków europejskich.

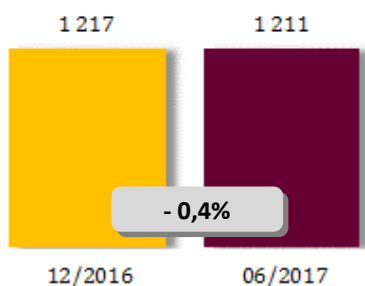
W I połowie 2017 r. pomimo obniżenia zysków polskich banków notowanych na GPW (z 6 711 mln zł w I połowie 2016 r. do 5 327 mln zł w I połowie br., tj. o 20,6%) odnotowano wzrost ich łącznej wartości rynkowej (z 166,5 mld zł na koniec ub.r. do 187,7 mld zł na koniec czerwca br., tj. o 12,8%), czemu sprzyjała dobra koniunktura panująca na globalnych rynkach akcji, jak też poprawa sentymentu wobec sektora bankowego w związku ze zmniejszeniem ryzyka przyjęcia skrajnych wariantów rozwiązania kwestii walutowych kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych oraz stopniową adaptacją banków do podatku od niektórych instytucji finansowych.

Wybrane dane banków notowanych na GPW w Warszawie

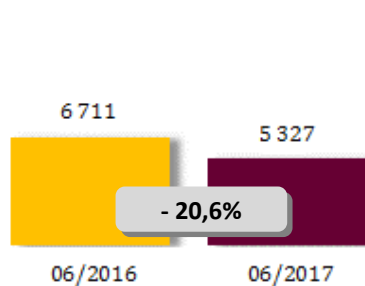

Razem

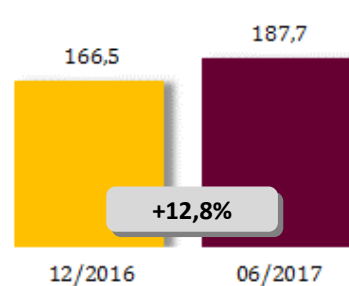
Suma bilansowa (mld zł)

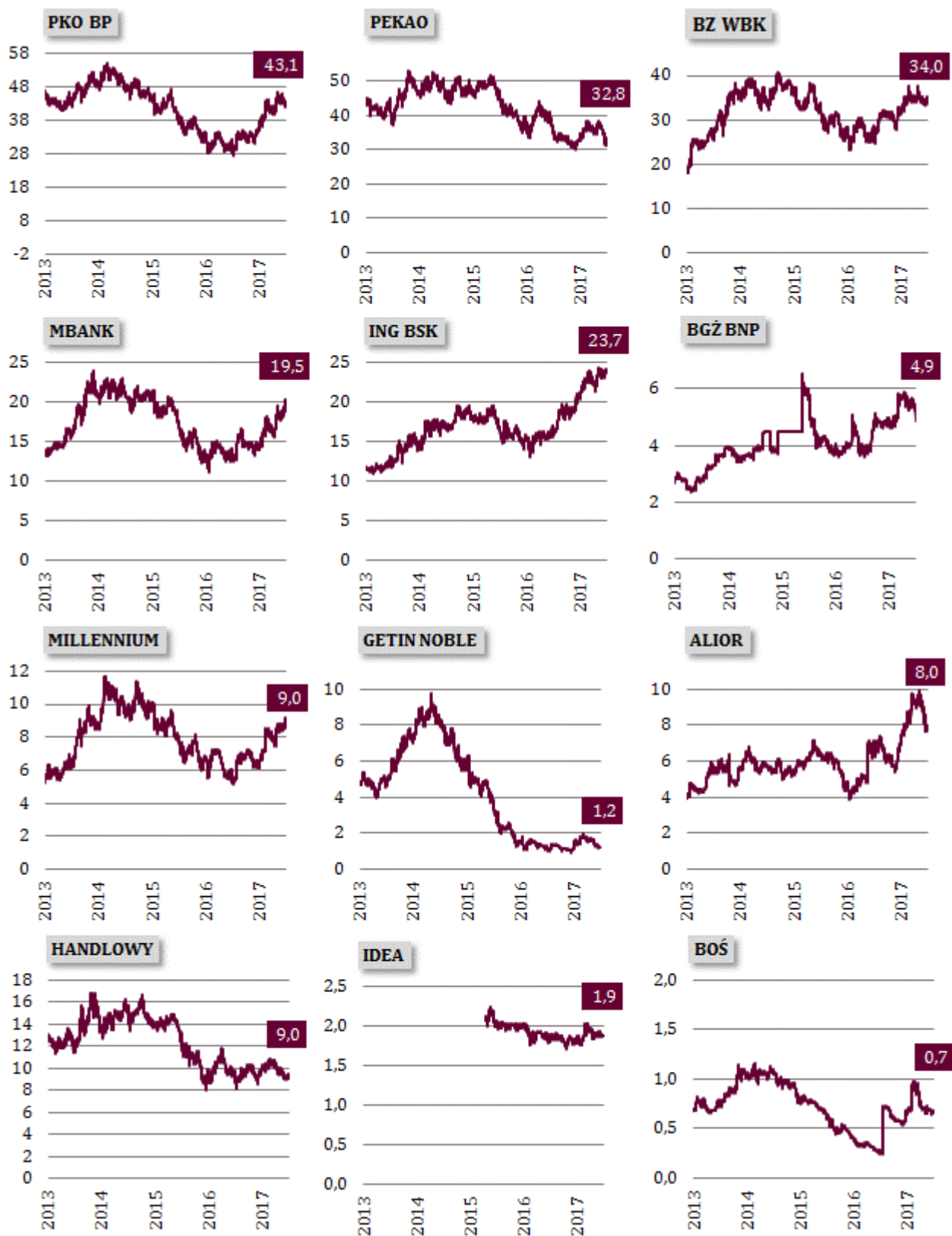
Wynik netto (mln zł)

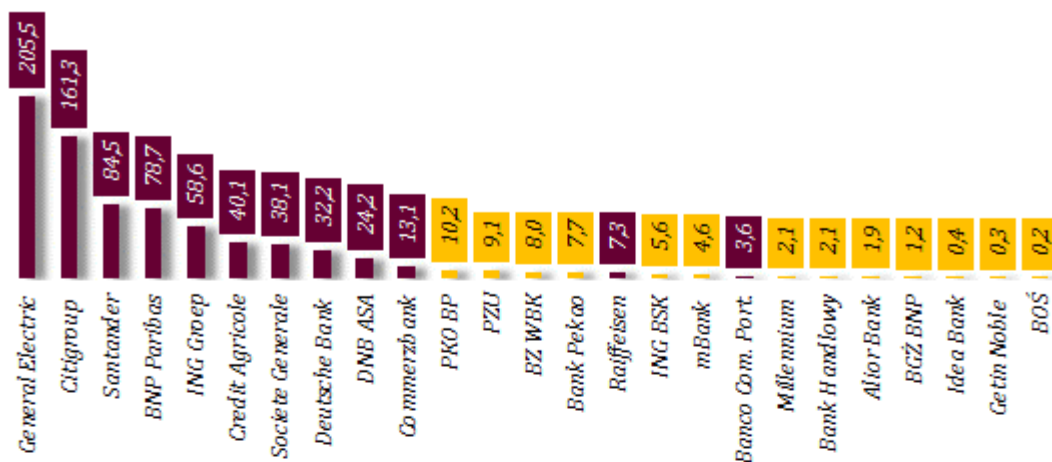
Wartość rynkowa (mld zł)

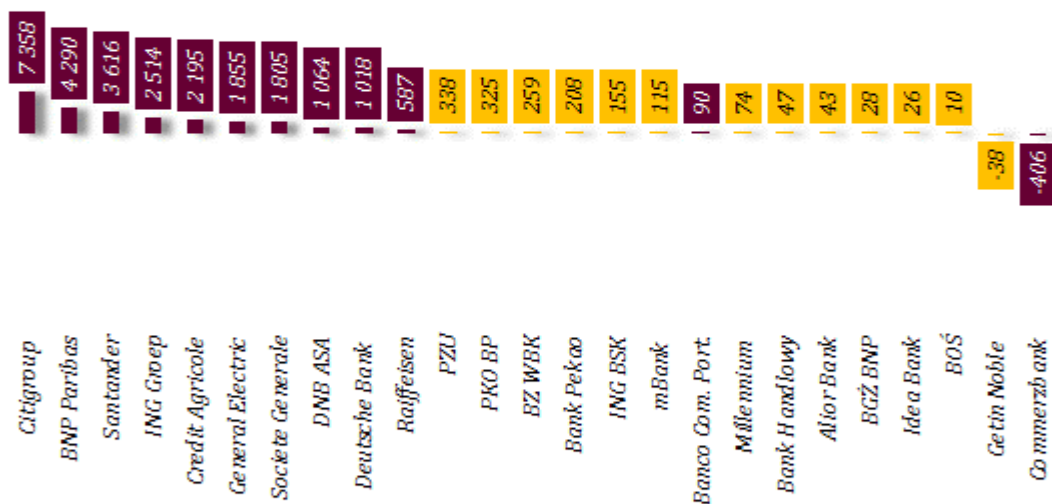
Wartość rynkowa w latach 2013-2017 (mld zł)

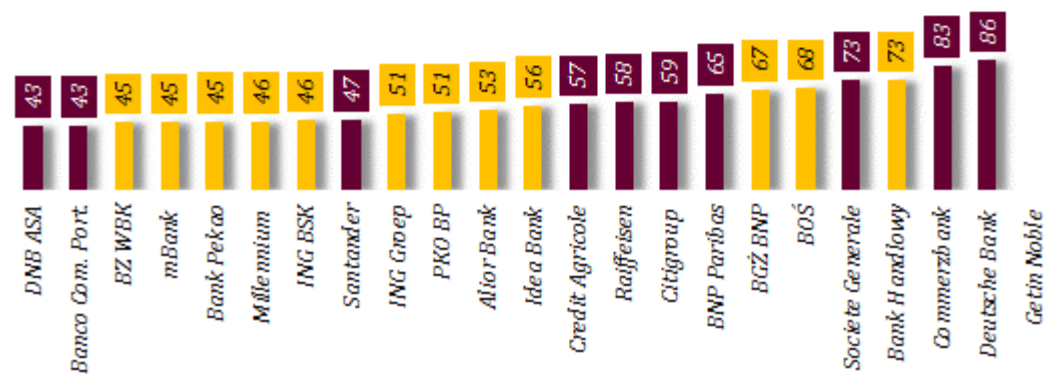
Wartość rynkowa na koniec 06/2017 (mld EUR)

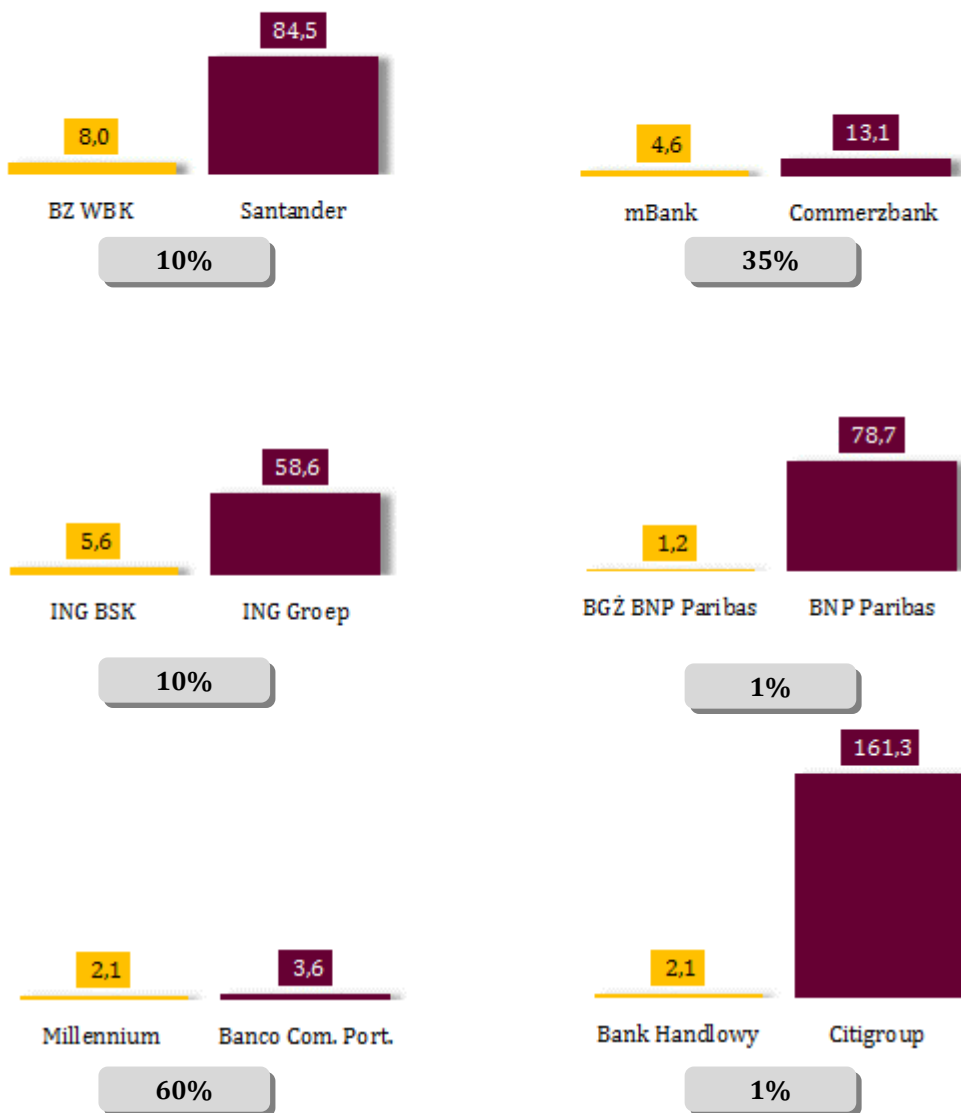
Wynik finansowy netto na koniec 06/2017 (mln EUR)

Efektywność kosztowa (C/I) na koniec 06/2017

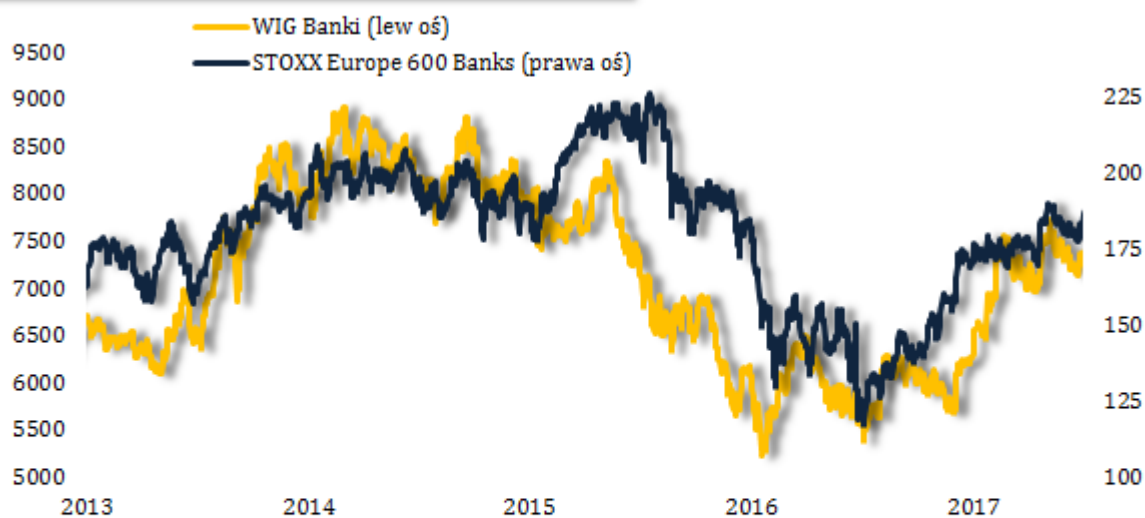

**Wycena polskich banków na tle podmiotów dominujących (mld EUR, %)
według stanu na koniec 06/2017**

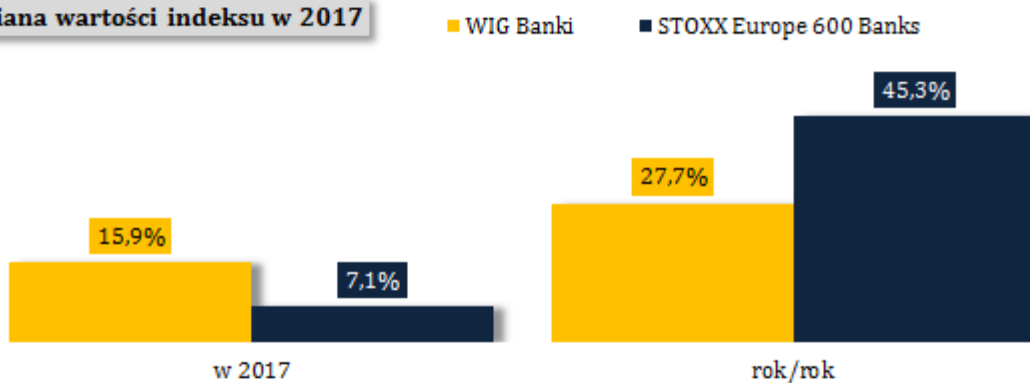

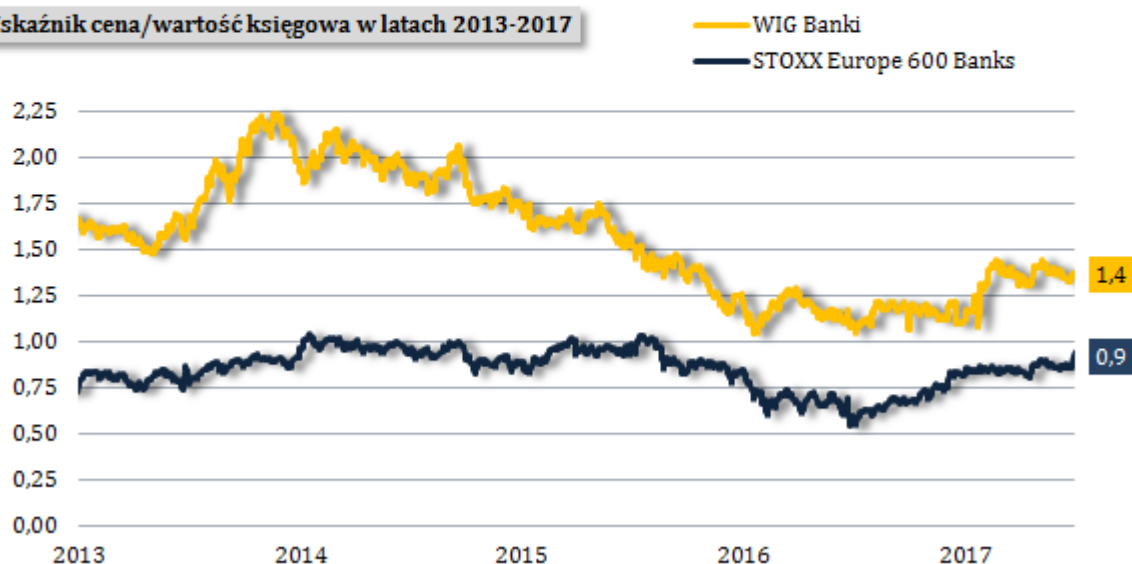
WIG Banki i STOXX Europe 600 Banks w latach 2013-2017

Zmiana wartości indeksu w 2017

Wskaźnik cena/wartość księgową w latach 2013-2017

Wybrane dane finansowe w walucie lokalnej (mln PLN, EUR, USD, NOK)

	Suma bilansowa			Zmiana w 2017	Kredyty			Zmiana w 2017	Wynik finansowy		Zmiana w 2017	Wartość rynkowa			Zmiana	
	06/16	12/16	06/17		06/16	12/16	06/17		06/15	06/16		06/16	12/16	06/17	w 2017	rok/rok
Banki notowane na GPW																
PKO BP	272 442	285 573	286 389	0,3%	198 972	207 270	212 583	2,6%	1 512	1 382	-8,6%	29 100	35 175	43 075	22,5%	48,0%
Pekao	166 012	174 215	170 530	-2,1%	126 202	128 373	131 572	2,5%	1 264	885	-30,0%	35 972	33 019	32 756	-0,8%	-8,9%
BZ WBK	142 249	150 100	149 767	-0,2%	105 722	107 947	109 809	1,7%	1 280	1 104	-13,7%	26 074	31 358	33 968	8,3%	30,3%
mBank	128 733	133 744	129 417	-3,2%	83 730	84 524	86 128	1,9%	696	488	-29,8%	13 050	14 174	19 540	37,9%	49,7%
ING BSK	115 640	117 478	120 198	2,3%	79 789	83 447	88 438	6,0%	666	661	-0,8%	16 061	20 998	23 724	13,0%	47,7%
BGŻ BNP	69 717	72 305	71 975	-0,5%	56 601	58 077	58 858	1,3%	65	121	86,9%	4 035	4 861	4 886	0,5%	21,1%
Millennium	66 696	68 793	69 489	1,0%	48 384	48 385	48 769	0,8%	431	314	-27,1%	5 677	6 296	9 038	43,5%	59,2%
Getin Noble	70 092	66 517	64 463	-3,1%	49 954	49 329	47 577	-3,6%	-17	-164	x	1 140	1 166	1 246	6,8%	9,3%
Alior	47 042	61 210	61 837	1,0%	36 430	49 315	52 516	6,5%	162	182	12,6%	6 764	7 004	7 982	14,0%	18,0%
Handlowy	44 183	45 210	44 592	-1,4%	18 444	17 715	20 314	14,7%	326	201	-38,5%	9 368	9 981	8 987	-10,0%	-4,1%
Idea	19 528	20 653	22 856	10,7%	14 128	14 761	16 953	14,9%	338	110	-67,5%	1 889	1 769	1 882	6,4%	-0,4%
BOŚ	21 147	20 829	19 908	-4,4%	14 722	14 528	13 571	-6,6%	-12	43	x	260	671	666	-0,7%	156,7%
Razem	1 163 481	1 216 625	1 211 422	-0,4%	833 080	863 673	887 089	2,7%	6 711	5 327	-20,6%	149 389	166 472	187 749	12,8%	25,7%
Inwestorzy dominujący/strategiczni																
BNP Paribas	2 171 989	1 969 000	2 142 961	8,8%	749 084	775 219	775 958	0,1%	4 374	4 290	-1,9%	49 553	75 492	78 725	4,3%	58,9%
Citigroup	1 818 771	1 792 077	1 864 063	4,0%	670 366	653 256	685 182	4,9%	7 499	7 962	6,2%	124 412	169 359	184 138	8,7%	48,0%
Deutsche Bank	1 803 290	1 590 546	1 568 734	-1,4%	432 887	413 455	402 651	-2,6%	232	1 018	338,8%	17 055	23 792	32 202	35,3%	88,8%
Credit Agricole	1 582 281	1 524 232	1 540 748	1,1%	347 280	353 599	359 357	1,6%	1 385	2 195	58,5%	21 238	33 527	40 087	19,6%	88,8%
Santander	1 342 906	1 339 125	1 445 260	7,9%	809 170	814 863	882 366	8,3%	2 911	3 616	24,2%	49 496	72 314	84 461	16,8%	70,6%
Societe Generale	1 460 243	1 382 241	1 350 222	-2,3%	434 783	439 782	412 125	-6,3%	2 385	1 805	-24,3%	22 784	37 754	38 061	0,8%	67,1%
ING Groep	885 659	845 081	862 051	2,0%	560 692	568 791	573 271	0,8%	2 552	2 514	-1,5%	35 537	51 850	58 638	13,1%	65,0%
Commerzbank	532 602	480 450	487 260	1,4%	211 106	204 156	207 739	1,8%	384	-406	x	7 420	9 075	13 072	44,1%	76,2%
General Electric	401 461	365 183	355 473	-2,7%	x	x	x	x	3 136	2 020	-35,6%	289 479	279 546	234 554	-16,1%	-19,0%
DNB ASA	2 665 157	2 653 201	2 722 809	2,6%	1 555 380	1 523 155	1 564 864	2,7%	9 791	9 781	-0,1%	161 821	209 138	231 289	10,6%	42,9%
Raiffeisen	113 969	111 864	138 603	23,9%	70 825	70 514	81 102	15,0%	210	587	179,5%	3 303	5 092	7 270	42,8%	120,1%
BCP	73 068	71 265	73 024	2,5%	52 930	51 758	52 242	0,9%	-197	90	x	1 075	843	3 562	322,5%	231,5%
PZU	112 945	125 345	295 262	135,6%	x	x	x	x	660	1 446	119,1%	24 654	28 678	38 504	34,3%	56,2%

Uwaga:

PLN - banki polskie notowane na GPW oraz Powszechny Zakład Ubezpieczeń

USD - Citigroup, General Electric

NOK - DNB ASA

EUR - pozostałe podmioty

Wybrane dane wg stanu na 06/2017 (mln EUR)

	Aktywa	Kredyty	Depozyty	Wynik netto	C/I	ROA	ROE	Kapitał własny	Wsp. wypłac.	Wsp. Tier 1	Wartość rynkowa	C/Z	C/WK	Zatrudnienie
Banki notowane na GPW														
PKO BP	67 721	50 268	49 007	325	51,30	0,98	8,32	8 120	16,85	16,00	10 186	15,70	1,25	28 825
Pekao	40 324	31 112	31 755	208	45,30	1,13	8,66	5 133	17,95	17,95	7 746	17,25	1,51	17 509
BZ WBK	35 414	25 966	25 801	259	44,60	1,36	10,00	5 179	16,51	15,50	8 032	17,06	1,65	14 558
mBank	30 603	20 366	20 601	115	44,90	0,78	7,66	3 235	21,20	18,50	4 621	19,32	1,43	6 527
ING BSK	28 422	20 912	23 105	155	46,20	1,06	11,36	2 638	15,30	14,40	5 610	19,01	2,13	7 980
BGŻ BNP	17 020	13 918	13 021	28	66,80	0,19	2,09	1 509	14,01	10,91	1 155	36,85	0,77	7 808
Millennium	16 432	11 532	13 476	74	45,50	0,86	8,31	1 736	18,05	18,01	2 137	15,57	1,23	5 854
Getin Noble	15 243	11 250	12 174	-38	x	-0,28	-3,69	1 189	15,84	12,29	295	26,23	0,25	5 221
Alior	14 622	12 418	11 492	43	53,00	1,17	10,48	1 511	13,65	11,54	1 887	12,54	1,25	9 488
Handlowy	10 545	4 803	7 664	47	73,00	1,07	7,30	1 533	17,70	17,70	2 125	18,87	1,39	3 546
Idea	5 405	4 009	3 904	26	55,90	1,01	8,60	612	13,96	11,96	445	8,47	0,73	3 408
BOŚ	4 708	3 209	3 801	10	67,50	-0,02	-0,31	436	14,71	11,89	158	33,05	0,36	1 592
Razem	286 458	209 765	215 800	1 251	x	x	x	32 830	x	x	44 396	x	x	112 316
Inwestorzy dominujący/strategiczni														
BNP Paribas	2 142 961	775 958	791 779	4 290	64,60	0,35	8,21	104 424	14,70	13,10	78 725	10,57	0,86	192 418
Citigroup	1 633 300	600 352	840 045	7 358	59,00	0,84	6,62	202 495	18,64	15,43	161 340	12,87	0,86	214 000
Deutsche Bank	1 568 734	402 651	581 479	1 018	86,40	-0,04	-1,41	71 210	19,10	17,30	32 202	22,42	0,49	96 652
Credit Agricole	1 540 748	359 357	531 629	2 195	57,00	0,28	7,93	63 843	19,70	15,20	40 087	14,39	0,77	73 605
Santander	1 445 260	882 366	764 336	3 616	46,90	0,50	7,90	100 955	14,17	11,84	84 461	12,37	0,95	201 596
Societe Generale	1 350 222	412 125	406 189	1 805	73,00	0,23	4,88	64 497	17,70	14,40	38 061	13,05	0,63	145 000
ING Groep	862 051	573 271	533 210	2 514	51,00	0,53	9,34	50 359	19,60	16,30	58 638	12,78	1,18	51 883
Commerzbank	487 260	207 739	251 674	-406	83,10	-0,10	-1,79	29 375	17,40	14,10	13 072	38,09	0,46	48 870
General Electric	311 463	x	x	1 855	x	2,04	9,16	69 197	x	x	205 515	24,41	3,15	229 000
DNB ASA	284 762	163 660	105 512	1 064	43,10	0,71	9,86	21 656	19,20	17,30	24 189	12,57	1,21	10 697
Raiffeisen	138 603	81 102	81 595	587	58,40	0,67	9,47	10 234	17,50	12,90	7 270	8,32	0,76	49 688
BCP	73 024	52 242	50 636	90	43,20	0,43	6,23	6 946	14,20	13,00	3 562	3,91	0,24	17 109
PZU	69 819	x	43 339	338	x	1,34	21,99	8 188	x	x	9 105	14,03	2,93	27 018

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl